PROPOVIJEDAJTE EVANĐELJE...

DR JANKO PENIĆ

108 - 94 - 74
74,70

PROPOVIJEDAJTE EVANĐELJE...

PROPOVIJEDI

ZA SVE NEDJELJE I BLAGDANE U GODINI

SASTAVIO

DR JANKO PENIĆ

KANONIK ZAGREBAČKI

ZAGREB 1942

NAKLADNA KNJIŽARA „MARULIĆ" K. D., KAPTOL 29

ORDINARIATUS ARCHIDIOECESIS ZAGRABIENSIS

Nr. 11.724.

N i h i l o b s t a t

Dr. Carolus Hren,
censor.

I m p r i m a t u r.

Zagrebiae, die 30. octobris 1942.

Dr. Franciscus Salis,
Episcopus consecratus,
Vicarius generalis.

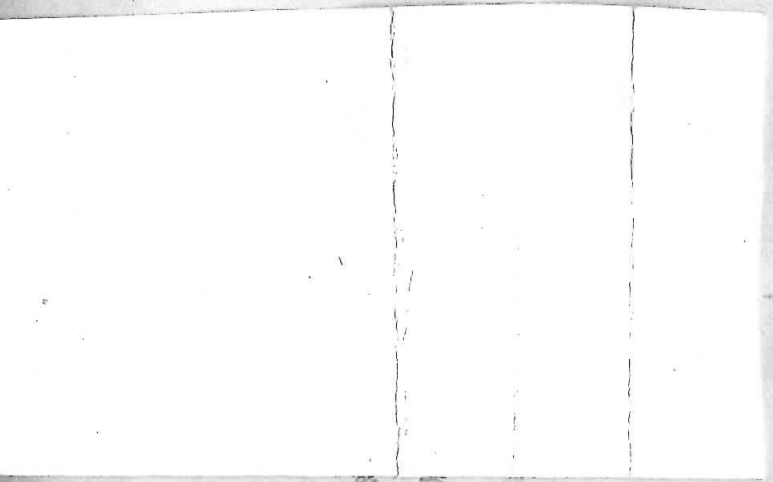

Tiskanje i raspačavanje dopušteno odlukom Državnog izvještajnog i promičbenog ureda od 28. kolovoza br. 13429/42.

PREDGOVOR

Ovo su propovijedi, što sam ih držao u prvostolnoj crkvi zagrebačkoj 1940./41. kod sv. Mise u 11.30 sati. Preuzv. Ordinarij je odredio, da se u prvostolnoj crkvi propovijeda i kod sv. Mise u 11.30 sati, kojoj prisustvuje najvećim dijelom zagrebačka inteligencija. Propovijedi treba da su kratke, a traju između 5—10 časaka. Propovijeda se na sve nedjelje i blagdane, pa i na nezapovijedane, od 1. rujna do 30. lipnja. Obveza je počela s 1. rujnom 1940. Kroz srpanj i kolovoz je stanka, jer inteligencija u to vrijeme boravi na praznicima izvan Zagreba. Međutim sam izradio propovijedi i za ovo vrijeme.

U početku je sv. Misa bila pjevana, pa je državni krugoval prenosio sv. Misu i propovijed. Kasnije se nastavilo s tihom sv. Misom, pa je tako prestalo i prenošenje propovijedi putem krugovala.

Prve sam godine kao predmet propovijedi uzeo misno sv. Evanđelje. Kod propovijedi sam odmah ušao u samu stvar. Nastojao sam slušateljstvu pružiti zdravu, sigurnu i zajamčenu nauku sv. Crkve. Klonio sam se velikih uvoda, preopširnoga dokazivanja, koje umara slušače, a naročito sam pazio da izbjegnem stranim, slušateljstvu nejasnim izrazima. Životnom sam si zadaćom postavio, da budem jasan u poukama i govoru uopće. Zato sam gledao, da i ove moje propovijedi, makar su namijenjene inteligenciji, budu jasne i lako shvatljive, pregledne i logički povezane. Da li sam u tome uspio i koliko sam uspio, nisam mjerodavan u ocjeni ja sâm, nego će bolji i nepristraniji sud izreći moje ugledno slušateljstvo, a još više braća svećenici, koji će propovijedi čitati.

Bez primjene na život propovijed nije propovijed, nego naučno razglabanje, koje spada u školu ili na sastanke katoličkih društava odnosno na javna vjersko-

ćudoredna predavanja. Radi toga sam kod svake propovijedi gledao istaknuti bar koju misao za svagdašnji život, na koju će se slušateljstvo kroz tjedan osvrnuti i na sebe primijeniti.

Jedno je od najtežih pitanja našega vremena, naći način kako kod suvremenoga svijeta pobuditi zanimanje za vjerske istine. Ako sam u tome smjeru i malo uspio, to će mi biti najveća nagrada za moj trud.

U Zagrebu, na blagdan sv. Augustina, 28. VIII. 1942.

Pisac

A) NEDJELJE

NEDJELJA PRESV. IMENA ISUSOVA

Moć imena Isusova

Riječ »Isus« znači spasitelj ili otkupitelj. Ovo je sv. ime dano Isusu s neba. Kad je anđeo Gabrijel došao k Mariji, reče joj: »Evo začet ćeš i rodit ćeš sina, i nadjeni mu ime Isus« (Lk. 1, 31). Ime Isus nije dano Isusu samo zato, da se njime razlikuje od drugih ljudi, kako to biva s imenima kod nas običnih ljudi. Ono mu je dano, da označi ujedno službu Njegovu. A služba je Njegova na zemlji, štaviše i sva životna svrha, bila u tome, da spasava i otkupljuje ljudski rod.

Sv. Pavao daje veliki razlog, zašto je Otac nebeski odredio Isusu baš ovo ime. »Ponizio je sam sebe postavši poslušan do smrti, do smrti na križu. A za to Ga i Bog uzvisi i darova mu ime, koje je nad svako ime, da se u ime Isusovo pokloni svako koljeno onih, koji su na nebu i na zemlji i pod zemljom« (Filip. 2, 8—10). Ime je Isusovo uzvišeno nad svako dostojanstvo i veličanstvo, koje postoji izvan Boga. Svi treba da mu iskazujemo božansku čast. I anđeli na nebu. I mi ljudi na zemlji. I oni, koji se između nas već preseliše u vječnost.

U Pjesmi nad Pjesmama (1, 2) uspoređuje zaručnica ime svoga zaručnika s uljem. »Ime je tvoje ulje razliveno«. Sv. Bernardo tumači ovo mjesto (Sermo 15 super Cant. circa medium), pa veli: »Ulje svijetli, hrani i blaži boli«. Ono je »svijetlo, hrana i lijek«. Ulijemo ga u svjetiljku, ono lijepo svijetli. Začinimo jelo njime, jelo postaje tečnim. Opekli smo tijelo, opekline polijemo uljem, odmah se ublažuju boli. Slično djeluje i ime zaručnikovo na zaručnicu. Kad ga čuje, ono joj daje svijetlo. Kad pomisli na nj, ono ju hrani. Kad je neraspoložena i ogorčena »ime je zaručnikovo smiruje.«

Tako djeluje — veli sv. Bernardo — i ime Isusovo na nas kršćane. Kršćanstvo je svijetlo, i to silno svijetlo. Kršćansko svijetlo dolazi na svijet propovijedanjem

nauke u ime Isusovo. Sv. Pavao veli kršćanima: »Bijaste nekada tama, a sad ste svijetlo u Gospodinu« (Ef. 5, 8). Ime je Isusovo hrana našim dušama. Ono daje dušama takvu snagu, da bezbrojni pojedinci, i muški i ženski, ostavljaju svijet i polaze u samostan, gdje će živjeti samo za ime Isusovo. Radi imena Isusova tolike duše kroz sva vremena ostavljaju lagodnosti roditeljske kuće i žrtvuju se za najbijednije po bolnicama i ubožnicama. Okrijepljeni snagom imena Isusova, bezbrojni su već članovi ljudske zajednice ostavili i rod i kraj, i pošli u daleke zapuštene krajeve, da predobivaju u misijama nove članove za ime Isusovo. U imenu je Isusovu tolika snaga, da su ljudi pripravni i najteže u životu podnijeti, kad to traži čast imena Isusova. Ime je Isusovo melem ojađenoj duši. Koliki su već, pod udarcima raznih životnih nedaća, uhvatili oružje u samoubilačkoj nakani i htjeli sami učiniti kraj svomu životu. U zadnji čas je došla pomisao na Isusa i nauku Njegovu: »Nisam došao da zovem pravednike, nego grešnike« (Mk. 2, 17) i odustali su od zle nakane!

B. vj.! Što je osoba plemenitija, to je i njezino ime časnije. Osoba je Isusova nad svim stvorenim osobama. Zato je presv. Ime Njegovo nad svim drugim imenima. »Gospode, Gospode naš, kako je veličanstveno ime tvoje po svoj zemlji!« (Ps. 8, 2). »Od istoka sunčanoga do zapada da se slavi ime Gospodnje.« (Ps. 112, 3). »Svi narodi, koje si stvorio, doći će i pokloniti se pred tobom, Gospode, i slaviti ime tvoje« (Ps. 85, 9). Nastojmo često i pobožno zazivati sv. ime Isusovo. Isus neka bude prvi i najveći naš prijatelj, a ime Njegovo među onim riječima, koje ćemo najradije izgovarati i kroz život i na času smrti naše.

NEDJELJA U OSMINI BOGOJAVLJENJA I 1. PO BOGOJAVLJENJU

Sveta Obitelj — uzor svima obiteljima

U sv. Obitelj spadaju Isus, Majka Njegova — Bl. Dj. Marija i sv. Josip.

U Isusu je jedna osoba, a dvije naravi. On je druga božanska osoba. Narav ima božansku i ljudsku. Božansku narav ima od vijeka zajedno s Ocem i Svetim Duhom. Ljudsku je primio u vremenu od Bl. Dj. M. Isus je svet, jer su u Njemu sve savršenosti bez mjere i broja. On hoće i ljubi samo dobro, a mrzi na zlo. Još više! Isus je sâm izvor svetosti, jer je zaslužio sve milosti, po kojima mi ljudi postajemo svetima. On je »pun milosti i istine« (Iv. 1, 14). »I od punoće njegove svi mi primismo« (Iv. 1, 16).

Bl. Dj. Marija je jedina žena u povijesti čovječanstva, koja začinje po Duhu Svetom, a ne po čovjeku. Ona je jedina među ženama, koja je postala majkom i ujedno ostala djevicom. Djevica je bila prije poroda. Djevicom je ostala u porodu. Djevicom je ostala i nakon poroda u sve dane svoga života. Milosti je puna. Gospodin je bio s njom. Blagoslovljena je među ženama kroz sve vjekove.

Sv. Josipa zove Sv. Pismo pravednim mužem (Mt. 1, 15). Pravednost je ćudoredna krepost, koja daje svakomu njegovo. Pravedan čovjek daje Bogu što je Božje. Bližnjemu što je njegovo. A i sebi, što si je po naravnom i postavljenom zakonu dužan dati. No pravednost je i pojam za sve kreposti i sve vrline, što ih može čovjek steći u svome životu. Kad je, dakle, sv. Josip pravedan muž, to znači, da je posjedovao sve kreposti i sve vrline, da je svet u punini riječi »svetost«.

Sveta je glava obitelji — Josip. Sveta je majka u obitelji — Marija. Presveto je dijete u obitelji — Isus. Svet je svaki pojedini član obitelji. Zato je i čitava obitelj sveta.

Pok. papa Leon XIII. (Breve: »Neminem fugit« od 14. VI. 1892.) stavlja sv. Obitelj za uzor svima našima obiteljima na zemlji. Ocevi se obitelji neka ugledaju u sv.

Josipa. Neka bdiju i neka se skrbe za svoje obitelji kako se sv. Josip skrbio za sv. Obitelj. Majke se neka ugledaju u Bl. Dj. Mariju. Od Nje neka uče, kako treba ljubiti svoju obitelj i kako se treba žrtvovati za obitelj. Majka je Božja uzor ženama u čednosti. Uzor u poslušnosti. Nadasve uzor nepokolebive vjere. Isus je uzor svoj djeci, svim sinovima i kćerima svih vremena. Sv. Pismo posebno ističe djetinju poslušnost Isusovu Mariji i sv. Josipu. »I bio im je poslušan« (Lk. 2, 51). Poslušnost se Isusova ne može nikada dosta preporučiti djeci. Uvijek ju treba iznova naglašavati, da je djeca što bolje upamte. Pogotovo to vrijedi danas, kad je pao svaki auktoritet, pa i roditeljski.

Sv. Obitelj je kraljevska obitelj, jer vuče lozu od kraljevske obitelji Davidove. A ipak živi ubogo. U tom je pogledu sv. Obitelj lijep primjer uglednim i bogatim obiteljima, koje su bilo s koga razloga osiromašile, pak moraju kasnije živjeti u skromnim imovinskim prilikama. Takve obitelji neka ne klonu duhom, nego neka poput sv. Obitelji strpljivo snose svoj teški udarac i svoju neimaštinu.

Sv. je Obitelj utjeha osobito radničkim i drugim siromašnim obiteljima. Bl. Dj. Marija je obična kućanica. Nema druge ženske osobe na pomoć. Sve u kući radi sama. Od jutra do mraka zaposlena sitnim kućnim poslovima. Sv. Josip je obični radnik. Priprosti zanatlija. Drvodelja ili tesar. Težak je to zanat i naporan rad, a zasluzba vrlo skromna. Toliko da obitelj preživi. Isus pomaže Majci i hranitelju. Majci u kućanstvu, a hranitelju u obrtu. Do 30-sete godine boravi u roditeljskoj kući i bavi se ručnim radom. Svojim ručnim radom posvećuje svaki pošteni ručni rad.

B. vj.! Želja je sviju nas, da naše obitelji budu što sličnije sv. Obitelji. Da to postignu, neka nastoje oko mira i ljubavi. Neka gledaju, da zahtjevi budu što skromniji. Naročito pak neka gledaju da savjesno vrše svoje vjerske dužnosti.

2. NEDJELJA PO BOGOJAVLJENJU

Ženidba ustanova Božja

Sv. Pismo prikazuje svadbu u Kani Galilejskoj. Na svadbi su bili: Majka Božja, Isus i Njegovi učenici.

Najedanput ponestane vina. Vina je nestalo, jer je mladenac bio siromašan, a i gostiju je oko stola bio oveći broj. Majka je Isusova, kao dobra domaćica, prva od gostiju primijetila, da u kući više nema vina. Neugodno je bilo gostima, a još neugodnije siromašnoj obitelji. Bl. Dj. Marija, puna razumijevanja i toplih osjećaja sućuti za nepriliku u obitelji, pođe neopaženo k Isusu i reče mu: »Nemaju vina« (Iv. 2, 35). Marijino upozorenje znači: sinko, gledaj kakva se neugodnost dogodila! Gosti su oko stola, a u kući više nema vina. Nemaju goste čime ponuditi. Ja te molim: pomozi im, izbavi ih iz neprilike. Isus odgovori majci: »Još nije došao moj čas« (Iv. 2, 4). Drugim riječima: majko, ja ću te uslišati. Ja ću im pomoći kad dođe zato najzgodniji čas.

Nakon toga pođe Majka Božja k slugama i reče im: »Štogod vam reče (moj sin), učinite!« (Iv. 2, 5). Na dvorištu je bilo 6 kamenitih posuda za vodu, koje su zajedno obuhvatale 5—6 hektolitara. Voda je u većoj mjeri bila potrebna Židovima radi češćega pranja, koje je propisivao njihov vjerski zakon. Za čas dođe Isus i reče slugama: »Napunite vrčeve vodom! I napuniše ih do vrha.« Opet reče Isus: »Zagrabite sad i nosite nadziratelju stola« (Iv. 2, 7—8).

Kad je nadziratelj stola okusio vino, koje je čudom Isusovim postalo od vode, reče mladoženji: »Svaki čovjek iznosi najprije dobro vino, a kad se gosti ponapiju, onda slabije, a ti si čuvao dobro vino dosada« (Iv. 2, 10). Običaj je kod nas, da se pred goste stavlja najprije dobro vino, a kad su se ponapili, pak već ne razlikuju vina, onda im se daje i slabije. Kod tebe je obratno. Ti si dao najprije slabo, a nakon slaboga tek dobro. Kako to? Mladenac i družina protumače nadziratelju stola, da to nije njihovo domaće vino, nego je Isus, da ih izbavi iz neprilike, pretvorio vodu u vino.

Sv. nas Evanđelje upozoruje, da je ovo prvo čudo Isusovo. Ovom je zgodom Isus objavio prviput javno svoju božansku slavu. Odsada su učenici Njegovi vjerovali u božanstvo Njegovo.

B. vj.! Time što je mladenac pozvao Isusa na svadbu, iskazao je Isusu povjerenje i ljubav. Isus vraća ljubav ljubavlju. Daruje mladencu 5—6 hektolitara prvorazrednoga vina. Uistinu kneževski dar! Velikodušnost je Božja tolika, da se ni od koga i ničim neda nadvisiti!

Zašto je Isus došao na svadbu? Da pokaže, kako je ženidba velika i važna ustanova za čovječanstvo. Postojala je filozofska i vjerska zabluda: dualizam. Dualisteu su, a među njima u prvom redu gnostici i manihejci, učili, da postoje dva vrhovna bića: dobri bog, od koga je naša duša i sve što je duhovno; i zli bog, od koga je tvar i sve što je tvarno. Prema toj nauci bi i naše tijelo bilo zlo. Jednako bi i ženidba bila zla ustanova.

Dualizam je kriva nauka. I razum i Objava nas uče, da je samo jedan Bog. Dobri Bog. Naš predobri Otac. Od Boga je i duša i tijelo naše. I tijelo naše ima časnu zadaću: pomagati duši u radu oko dobra. I ono će časno svršiti; bit će proslavljeno u prekogrobnom životu. Zato je i ženidba časna ustanova. Ne samo časna, nego i sveta ustanova. Sam Bog je ustanovio ženidbu. Bilo je to u raju zemaljskom, kad je rekao Adamu i Evi: »Rastite i množite se, i napunite zemlju« (1 Mojs. 1, 28). Isus svojom prisutnošću na svadbi potvrdjuje, da je ženidba Božja ustanova. Isus posvećuje ženidbu i diže je na čast svetoga sakramenta.

3. NEDJELJA PO BOGOJAVLJENJU

Satnikova živa vjera

Rimski časnik, po činu satnik, ima bolesnoga slugu. Sluga je već na umoru. Sluga je bio gospodaru »vrlo drag« (Lk. 7, 2). Zato je gospodar zabrinut za slugin život.

Satnik je cijenio Židove, jer je znao, da ispovijedaju vjeru u jednoga, pravoga Boga. Od Židova je doznao i to, da je Bog židovskomu narodu iskazao nebrojena dobročinstva u njegovoj povijesti. To ga je ponukalo, da je Židovima sagradio i zbornicu ili bogomolju.

Da spasi slugu, obratio se na Isusa. K Isusu nije pošao sâm, nego je poslao izaslanstvo od uglednih Židova, nadajući se, da će Isus radi uglednih svojih zemljaka prije pomoći umirućemu slugi. Preko poslanstva moli Isusa, neka dođe, da mu spasi slugu, govoreći: »Gospodine, sluga moj leži uzet kod kuće i muči se silno« (Mt. 8, 6). Čestiti židovski izaslanici, zahvalni satniku, što im je sagradio zbornicu, toplo preporučuju satnikovu molbu. »Vrijedan je, da mu to učiniš, jer ljubi narod naš i sagradio nam je zbornicu« (Lk. 7, 4—5).

Isus se uputi s izaslanstvom prema satnikovoj kući. Kad je bio već blizu, pošalje mu satnik ususret svoje prijatelje s molbom: »Gospodine, nisam vrijedan, da uđeš pod krov moj, nego samo reci riječ i ozdravit će sluga moj« (Mt. 8, 8). »Jer i ja sam čovjek pod vlašću, i imam pod sobom vojnike, pa rečem ovome: Idi, i ide, i drugome: Dođi! i dođe; i sluzi svome: Učini to! i učini« (Lk. 7, 8). Satnik hoće da kaže: Ja imam nad sobom mnoge, koje moram slušati, a vlasti malo. No i s ovo malo vlasti mogu mnogo. Zapovijedam vojnicima, naređujem slugi; i svi me slušaju. Kud i kamo će više slušati priroda tebe, koji si apsolutni gospodar bolesti, života i smrti.

Ovo je divna poredba i prekrasna ispovijed satnikove vjere! Satnikove su riječi pune velikih misli. To su riječi žive i jake vjere. To su riječi iskrene poniznosti. To su besmrtne riječi! Radi toga ih je i sv. Crkva stavila u

sv. Misu. Svećenik ih izgovara svaki dan prije nego pričešćuje sebe, i svaki put, kad pričešćuje vjernike. Satnikove će se riječi spominjati u službi Božjoj dok bude Crkve, a Crkva ima trajati do svršetka svijeta.

Isus je bio duboko ganut satnikovim riječima. »Zaista vam kažem, ne nađoh u Izraelu ni u koga tolike vjere« (Mt. 8, 10). Ovdje poređuje Isus satnikovu vjeru s vjerom prosječnih Izraelaca. Satnikova je vjera nad vjerom prosječnih Iraelaca, ali zaostaje za vjerom Majke Božje, sv. Josipa, sv. Ivana Krstitelja i drugih velikih ličnosti Staroga Zavjeta. Udivljenja je vrijedna pojava, da je satnik, čovjek stranac, rođen i odgojen izvan prave vjere, nadvisio tolike u izraelskom narodu u spoznaji božanstva Kristova i u pouzdanju u moć i dobrotu Kristovu.

Za nagradu reče Isus satniku: »Pođi, i kako si vjerovao, neka ti bude! I ozdravi sluga u taj čas!« (Mt. 8, 13).

B. vj.! Satnik je svijetli primjer svima vama, gospodarima i gospodaricama, u postupku i skrbi za sluge i sluškinje. Izvršite prema slugama i sluškinjama sve obveze, na koje ste dužni po zakonu. Sjetite se upozorenja Sv. Pisma: »Poslenik je dostojan plaće svoje« (Lk. 10, 7). Dajte družini i štogod povrh zakona. »Zaista vam kažem, što ste god učinili jednomu od ove moje najmanje braće, meni ste učinili« (Mt. 25, 40).

Još je ljepši satnikov naputak za vladanje naše prema Bogu. Bog je neizmjerni Stvoritelj, Gospodar čitavoga svemira, a mi smo tek maleni, sitni i neznatni stvorovi. Radi toga, kad govorimo s Bogom, jedini je ispravan način govora govor satnikov: »Gospodine, nisam vrijedan, da uđeš pod krov moj, nego samo reci riječ i ozdravit će duša moja.«

4. NEDJELJA PO BOGOJAVLJENJU

Oluja na moru

Isus i učenici borave na moru. Nastaje oluja. Valovi pokrivaju lađu, a Isus u lađi spava. Učenici dolaze k Isusu. Bude ga govoreći: »Gospodine, izbavi nas, propadosmo!« (Mt. 8, 25). Isus ustaje i kara učenike: »Što ste bojažljivi, malovjerni?« (Mt. 8, 26). Tada Isus »zapovjedi vjetru i moru, i postade velika tišina« (Mt. 8, 26). A ljudi se začudiše govoreći: »Tko je ovaj, da ga slušaju i vjetrovi i more?« (Mt. 8, 27).

Ovdje pokazuju učenici slabost svoje vjere. Misle, da je kod Isusa, kad spava, kao i kod nas običnih ljudi: spriječena uporaba razuma. Da Isus, kad spava, ne zna, što se zbiva oko njega, kao što ne znamo mi ljudi. Zato Isusa bude iz sna i budna zovu u pomoć. Međutim, što je na stvari? Isus je Bog i čovjek. Iako kao čovjek radi umornosti spava, kao Bog je neprestano budan i sve zna. Kao Bog zna, da je oluja. Kao Bog i može i hoće pomoći, makar kao čovjek spava. Učenici su trebali tvrdo vjerovati, da im Isus može pomoći jednako kad spava, kao i kad je budan. U životu je puno puta pomogao ljudskoj bijedi iz daljine kao i kad je bio nazočan. Tako bi i ovom zgodom pomogao jednako u snu kao i budan.

Sv. Oci gledaju u oluji sliku teških napasti i žestokih borba, koje u ovom zemnom životu navaljuju na našu dušu. U oluji gledaju i sve one progone, kojima su ljudi nekada progonili Krista, a kasnije progone djelo Njegovo — Crkvu Kristovu. Lađa je slika naše duše, koja se čitav život bori s napastima. Slika Krista i Crkve, koji su neprestano progonjeni. Uzburkano je more slika ovoga života na svijetu, gdje nema nikada mira, nego se neprestano ratuje. Ovaj je zemaljski život pun jada. Pun čemera. Pun boli i neprilika. Pun borba i neprestanih životnih opasnosti — sad za tijelo, sad opet za dušu. Isus, koji spava, slika je Božje Providnosti, koja izgleda kao da se od vremena do vremena drži po strani od svijeta i prepušta svijet samomu sebi.

Isus se budi iz sna na žarku molitvu svojih učenika. Pomaže u životnoj opasnosti čudom. Jednom riječju stišava vjetrove i more. Bog pomaže svakome od nas, makar u kakvim životnim neprilikama bio, čim se zaufanom molitvom obratimo k Njemu. »Zaista vam kažem: Sve što ištete u molitvi, vjerujte, da ćete primiti, i bit će vam« (Mk. 11, 24).

Kad su na Veliki petak neprijatelji pokopali Isusa, nastalo je zlorado veselje. Mislili su, da su s Isusom pokopali i nauku Njegovu i Njegov vjerski pokret. Međutim je Isus za kratko vrijeme — treći dan oživio. Uskrsnuo. Probudio se na novi život. Život sjajan. Život besmrtan. Život slavan. Život vječan. Život božanski. »Krist uskrsnuvši od mrtvih više ne umire, smrt više ne vlada njime« (Rim. 6, 9).

I Crkva je Kristova u svojoj povijesti često progonjena. Jedan je progon bio teži i gori od drugoga. I danas je progone. A valovi su progona, napose komunističkih, upravo strašni. Ne biraju se ni sredstva ni metode, samo da pokopaju Crkvu. I danas izgleda kao da Krist spava. Kao da je prepustio Crkvu na milost i nemilost neprijateljima. No Krist će se probuditi. A probudit će Ga žarke i zaufane molitve Crkve Njegove. Ustat će. Pohitjeti će u pomoć. A pomoć je njegova moćna i silna. Krist i Crkva uvijek pobjeđuju. I iz svake borbe izlaze pobjednici!

»Što ste bojažljivi, malovjerni?« — poručuje Krist i nama. Gore srca! K nebu pogled! Sve pouzdanje i sve nade u pomoć stavimo u Providnost Božju. »Bog nije daleko ni od jednoga od nas, jer u njemu živimo i mičemo se i jesmo« (Dj. Ap. 17, 27-28). »Jer nijedan od nas ne živi samome sebi, i nijedan ne umire samome sebi. Jer ako i živimo, Gospodinu živimo, i ako umiremo, Gospodinu umiremo. Ako dakle živimo, ili ako umiremo, Gospodnji smo« (Rim. 14, 7-8).

5. NEDJELJA PO BOGOJAVLJENJU

Sijači dobroga sjemena

»Kraljevsko je nebesko kao čovjek, koji posija dobro sjeme na njivi svojoj. A kad ljudi pospaše, dođe njegov neprijatelj i posija kukolj sred pšenice, pa otide. Kad usjev uzraste i rod donose, tada se pokaza i kukolj« (Mt. 13, 24-26). Sluge su htjeli isčupati kukolj. A gospodar im kaže: »Ostavite, neka raste oboje do žetve, i u vrijeme žetve reći ću žeteocima: Saberite najprije kukolj i svežite ga u snoplje, da se spali, a pšenicu sakupite u moju žitnicu« (Mt. 13, 30).

Ovo je priča — slika — poredba. Na molbu učenika Isus sâm tumači priču. Čovjek, koji sije dobro sjeme, to je Isus Krist — Sin Božji. Njiva je ovaj svijet. Dobro sjeme — to su dobri ljudi, dobri kršćani, koji rado slušaju nauku Božju i po njoj dosljedno žive. Kukolj — to su opaki ljudi, koji ne slušaju Boga. Sami zlo žive, i druge svojim zlim primjerom na zlo navode. Neprijatelj, koji sije kukolj — to je u prvom redu đavao ili nečisti duh. Žetva je svršetak svijeta. A žeteoci su anđeli. Kao što žeteoci prigodom žetve odabiru kukolj od pšenice i bacaju ga u vatru, da se spali, tako će na svršetku svijeta Krist poslati anđele, da saberu zavoditelje i zlikovce i da ih izluče od dobrih ljudi. Tada će zavoditelje i zlikovce baciti »u peć ognjenu (u pakao). Ondje će biti plač i škrgut zuba. Tada će pravednici sjati kao sunce u kraljevstvu Oca svoga« — u nebu (Mt. 13, 41-43).

B. vj.! I mi smo ljudi sijači dobroga sjemena kadgod druge poučavamo u istini i dobroti. Muž sije dobro sjeme, kad blago, pametno i razborito nastupa prema svojoj ženi. Žena sije dobro sjeme, kad rado sluša svoga muža. Kad je strpljiva sa slabostima svoga muža. Kad je vjerna čuvarica doma svoga i imovine njegove. Otac i majka siju dobro sjeme, kad poučavaju djecu, da poštuju Boga i starije. Da savjesno vrše svoje vjerske dužnosti. Učitelji, nastavnici i odgojitelji siju dobro sjeme, kad budno paze, da nauka što je iznose pred djecu, bude nauka istinita. A istinita je nauka samo onda kad je u skladu s

naukom Božjom. Stoga je dužnost i teška obveza za sve nastavnike i odgojitelje, da samo s istinom pune dječje glave i da samo za istinu oduševljavaju mladež. Nastavnici će i odgojitelji to prije oduševiti mladež za istinu, što će sami istinu više ljubiti i sami po istini dosljednije živjeti. Nastavnik i odgojitelj ne može dati mladeži ono čega sam nema. A kad daje nešto, daje samo ono, što sam posjeduje. Samo onaj će nastavnik i odgojitelj moći izgraditi u mladiću i djevojci veliki i plemeniti značaj, ako je i sam takav. Samo onda će nastavnik i odgojitelj načiniti od mladeži velike i zaslužne ljude pred Bogom i pred domovinom, ako budu sami prednjačili i dobar primjer davali u požrtvovnom i nesebičnom radu za Boga i domovinu. Konačno je sijač dobroga sjemena i svaki pojedini čovjek, kad se trsi, da drugoga na dobro uputi i da drugome pomogne gdje i koliko može.

B. vj.! Na svijetu će se uz dobre ljude uvijek naći i kukolja — opakih pojedinaca. Broj je njihov čas veći, čas manji. Zašto Bog trpi taj kukolj — zašto odmah ne uklanja sa svijeta opake ljude? Sv. Augustin umno odgovara: »Ne mislite, da su zli ljudi zabadava na svijetu, i da Bog ne čini ništa dobra po njima. Svaki zao čovjek živi ili zato, da se popravi, ili živi zato, da se po njemu vježba dobar čovjek.« (Enarrat. in Ps. 54, n. 4.) Dobar se čovjek vježba u dobru i napreduje u zaslugama tim više, što strpljivije podnosi opaka čovjeka.

Glasoviti asketski pisac, sv. Toma Kempenac, duhovito primjećuje: »Da su svi savršeni, što bismo onda Boga radi imali od drugih trpjeti? Ali Bog je tako naredio, da se učimo jedan drugomu nositi breme, jer nitko nije bez nedostataka, nitko bez bremena, nitko nije sebi dovoljan, nitko za sebe dosta mudar; nego treba da se među sobom snosimo, među sobom tješimo« (Nasljeduj Krista, knjiga I., glava 16).

6. NEDJELJA PO BOGOJAVLJENJU

Zrno gorušično i kvasac

Isus iznosi pred slušateljstvo dvije slike.

»Kraljevstvo je nebesko kao zrno gorušično, koje uzme čovjek i posije na njivi svojoj. Ono je istina najmanje od svih sjemena, ali kad uzraste, veće je od svega povrća i bude drvo tako, da ptice nebeske dolaze i gnijezde se na granama njegovim« (Mt. 13, 31-32).

Kraljevstvo je nebesko kao kvasac, koji uzme žena i pomiješa u tri mjere brašna, dok se sve ne uskisne« (Mt. 13, 33).

Gorušično zrno znači evanđeosku nauku. Kristovu nauku. Kršćansku vjeru. Kršćanska je vjera u poredbi s raznim poganskim, a naročito s grčkim, filozofskim sustavima izgledala kao najmanja nauka. Kao nauka bez posebnoga značenja. Izraelci su zazirali od kršćanstva kao od sablazni, a pogani su prezirali kršćanstvo kao ludost. O tome svjedoči sv. Pavao, apostol: »Mi propovijedamo Krista raspetoga, Židovima sablazan, a poganima ludost« (1 Kor. 1, 23). Međutim je Kristova nauka i svojim uzvišenim sadržajem i svojim neprocjenjivim blagodatima za naš svagdanji život brzo nadvisila sve druge nauke. Raširila se po svijetu, i danas se širi, kao ni jedna druga. Kristova nauka krije u sebi neodoljivu prodornu moć. Ona obogaćuje ljudski um puninom istina naravnoga reda. Ona otkriva našemu razumu toliko i takvih istina vrhunaravnoga reda, do kojih naš razum sam po sebi ne bi nikada došao. Kršćanstvo promiče i oplemenjuje čuvstva i osjećaje naše. Ono prodire i u najskrovitije pretince uma našega. Evanđeoska nauka razara zablude. Potiče na obraćenje i pokornička djela. Ona je plodni rasadnik svih kreposti: i bogoslovskih i ćudorednih. Kršćanstvo je osvojilo i preporodilo, i još uvijek i osvaja i preporađa čitavoga čovjeka. Čitavo društvo. Sve krajeve i sve narode. Čitavu kuglu zemaljsku!

Gorušično je zrno slika Kristove Crkve, toga nadnaravnoga društva na zemlji. U početku je Crkva Kristo-

va maleno društvo. U njoj su uz Krista u početku samo apostoli, ti priprosti i neuki galilejski ribari. Druge je publike malo, i to je gotovo samo neuk svijet i sama sirotinja. Kad je Krist Gospodin počeo javno naučavati, pošalje k njemu sv. Ivan Krstitelj svoje učenike, neka pitaju Isusa: »Jesi li ti onaj, koji ima doći ili drugoga da čekamo?« Među oznakama svoga pokreta, po kojima će ga i Ivan lako prepoznati, naglašuje Isus i ovu: »Siromašnima se propovijeda evanđelje; i blago onomu, koji se ne sablazni o mene« (Mt. 11, 3-6). A danas? Kristova je Crkva najuglednije i najmoćnije društvo na svijetu. Dok zemaljska kraljevstva i njihovi narodi jedan za drugim nestaju bez traga i glasa, Crkva neprestano stoji. Gdje je na zemlji i jedan kutić, kamo još nije doprla vijest o Kristu i njegovoj Crkvi!

Gorušično je zrno slika i dobrih misli i plemenitih čuvstava, što se rađaju u ljudskim srcima. Te su misli u početku malene. Neznatne. I skromne. Milošću Božjom i radom našim razvijaju se misli naše u velike i zrele osnove. A osnove opet prelaze vremenom u veličanstvena djela, kako to neprestano dokazuju bezbrojni sveci u krilu Kristove Crkve.

Kvasac ima jednako značenje kao i gorušično zrno. Kao što malo kvasca proniče i na neki način u sebe obraća i veliku količinu brašna, tako u duhovnom pogledu djeluje evanđeoska nauka.

B. vj.! Otvorimo oči! Pozorno gledajmo! Među nama je Isus Krist. Među nama je njegova nauka. Ne činimo zapreke ni Kristu ni njegovoj nauci. Štaviše, pokažimo dobru volju za suradnju. Učinimo što možemo. Drugo prepustimo Bogu. Bog će obilno blagosloviti našu dobru volju. Nauka je sv. Crkve: Onomu, koji čini što može, Bog ne uskraćuje milosti.

Suradnja s milošću

Spasitelj se služi slikom iz prirode.

Kraljevstvo je nebesko kao domaćin, koji zove radnike u svoj vinograd. Jedne je pozvao rano u jutro. Druge oko treće ure. Treće oko šeste ure. Četvrte oko devete ure. Najzad jedne oko jedanaeste ure. »Kad bi uveče, reče gospodar vinograda svomu upravitelju: Dozovi radnike i podaj im plaću počevši od posljednjih do prvih« (Mt. 20, 8). Svi su dobili jednaku plaću. Radnici, koji su došli prvi na rad, mrmljahu na domaćina govoreći: Ovi posljednji radili su jednu uru, pa si ih izjednačio s nama, koji smo podnosili tegobu dnevnu i žegu« (Mt. 20, 12). Na to će domaćin jednomu od njih: »Prijatelju, ne činim ti krivo. Nisi li se pogodio sa mnom po dinar? Uzmi svoje pa idi, a ja hoću i ovomu posljednjemu da dam kao i tebi. Ili zar ja nisam vlastan činiti što hoću? Zar je oko tvoje zlo, što sam ja dobar?« (Mt. 20, 13—15).

Domaćin je Bog. Vinograd je kršćanstvo — Crkva Kristova. Radnici smo mi ljudi. Plaća za trud je sretni prekogrobni život. Ure, u koje Bog zove radnike, jesu različni vremenski razmaci kod ljudi, koje su sproveli u službi Božjoj. Isplata navečer je sudnji dan na svršetku svijeta, kad će konačno biti suđeno svakomu čovjeku za njegova djela.

Naše spasenje ovisi o dva činbenika: jedan je Božja pomoć ili milost Božja, a drugi je naše sudjelovanje. Milost Božja je uvijek na prvom mjestu, a naše sudjelovanje dolazi tek na drugo mjesto. Bog daje svakomu čovjeku dovoljno milosti za spasenje, jer Bog »hoće, da se svi ljudi spasu i dođu u poznanje istine« (1 Tim. 2, 4). A ako ipak netko propadne i bude izgubljen, propao je svojom vlastitom krivnjom. Naše se sudjelovanje sastoji u radu našega razuma i naše volje. Razumom smo dužni nauku Božju upoznati, a voljom je u životu i radu ostvarivati. Tko u svome životu i radu više sudjeluje s milošću Božjom, imat će pred Bogom više zasluga i prema tome viši stupanj blaženoga života. Isto tako tko je

Bogu dulje služio i savjesnije živio, taj je više dobra učinio i većma Boga proslavio; zato je i njegova nagrada veća.

Ali Crkva Kristova imade u svojoj povijesti i takvih primjera, i to veliki broj, da se je pojedinac obratio tek u poodmakloj dobi, pa ipak je učinio velika djela i postigao veliku svetost. Sjetimo se samo sv. Augustina! Za njega je općenito poznato, i sam priznaje u svojim »Ispovijestima«, da je mladost svoju proživio ne najljepše. Sam se otvoreno i iskreno tuži, da je u mladosti bilo svašta, čime je vrijeđao Boga. Obratio se tek u muževnoj dobi. Tada je postao svećenik i biskup. Kao biskup je učinio silnih usluga stvari Božjoj i spada među najveće genije, što ih je odgojilo kršćanstvo.

Sv. Pavao, apostol je bio prije obraćenja ljuti neprijatelj i progonitelj kršćanstva. Upravo je režao na sve, što nosi kršćansko ime. Nakon obraćenja piše ponizno sam o sebi: »Ja sam najmanji među apostolima, koji nisam dostojan zvati se apostol, jer sam progonio Crkvu Božju. Ali milošću Božjom jesam što jesam, i milost njegova nije bila bez ploda u meni, nego sam radio više od sviju njih, ali ne ja, nego milost Božja, koja je sa mnom« (1 Kor. 15, 9-10). Milost Božja ga je, dakle, obratila i posvetila; milost je Božja učinila, da je uz sv. Petra prvi među apostolima.

B. vj.! Nije sve u vremenu, što smo ga proveli u službi Božjoj. Može se netko obratiti tek pod kraj života, ali tada radi s najplemenitijom nakanom i žarkom ljubavlju, i postigao je u duhovnom pogledu više od onih, koji su i čitav život kršćani, ali su u duhu kršćanstva učinili malo ili nšta.

Milost je Božja nezasluženi dar Božji. Bog je u diobi milosti potpuno slobodan. Daje komu hoće, koliko hoće i kada hoće. Zašto Bog daje jednomu više, a drugomu manje milosti, to je za nas ljude nedokučiva tajna Božje providnosti. Svima nam je Bog daje toliko da se možemo spasiti. Zato budimo zahvalni Bogu za svaku i najmanju milost.

Surađujmo s milošću Božjom. Iskoristimo vrijeme. »Zato, dakle, dok imamo vremena činimo dobro svima«

Plodovi dobroga sjemenja — zaslužna djela

Tvarno sjeme, što ga mi ljudi bacamo u zemlju, imade mnogo sličnosti s duhovnim sjemenjem — istinitom naukom, pogotovo s naukom Božjom. Tvarno sjeme donosi plod, od koga živi naše tijelo. A duhovno sjeme — nauka Božja donosi duhovne plodove, dobra djela, od kojih živi naša duša i ovdje i u prekogrobnom životu. Zato se je i Isus, kod tumačenja nauke Božje, poslužio slikom o sijaču i sjemenu.

Sijač sije sjeme svoje. »I kad je sijao, jedno pade kraj puta, i pogazi se i ptice ga nebeske pozobaše. A drugo pade na kamen, i iznikavši osuši se, jer nije imalo vlage. I drugo pade u trnje, i trnje, što zajedno uzraste, udavi ga. A drugo pade na dobru zemlju, i iznikavši donese stostruki rod« (Lk. 8, 5-8).

Učenicima je bila nejasna ova slika. Zato su molili Isusa, neka je protumači. Isus im reče: »Sjeme je riječ Božja.« Sijač je Isus Krist, koji je čovjekom postao, da nas može poučiti o svemu, što se odnosi na naše spasenje. Sijači su apostoli, pape, biskupi i svećenici. Sijač je svaki plemenit čovjek, koji drugoga na dobro upućuje. Zemlja kraj puta, to su ljudi tašti i nestalni. U njima nečisti duh pobuđuje neuredne misli, želje i osjećaje; dovodi ih u nezgodno društvo i brzo zaboravljaju na vječne istine, što su ih čuli. Kamen — to su ljudi tvrda srca. Oni »slušaju i s radošću primaju riječ« Božju. Ali, jer je srce njihovo oholo i tvrdo, riječ Božja ne prodire dublje u njihovu dušu. Čim dođe prva napast, odmah klonu duhom i odpadnu od Boga. To je ona vrsta ljudi, koji, dok su među dobrima, ostaju dobri. Kad pak dođu u zlu okolinu, i sami postanu brzo zli. Takvi nemaju odporne snage protiv zla. Trnje — to su oni, koji su previše zaokupljeni brigama za svagdanji život. Njih muči briga za bogatstvom. Njima ne daju mira težnje za uživanjem. Njih razapinju neukrođene požude. Sve je to trnje, koje guši evanđeosku nauku u njihovim dušama i ne da joj da donese plod. Dobra zemlja — to su ljudi

dobroga srca. Oni, koji s najboljim raspoloženjem primaju Božju nauku i u srcu je pomno čuvaju. Takvi neumorno surađuju s milošću Božjom i donose obilan plod. Taj plod su dobra djela, radi kojih postaju veliki i ugodni pred ljudima, a Bog ih nagrađuje i u zemnom i u vječnom životu.

B. vj.! Svuda u prirodi od svakoga sjemena, što ga sijemo, očekujemo plod i to što obilniji i što bolji plod. Radi toga kod sijanja i odabiremo upravo ono sjeme, koje će donijeti više i boljega ploda. Prirodni zakon traži i od ljudi plodove. Roditelji očekuju od djece plodove: da djeca budu dobra i poslušna; da marljivo uče i donesu kući što povoljnije ocjene. Od posluge se traže plodovi: da bude poštena, vjerna i radina. Od privrednika: pošten rad i čisti računi. Od činovnika savjesnost i točnost u službi. Od nastavnika i odgojitelja odgovarajuće znanje i dobar primjer. Roditeljski su plodovi: strpljivost, požrtvovnost i ljubav prema djeci. Riječju, svaki je od nas u svome zvanju dužan po prirodnom zakonu živjeti i raditi tako, da život i rad njegov donese što korisnijih i što bogatijih plodova. Kad mi hoćemo znati, kakav je koji čovjek, koliko on vrijedi, tada gledamo i prosuđujemo djela njegova — plodove njegove. Tko s plemenitim nakanama radi i mnogo radi — dobre plodove rodi; znak je čestita čovjeka. Obratno: tko ne radi uopće ili zlo radi — rodovi su nikakvi ili loši; dokaz je to slaba ili nikakva značaja.

I u vrhunaravnom se redu traže plodovi. Bez plodova nema vrhunaravnoga života. Ni vrijednosti pred Bogom. Ni spasenja. »Ne će svaki, koji mi govori: Gospodine, Gospodine, ući u kraljevstvo nebesko, nego onaj, koji čini volju Oca mojega, koji je na nebesima« (Mt. 7, 21). A volja je Oca nebeskoga, da vršimo zapovijedi Božje i crkvene, da obdržavamo sve pravedne građanske zakone i da zdušno ispunjavamo svoje staleške dužnosti. Riječi same nisu dosta. Treba se iskazati dobrim djelima. Treba roditi duhovne rodove.

Plodovi pak Duha — prema svjedočanstvu sv. Pavla — jesu: »Ljubav, radost, mir, strpljivost, blagost, dobrota, vjera, krotkost, uzdržljivost« (Gal. 5, 22).

Vjera se temelji na ugledu Božjem

Isus se približuje Jerihonu. Prati ga silan narod. Jedni ga prate, da čuju mudrost Njegovu. Drugi, da vide koje čudo. Treći, da čuju riječi utjehe i pobude. A bilo je i takvih, koji su išli za Njim iz zavisti i mržnje, ne bi li što našli, radi čega bi ga mogli napasti i ugled mu smanjiti.

Kraj puta je sjedio slijepac i molio milostinju. Kad je čuo vrevu naroda, upita, što je to? Rekoše mu, da prolazi Isus Nazarećanin. Slijepac je već čuo za Isusa, da je dobar i plemenit, da je mnogima već pomogao. U vjeri i nadi, da će i njemu pomoći, poviče iza glasa: »Isuse, sine Davidov, smiluj mi se« (Lk. 18, 38). Svijet, koji je pratio Isusa, karao je slijepca, neka ne viče — neka šuti. A slijepac stade još jače vikati: »Sine Davidov, smiluj mi se« (Lk. 18, 39).

Isus stade i zapovjedi, da mu ga dovedu. I kad mu se približi, zapita ga: Šta hoćeš, da ti učinim? On (slijepac) reče: Gospodine, da progledam. A Isus mu reče: Progledaj! tvoja ti je vjera pomogla« (Lk. 18, 40—42). Slijepac odmah progleda. Iza toga je pošao za Isusom i slavio Boga. I sva je pratnja Isusova, vidjevši čudo, hvalila Boga.

B. vj.! Ovdje je Spasitelj jednom riječju »progledaj« vratio slijepome čovjeku vid — izliječio ga tjelesno. Krist je to učinio, da nagradi vjeru slijepčevu. Drugom je zgodom nagradio vjeru Marije Magdalene time što joj je oprostio grijehe. »Oprošteni su ti grijesi. Vjera ti je tvoja pomogla, idi u miru!« (Lk. 7, 48 i 50). Njoj je izliječio dušu.A svima ljudima, bez razlike, radi vjere obećaje i daje spasenje. »Koji uzvjeruje i pokrsti se, spasit će se« (Kor. 16, 16).

Vjerovati znači: tvrdo i nepokolebivo za istinu držati sve ono, što je Bog objavio i što nam po svojoj Crkvi predlaže vjerovati. Vjera je čin našega razuma. Razumom prianjamo uz svu nauku, što nam je Bog objavio i što nas Crkva uči. Razumom prihvaćamo sve to kao

istinu radi Božjega ugleda. Bog sve zna i objavljuje samo istinu. On ne može niti pogriješiti , niti lagati. To je razlog zašto Bogu vjerujemo.

Ali ima ljudi u modernom društvu, koji kažu: Vjera više nije suvremena stvar. Mi držimo za istinu samo ono, što smo sami spoznali, do čega smo sami svojim vlastitim umom došli. B. vj.! Gledajte i prosuđujte naše, obično, ljusko znanje! Mi ljudi na svijetu mnogo toga znamo. Jedan više, drugi manje. Odakle to naše znanje — bilo kod djece, bilo kod odraslih ljudi? Mi znamo, koliko je koja gora visoka, koliko je gdje more duboko, koja je biljka otrovna, a koja zdrava. Kada je koji vladar u povijesti živio i što je radio. Je li svaki od nas gore mjerio ili more ispitivao? Jesmo li mi sami sve biljke kušali, da možemo reći: ova je korisna, a ona otrovna? Jesmo li mi možda sami na svoje oči vidjeli kralja Tomislava, Petra Krešimira, Trpimira, Domagoja i tolike druge ugledne ličnosti iz naše narodne povijesti? Nipošto! A ipak mi sve to znamo, sve to držimo za istinu! Odakle to znamo? Čuli smo na predavanjima i čitamo u knjigama, pa sudimo ovako: Oni, koji drže predavanja i pišu knjige, te stvari znadu i hoće kazati istinu, zato im vjerujemo. Dakle radi tuđega ugleda držimo to istinom; vjerujemo to, jer nam drugi jamče, da je tako. Najveći dio našega znanja počiva na vjeri. Mi znamo, da je tako, jer nam drugi kažu, da je tako. Mi v j e r u j e m o, da je tako!

Sad ustaje naš razum i kaže: Kad mi toliko toga u našem životu držimo istinom, jer su nam to rekli ljudi, koji mogu i sami krivo spoznati i nas prevariti, zar nije onda kud i kamo opravdanije vjerovati Bogu, koji sve zna i objavljuje samo istinu! Bog je nepogrešiv; zato je i vjera naša u Boga nepogrešiva. Ljudi mogu i nehotice prevariti i sebe i druge; zato je i znanje ljudsko nesigurno. A Bog ne može prevariti ni sebe, ni drugoga, jer je sveznajući i istinit; radi toga je i nauka Božja i vjera naša posve sigurna. »Istina Božja ostaje uvijeke« (Ps. 116, 2).

1. KORIZMENA NEDJELJA

Post i nemrs

Isus boravi u pustinji i posti 40 dana i 40 noći.

U pustinju je pošao, da nam svojim primjerom preporuči samotan život, da čini pokornička djela za naše grijehe.

Po Isusovu primjeru preporučuje Crkva Kat. pustinjački život kroz sva vremena. I danas se svećenici, redovnici i redovnice, po uzoru Isusovu, uklanjaju iz svijeta u samoću, da u miru i tišini mole Boga, da u tihim samostanskim zidinama čine pokornička djela ne samo za svoju dušu, nego i za druge; za sve žive i mrtve.

U pustinji je Isus uslijed strogoga posta ogladnio. Tu je okolnost upotrebio nečisti duh, da ga napastuje. »Ako si sin Božji, kaži da ovo kamenje postane hljebom« (Mt. 4, 3). Mislio je nečisti duh, da će u Isusu pobuditi neurednu težnju za jelom i tako ga navesti na grijeh. Isus pobija đavla Sv. Pismom: »Pisano je, ne živi čovjek samo o kruhu, nego o svakoj riječi, što izlazi iz usta Božjih« (V. Mojs. 8, 3). Za dostojan ljudski život nije dosta samo tvarna hrana: jelo i pilo. I duša ljudska treba hrane. A duševna je hrana istinito znanje i plemenito umijeće, a u prvom redu nauka Božja.

Đavao nastavlja napastovanje. Uze Isusa i postavi ga na vrh hrama i reče mu: »Ako si Sin Božji, baci se dolje, jer je pisano: anđelima svojim zapovjedit će za tebe i na rukama će te nositi, da gdje ne zapneš za kamen nogom svojom« (Mt. 4, 6 i Ps. 90, 11). Sotona hoće da zavede Spasitelja na preuzetno uzdanje u pomoć Božju kao da Bog štiti tašta i pustolovna poduzeća. Isus odgovara: »Ali je i pisano: »Ne kušaj Gospodina Boga svoga« (V. Mojs. 6, 16). Drugim riječima: zašto da se bacam s krova i stavljam život u smrtnu pogibelj, kad to nije potrebno? Kojim pravom smijem očekivati pomoć Božju u životnoj opasnosti, kojoj bi se izložio bez ikakva razloga?

Konačno povede đavao Isusa na goru vrlo visoku i pokaza mu sva kraljevstva svijeta i slavu njihovu i reče: »Sve ovo dat ću tebi, ako padneš ničice, te mi se po-

kloniš« (Mt. 4, 8—9). Đavao hoće Spasitelja zavesti na bolesnu ambiciju i lakomost. Isus prezire i odbija napasnika: »Odlazi sotono, jer je pisano: »Gospodinu se Bogu svomu klanjaj i njemu jedinomu služi« (Mt. 4, 10). Najsvetija je dužnost i temelj svake prave sreće i blaženstva: klanjati se i služiti pravom Bogu. I Kristova je najsvetija i najslađa dužnost, Njegova je hrana, da ispuni svetu volju Božju.

B. vj.! Isus posti u pustinji. Po njegovu je uzoru sv. Crkva uvela korizmeni post, koji traje 40 dana, i to od čiste srijede do Velike subote u podne. Jedino u korizmene nedjelje nije post. Crkva, što se hrane tiče, propisuje nemrs i post. Nemrs znači: nije dopušteno jesti meso. Taj zakon veže sve one, koji su navršili 7 godina i dalje, osim ako je netko bolestan ili ima drugi opravdani razlog. A post znači: dopušten je samo jedan potpuni obrok. Taj je redovito u podne, a ujutro i navečer samo malo hrane. Post veže osobe, koje su navršile 21 godinu, pak dok nisu stupile u 60-desetu, osim ako je tko bolestan ili ima drugi koji opravdani razlog.

Svrha je postu — kako nas lijepo uči sv. Crkva — obuzdovati požude, koje su to jače što se tijelo obilnije hrani. Dizati duh k Bogu. Razvijati kreposti. Po krepostima se pak stiču zasluge, a po zaslugama blagoslov i nagrada od Boga.

B. vj.! Nalazimo se u svetom korizmenom vremenu. To je ozbiljno — pokorničko vrijeme. To je vrijeme molitve, posta i pokorničkih djela. Zato neka otpadnu u ovo vrijeme sve zabave i svako tašto veselje. Činimo pokoru, da poravnamo pred Bogom krivice i slabosti svoje. Sv. Pavao upozoruje: »Evo sad je vrijeme najprijatnije; evo sad je vrijeme spasenja« (2 Kor. 6, 2).

2. KORIZMENA NEDJELJA

Sveta ispovijed

Isus se uspeo na goru Tabor. Sa sobom je poveo trojicu apostola: Petra, Ivana i Jakoba, da budu svjedoci njegova preobraženja. Na gori se je Isus u prisutnosti apostola preobrazio. Kod preobraženja je zasjao božanski sjaj na licu Isusu. »Lice se njegovo zasja kao sunce, a haljine njegove postadoše bijele kao snijeg« (Mt. 17, 2). Tom su se zgodom ukazali Mojsije i Ilija, dva velikana Staroga Zavjeta, i razgovarali s Isusom. A Petar, vidjevši na Isusu božanski sjaj, sav ushićen reče Isusu: »Gospodine, dobro nam je ovdje biti; ako hoćeš, učinit ćemo ovdje tri sjenice, tebi jednu, Mojsiju jednu i Iliji jednu« (Mt. 17, 4). Dok je još Petar govorio, čuo se s neba glas Oca nebeskoga: »Ovo je Sin moj ljubezni, koji je po mojoj volji, njega slušajte!« (Mt. 17, 5). I ovom zgodom svjedoči Otac nebeski, da je Isus Krist pravi, naravni Sin Božji.

Spasitelj je apostolima mnogo puta govorio unaprijed kako će ga neprijatelji progoniti. Uhvatiti. Mučiti. Konačno će umrijeti sramotnom smrću na križu. Htio ih je pripraviti, da se ne smute, kad sve to dođe. A najbolje će ih pripraviti, ako im pokaže svoj božanski sjaj i veličinu. Tada će im biti jasno, da trpi, jer sam hoće trpjeti, a nakon trpljenja ga čeka božanska slava, koju im je već za života na Taboru pokazao.

B. vj.! I našemu je životu zadnja i najviša svrha uskrsnuće i preobraženje, po kojem postajemo dionici božanskoga života. Da to postignemo, treba se još za života na zemlji duhovno preporoditi. Treba još na zemlji postati od nevjernika vjernik. Od neprijatelja Božjega prijatelj Božji. Od rasipnoga sina dijete Božje. Od grešnika pravednik. Duhovni se preporod zbiva najprije na sv. krštenju. Tu se s duše briše istočni grieh i sve druge mrlje, što ih je čovjek počinio prije krštenja. Tko je pak nakon krsta teško Boga uvrijedio, duhovno se može preporoditi samo u sakramentu sv. pokore ili ispovijedi. Sv. ispovijed je sakramenat, u kome svećenik mjesto Boga oprašta grijehe.

Mnogi u životu, i katolici, a još više nekatolici, stavljaju poteškoću: zašto se ja ne bi mogao izravno ispovijediti samome Bogu? Čemu svoje nezgodne čine kazivati svećeniku? B. vj.! Sigurno je, da je Bog mogao odrediti, da se ispovijedamo njemu izravno. Ali pitanje nije u tome, što je Bog mogao učiniti, nego u tome što je Bog stvarno odredio. Sv. Pismo jasno govori, da je Isus rekao apostolima: »Primite Duha Svetoga! Kojima oprostite grijehe, oprostit će im se, a kojima zadržite, zadržat će im se« (Iv. 20, 22—23). Ljudima je, dakle, apostolima i njihovim nasljednicima biskupima i svećenicima, povjerio Isus da opraštaju grijehe. A da znadu, kome će grijehe oprostiti, a kome zadržati, treba da vjernici sami iskreno kažu što imadu na duši.

Time, što je Isus naložio obvezu sv. ispovijedi, radio je u potpunom skladu sa zahtjevima naše naravi. Iskustvo je svjedokom, da čovjek, kad je nešto bolna doživio, nema tako dugo mira, dok to nije nekome saopćio, dok nije u drugoga potražio utjehe. Čim smo svoje jade nekome kazali, čim smo se, dakle, izjadali, odmah nam je lakše. Onaj, kome smo se potužili, kao da je jedan dio naših boli uzeo na sebe, pak dvojica nosimo teret lakše, nego ga je prije nosio jedan sam. Prema tome su Isus i Crkva, odrešivši sv. ispovijed, samo uzakonili ono, što narav sama po sebi traži. U sv. ispovijedi dobivamo ne samo utjehu nego su grjesi naši sasvim oprošteni, potpuno uništeni, mi smo čisti i pravedni pred Bogom. Bili prekršaji makar koliki, i makar kako teški, ako se čovjek za njih skrušeno kaje i iskreno ih ispovijedi, sve će mu Bog u ispovijedi preko svećenika oprostiti. Radi toga nitko nema razloga, da zdvaja nad sobom i da se boji sv. ispovijedi.

B. vj.! U duhu Kristove nauke izdala je Crkva zapovijed: »Svake se godine najmanje jedanput zato određenomu svećeniku ispovijedi i o Uskrsu pričesti.« Rok uskrsne sv. ispovijedi i pričesti traje od I. korizmene nedjelje pak od nedjelje presv. Trojstva. Iskoristimo vrijeme. Očistimo dušu. Preporodimo se duhovno. Pomirimo se s Bogom.

3. KORIZMENA NEDJELJA

Grijesi jezikom

K Spasitelju su doveli čovjeka koji je bio od đavla opsjednut i nijem. Ovaj čovjek nije bio nijem od prirode. To mu je zlo učinio đavao. Kad naime đavao opsjedne čovjeka, onda se čovječjim tijelom služi kao da bi bilo njegovo vlastito. Đavao može učiniti, da čovjek govori nešto i protiv svoje volje. Đavao može polučiti i to, da čovjek govori i strane, tuđe riječi, kojih nije nikada učio. Konačno đavao može zapriječiti kod čovjeka svaki govor tako, da čovjek naprosto sasvim zanijemi.

Isus je jednim činom svoje volje, bez ikakvih vanjskih znakova, izveo dva veličanstvena učinka. Izagnao je iz čovjeka đavla i vratio mu dar govora. Plemeniti su se ljudi divili dobroti Isusovoj i blagoslivljali ga. No bilo je i zlobnih pojedinaca, koji su u zlobi išli tako daleko, da su govorili, da je Isus izagnao đavla pomoću Belzebuba, kneza đavolskoga. Opak, do u kosti pokvaren čovjek, vidi i u najplemenitijem tuđem činu samo zlo. Tako je bilo nekada, tako je i danas.

Dar govora je veliki dar Božji. Govor nam je dan, da njime saopćujemo drugima misli, težnje, želje i osjećaje svoje; da očitujemo drugima što nam je na srcu i duši. Govor je sredstvo za međusobno razumijevanje. Kad su riječi naše u skladu s onim što mislimo i osjećamo, onda govorimo istinu. Naprotiv, kad drukčije govorimo nego mislimo, onda je govor naš neistinit. Po prirodnom i obavljenom zakonu dužni smo uvijek govoriti istinu. Nismo dužni drugome reći i otkriti sve, što imamo u duši. Ali kad nešto saopćujemo, treba da to bude samo istina. Kad bi bila dopuštena i najmanja laž, gubi se povjerenje u tuđi govor, a bez povjerenja u tuđu zadanu riječ život je ljudski strahovito težak; upravo nemoguć. Svaki bi se opravdano bojao: nije li ovo što sad slušam laž, ne će li me i sada prevariti.

B. vj.! Ljudi ne paze dovoljno na jezik. Jedni lažu: hotimice govore, što nije istina. Ima ih, koji bez potrebe otkrivaju i naokolo raznose tuđe pogreške. To je ogovor.

Ima i takvih koji izmišljaju pogreške o bližnjemu, ili pak stvarne pogreške uvećavaju. To je kleveta. Kleveta je po svojoj naravi još teža nego ogovor. Nađe se i takvih, koji bez dovoljna razloga misle zlo o drugomu. To je krivi sud. I naravni i Božji zakon traži: sve što je čovjek krivo rekao, treba poreći, opozvati. Svaku učinjenu štetu treba nadoknaditi. A oduzeto tuđe poštenje i dobar glas treba popraviti.

Sv. Jakob, apostol, imade duhovitu poredbu za jezik. »Gle mala vatra koliku šumu sažeže. I jezik je vatra, svijet nepravde« (Jak. 3, 5-6). Jezik je malo udo u ljudskom tijelu, a koliko zla potječe od njega! Od jezika dolaze proste riječi i kletve. Jezikom najviše ljudi vrijeđaju jedan drugoga. Nakon uvreda nastaju svađe, tučnjave, razbojstva i neprijateljstva najgore vrste. Dolazi do sudova i parničnih troškova. Troši se vrijeme i novac; troši se dragocjena životna snaga, koju bismo i te kako korisno mogli upotrebiti za Boga i dobro ljudske zajednice. Zla su u svakom pogledu od jezika tolika, da je sv. Jakob rekao: »Ako tko u riječi ne pogriješi, onaj je savršen čovjek. Jer sav rod zvijeri i ptica i gmazova i riba kroti se, i ukrotila je čovječja narav; a jezika nitko od ljudi ne može ukrotiti« (Jak. 3, 2 i 7-8).

B. vj.! U govoru se držimo načela: Ako ne znamo o bližnjemu ništa dobra, nemojmo ni zlo govoriti. Nas boli kad nam opaki jezici ne daju mira. Tako boli i drugoga. Narodna poslovica duhovito kaže: »Zlato je šutjeti, a tek srebro govoriti.« Život nas uči, da smo se rijetko pokajali, što smo šutjeli, a bezbroj smo puta požalili, što smo govorili, jer nam je u govoru izmaklo mnogo toga, što nije smjelo u javnost. Zato pazimo na govor. Budimo oprezni u govoru. Oprez je u govoru od tolikoga značaja, da se nikada ne može dosta preporučiti.

Svrha je govoru, da njime hvalimo i slavimo Boga. Da subraću poučavamo i upućujemo na dobro. Da tužne tješimo, a nemirne smirujemo. »Vaša riječ neka bude: da, da; ne, ne! a što je više od toga, oda zla je« (Mt. 5, 37). »Nijedna zla riječ da ne izlazi iz usta vaših, nego samo dobra, koja pobuđuje na dobro prema potrebi, da dade milost onima, koji slušaju« (Ef. 4, 29).

4. KORIZMENA NEDJELJA

Čudesno umnažanje kruha

Oko Spasitelja se u pustinji skupilo mnogo naroda. Samih je muškaraca bilo oko 5.000. Ako se pribroje još žene i djeca, tada je bilo svega i preko 10.000 osoba. Isus je iskreno volio i rado primao narod. Zato je i narod cijenio Isusa i u silnim skupinama hrlio k Isusu.

Isus se brinuo za duhovno i za vremenito dobro naroda. »I izišavši vidje mnogo svijeta i ražali mu se, jer bijahu kao ovce bez pastira, i poče ih učiti mnogo« (Mk. 6, 34). »I primivši ih je govorio im je o kraljevstvu Božjem i iscijelivao je one, koji su trebali iscjelivanje« (Lk. 5, 11).

Apostoli su upozoravali Isusa: »Pusto je ovo mjesto, a već je kasno; otpusti ih, neka idu u susjedne zaselke i sela, da kupe sebi hrane, šta će jesti« (Mk. 6, 35-6). Mjesto da otpusti ljude, Spasitelj pita apostola Filipa: »Odakle ćemo kupiti kruha, da ovi jedu?« (Iv. 6, 5). Ovo je Isus pitao samo zato, da čuje sud svoje okoline. Filip odgovori: »Za dvjesta dinara kruha nije dosta, da svaki samo malo dobije« (Iv. 6, 7). Iza toga se javi Andrija, brat Petrov: »Ovdje je jedan dječak, koji ima pet ječmenih hljebova i dvije ribe; ali što je to za tolike?« Na to Isus zapovjedi, neka posade ljude. »Tada Isus uze hljebove, zahvali Bogu i razdijeli onima, koji se posadiše. Jednako i od riba, koliko su htjeli« (Iv. 6, 11). Isus zahvaljuje Bogu, da nam dade primjer, da i mi za svako dobro u životu zahvaljujemo Bogu, jer sve dobro dolazi od Boga. Svi su se ljudi nahranili do sita i još je preostalo kruha i riba. Kad se ljudi nasitiše, reče Isus učenicima: »Saberite komade, što pretekoše, da nijedan ne propadne« (Iv. 6, 12). I napuniše 12 košara ostataka.

B. vj.! Ovo je čudesno umnažanje kruha i riba. Počelo je u rukama Isusovim, kad je lomio hljebove, a nastavilo se u rukama apostola, dok nijesu nadijelili sve ljude. Sv. Ivan Hrizostom veli: »Onih se pet hljebova množilo u rukama apostolskim poput izvora« (Homil. 49 in S. Matth., n. 3). U izvoru se voda neprestano množi. Dok

se jedan dio vode grabi, već druga nova dotječe. Ovom su se činu Isusovu divili ne samo suvremenici Isusovi, nego se divimo i svi mi nakon Isusa. I divit će mu se sva pokoljenja dok bude svijeta i vijeka, jer je ovo nadnaravni učinak, koji poput sunca jasno dokazuje i svemoć i dobrotu Božju.

Umni sv. Augustin tumači ovaj događaj i stavlja opaske (Tractatus 24 in Ioan). Još je veće čudo — veli sv. Augustin — upravljanje Božje svijetom. No tome se nitko od nas ne čudi, jer je to svagdanja pojava. Zar nije jednako, i veće, čudo, kad Bog po prirodnom zakonu čini, da jedno zrno, što smo ga posijali, donese prigodom žetve 50 i više novih zrna? Kolika se bezbrojna zrna svake godine siju u zemlju, a svako od njih kako se bogato množi! Svaka je žetva čudesno umnažanje kruha, svaka je žetva veličanstven dokaz svemoći i dobrote Božje. Sve se živo u prirodi množi, sve donosi plodove, svuda se zbiva čudesno umnažanje. Jer se to zbiva neprestano i redovito, mi mislimo, da tako mora biti, pa se više i ne čudimo. Međutim, Bog, koji sve to daje, može to i uskratiti. A kad ipak neprestano daje, znak je samo očinske njegove ljubavi.

B. vj.! Mi se tužimo na silnu gospodarsku bijedu, koja nas muči. Da je bijeda po svijetu velika, to stoji. Ali bijedi su krivi samo ljudi. I danas zemlja rodi. I obilno rodi. I danas se zbiva na zemlji nedokučivo umnažanje žitarica i prema tome čudesno umnažanje kruha. A to, da toliki ipak oskudjevaju, krivi su ljudi, koji su skrivili rat. Rat je razlogom, da su prestale veze između ljudi i krajeva, rat je razlogom, da kruh ne može iz jednoga kraja u drugi. Tako trpe ne samo oni, koji kruha nemaju, a htjeli bi ga kupiti, pa nemaju gdje, nego i oni, koji kruha imaju previše, a ne mogu ga prodati, jer nemaju kome.

Bog je dobar, a ljudi su zli. Bog obilno daje, a ljudi ne znaju upravljati. Bog očinski skrbi, a ljudi rasipaju i uništavaju mjesto da štede i bratski dijele.

Boli Isusove

Između Isusa i njegovih neprijatelja postaje sve napetije. Neprijatelji hoće Isusa kamenovati, a on se sakrio. Na uspomenu toga odsada pa do Velikoga petka Crkva prekriva ljubičastim velom slike i križeve na oltarima.

Neprijatelji dobacuju Isusu strašne uvrede. Objeđuju ga, da je Samarjanin i da ima đavla u sebi. Kad se nekome kazalo, da je Samarjanin, to je značilo, da samo djelomično vrši zakon Božji. Prema tome bi Spasitelj bio krivovjerac ili heretik. Da ima đavla u sebi, to je tolika uvreda za Sina Božjega, da se već veća ne može zamisliti. Đavao je sav zao, sav u grijehu i zakleti neprijatelj Božji. Između Boga i đavla nema pomirenja, kao što nema pomirenja između dobra i zla, i između svijetla i tame. Protiv prve objede, da je Samarjanin, Isus se uopće ne brani, jer je svima bilo dobro poznato, da je Izraelac. Protiv objede da ima đavla u sebi, brani se Isus kratko i odrešito: »Ja nemam đavla, nego poštujem Oca svoga, a vi mene sramotite« (Iv. 8, 49). Time što poštuje Oca na nebu i vrši volju njegovu, najbolje dokazuje Isus, da nema nikakve veze s đavlom.

Nevinost je svoju Isus još jače dokazao, kad je javno pozvao neprijatelje svoje: »Tko će mi od vas dokazati kakav grijeh?« (Iv. 8, 46). Sami protivnici moraju priznati, da je bezgrešan i svet, jer se nitko nije usudio da mu dokazuje bilo kakav grijeh. Dosljedno tome, kad je Isus trpio, nije trpio za svoje grijehe, jer ih uopće nije imao, nego je trpio za druge. Ti drugi smo svi mi ljudi na zemlji od prvoga čovjeka Adama do zadnjega čovjeka, koji će se još pojaviti na zemlji. »Radi nas ljudi i radi našega spasenja siđe s nebesa i postade čovjek. Za nas je raspet, mučen i pokopan« (Credo u sv. Misi). »Isus Krist je dao sam sebe za nas, da nas otkupi od svakoga bezakonja« (Tit. 2, 14).

A trpio je Isus mnogo. Sama pomisao u vrtu Getsemanskom na buduće muke bila je tako strašna, da ga je

oblio krvavi znoj. Sv. evanđelista Luka, koji je bio po zanimanju liječnik veli: »I njegov je znoj bio kao kaplje krvi, što su tekle na zemlju« (Lk. 22, 44). Tijelo mu je bilo bičevima isječeno. Glava trnjem izbodena. Lice išćuškano i popljuvano. Ruke i noge čavlima na križ pribijene. Srce kopljem probodeno. Čitavo tijelo jedna strašna rana. »Od pete do glave nema ništa zdrava na njemu«, veli prorok Izaija (Iz. 1, 6). »O svi vi, koji prolazite putem, motrite i gledajte, ima li boli kao što je bol moja« (Tužaljke 1, 2). Jednako je trpio i na duši. Juda ga je izdao, Petar zatajio, a ostali ga apostoli napustili. Za dobročinstva je primio ruglo i prezir, a mjesto hvale grubu nezahvalnost. U duši je gorko trpio kad je pomislio, da će se još naći ljudi, koji ne će shvatiti njegvih muka, pa se ne će okoristiti zaslugama njegovim, nego će zauvijek propasti.

Trpi Isus Krist, Bog i čovjek. Trpi Stvoritelj za stvorove. Gospodar za sluge. Trpi onaj, koji je stvorio anđele i ljude, nebo i zemlju, od koga potječe sve, što postoji u svemiru. Boli su Kristove tolike, da nad njima tuži i sama priroda. Kad je Krist umro, sunce je pomrčalo, zemlja se potresla, i stijene se raspukle, i grobovi se otvoriše i uskrsnuše mnoga tjelesa svetih, koji su usnuli. A satnik, i koji su s njim čuvali Isusa, vidjevši da se zemlja trese, prepadoše se vrlo, govoreći: Zaista, ovaj bijaše Sin Božji!« (Lk. 23, 45; Mt. 27, 51—52 i 54).

B. vj.! »Krist nas je ljubio i predao sebe za nas kao prinos i žrtvu Bogu na slatki miris« (Ef. 5, 2). Krist je mukom i smrću svojom dao obilnu zadovoljštinu Bogu za sve uvrede svih ljudi i svih vremena. Ali zasluge će Kristove koristiti čovjeku pojedincu samo onda, ako si ih prisvoji i koliko si ih prisvoji. Da postanemo dionicima zasluga Kristovih, treba najprije da uklonimo iz života našega svako zlo i radimo prema nauci i primjeru Kristovu, »da odrekavši se bezbožnosti i svjetskih želja, trijezno i pravedno i pobožno živimo na ovome svijetu« (Tit. 2, 12). Nakon toga si zasluge Kristove prisvajamo po sv. sakramentima i po pobožnoj molitvi. Ovaj pak čas, u sv. korizmi, najvažnije je pitanje za našu dušu sv. uskrsna ispovijed i pričest.

Isus svečano ulazi u Jeruzalem

Nedjelja Cvjetnica nas uvodi u tajne Velikoga tjedna. Na spomen svečanoga Isusova ulaska u Jeruzalem čini Crkva svečani ophod s blagoslovljenim palmama i maslinovim grančicama. Palma nas sjeća pobjede Isusove nad grijehom i smrću, i slave Isusove, kojom je uzašao na nebo. Sv. Ivan u Otkrivenju gleda s palmama u ruci kao znakom pobjede ne samo mučenike nego i sve ugodnike Božje na nebu. »Potom sam vidio, i gle, mnoštvo veliko, kojega nije mogao nitko izbrojiti, od svakoga naroda i plemena i puka i jezika, gdje stoje pred prijestoljem i pred Janjetom, obučeni u bijele haljine, i palme u rukama njihovim. Ovo su, koji dođoše u nevolje velike i opraše haljine svoje i očistiše ih u krvi Janjetovoj« (7, 9 i 14).

Maslina je znak mira, što nam ga pribavi Isus mukom i smrću na križu.

Isus ulazi svečano u Jeruzalem. Jaši na magaretu i kreće u pratnji svojih učenika prema Jeruzalemu, a ususret mu dolazi velika povorka svijeta s palmama u ruci. To su ljudi, koji su s raznih krajeva svijeta došli u Jeruzalem na proslavu vazma. Svijet veselo pozdravlja Isusa i zanosno kliče: »Hosana, blagoslovljen, koji dolazi u ime Gospodnje!« Bog neka udijeli pobjedu Mesiji, kralju židovskomu. Slava Mesiji, živio Mesija!

Zašto Isus ovako svečano ulazi u Jeruzalem? Isus potječe iz kraljevske kuće Davidove. Na zemlji je osnovao duhovno kraljevstvo — Crkvu svoju, u kojoj je On duhovni kralj. Kraljevstvo Njegovo — Crkva ne svršava na zemlji, nego se nastavlja na nebu. Tako i kraljevska vlast Kristova ne svršava na zemlji nego se nastavlja i traje kroz sve vijeke u nebu. On je kralj vjekova, čijemu kraljevstvu nema kraja; kralj komu sve živi i sve mu se pokorava. Pred Njegovim imenom ima da se »pokloni svako koljeno onih, koji su na nebu i na zemlji i pod zemljom« (Filip. 2, 10). Isus podsjeća narod ovom zgodom na svoje kraljevsko dostojanstvo, i ako se ono krije u poniznom i krotkom obliku smrtne ljudske naravi. Sve-

čani ulazak u Jeruzalem ima potsjetiti farizeje, zaklete neprijatelje Isusove, da je Isus pravi Mesija, koga su proroci toliko i tako revno naviještali, a kraljevstvo Njegovo izdizali nad sva zemaljska kraljevstva.

Sad mu razdragana svjetina viče hosana, a za par dana će ta ista svjetina kao bjesomučna vikati: raspni ga, raspni! Eto, kako je izprazna i ništetna slava ovoga svijeta! »A ljudi smo i nijesmo drugo nego slabašni ljudi, premda nas mnogi drže za anđele i tako zovu. (N. K. III. 45).

S Velikim tjednom nastupaju najveći i najvažniji događaji u Isusovu životu. Na Veliki će četvrtak Isus ustanoviti presv. olt. sakramenat, nedokučivu tajnu Božje ljubavi. Tom će zgodom pričestiti svoje apostole. Smrtni će ljudi prvi put okusiti nebesku hranu, zalog vječnoga života. U ovom se uzvišenom sakramentu najtjesnije združuje čovjek s Bogom, zemaljsko biće s nebeskim kraljem, smrtni stvor s besmrtnim Stvoriteljem, vremeniti učinak s neograničenim i neizmjernim uzrokom. Kod večere će reći apostolima: »To činite na moj spomen.« Prvo ređenje. Od toga će se časa neprestano po svemu svijetu obnavljati uspomena na Zadnju večeru. Svaka je sv. Misa prava Zadnja večera. Žrtva — Isus Krist, koji se pod prilikama kruha i vina prikazuje nebeskomu Ocu — je isti. Riječi, koje prate prinošenje žrtve, su iste Kristove riječi. Razlika je samo u darovatelju žrtve: tamo je žrtvu darovao sam Spasitelj, a ovdje je daruje zamjenik Spasitelj — svećenik, ali vlašću i u ime Isusovo.

Iza Večere će Isusa neprijatelji uhvatiti, a na Veliki petak će ga bičevati, trnjem okruniti i popljuvati. Na smrt će ga osuditi i na križ raspeti — tko? Njegov vlastiti, nezahvalni izraelski narod. »Puče moj, što učinih tebi? Ili čime ražalih tebe? Odgovori meni. Žeđ moju napoji octom, kopljem probode rebra Spasitelju svojemu.« Na križu će Isus dokrajčiti boli i muke svoje. Na križu će dogotoviti izmirenje naše s Bogom. A Crkva će Kristova odsada s dubokim pietetom pokazivati na križ Kristov: »Evo drvo križa, na kojem je visio spas svijeta.« Na nama je, da s proćućenom pobožnošću pratimo obrede Velikoga tjedna, da se rado odazivamo pozivu Crkve, kad nas zove: »Dođite, poklonimo se!«

USKRSNA NEDJELJA

Krist uskrsnuvši od mrtvih više ne umire

Isus Krist je umro na križu na Veliki petak oko 3 sata poslije podne. Pokopan je još isti dan pod večer u grobnici Josipa Arimatejca. Kamen je na ulazu grobnice zapečaćen službenim židovskim pečatom, a na grob je postavljena rimska straža, koja se izmjenjivala svaka 3 sata.

Mrtvo je tijelo Isusovo ležalo u grobu od petka pod večer, cijelu subotu i jedan dio nedjelje. U nedjelju rano ujutro uskrsnuo je Isus iz groba. Duša se njegova vratila iz predpakla, oživjela tijelo; tako je Isus sam vlastitom snagom izašao živ iz groba.

Isus je uskrsnuo u onom istom tijelu, u kojem je hodao po zemlji 33 godine. Ali uskrsnulo tijelo ima posebna svojstva, kojih prije smrti nije imalo. Uskrsnulo tijelo više ne osjeća boli i ne može umrijeti. Ono je besmrtno ili neumrlo. Uskrsnulo je tijelo lijepo i poput sunca sjajno. Ono je lagano i kreće se brzo kao što se kreću misli naše. Nakon uskrsnuća je tijelo duhovno. Nema više zahtjeva za jelom i pilom, ni ostalih težnja, koje posjeduje smrtno tijelo.

Uskrsnuće je Kristovo najveće čudo u čitavoj povijesti Kristovoj. Zato je i Uskrs najveći blagdan u crkvenoj godini. Uskrsnućem potvrđuje Krist istinitost svega naučavanja svoga i svih djela svojih. Zato s punim pravom sv. Pavao upire prstom na uskrsnuće Kristovo kao na središte, oko kojega se okreće sve propovijedanje apostolsko i sva vjera vjernika. »Ako Krist nije uskrsnuo« — veli sv. Pavao — bez temelja je dakle propovijedanje naše, a bez temelja i vjera naša« (1 Kor. 15, 14).

Kad su pitali sv. Pavla: »Kako će ustati mrtvi? I u kakvom će tijelu doći?« — on odgovara: »Bezumniče! Što siješ, ne će oživjeti, ako ne umre. I što siješ, ne siješ tijelo, koje će biti, nego golo zrno, bilo pšenično ili drugo kakvo. A Bog mu daje tijelo kakvo hoće, i svakom sjemenu svoje tijelo« (1 Kor. 14, 35—38). Za mogućnost uskrsnuća tijela, eto, slika iz prirode. Smrt je uvjet za novi život. Zrno, što ga posijemo, mora najprije umrijeti.

Nakon smrti se tek, po odredbi nedokučive providnosti Božje, rađa novi život. Novi je život ljepši, obilniji i bogatiji. Zrno je kod smrti bilo samo, a u novom životu posjeduje bujnu stabljiku, pun klas i dragocjeno zrnje. »Tako je i uskrsnuće mrtvih. Sije se u raspadljivosti, ustaje u neraspadljivosti. Sije se u sramoti, ustaje u slavi. Sije se u slabosti, ustaje u sili. Sije se tijelo tjelesno, ustaje tijelo duhovno« (1 Kor. 15, 42—45).

B. vj.! Kristovo je uskrsnuće jamstvo našemu uskrsnuću. »Ako se Krist propovijeda, da je uskrsnuo od mrtvih kako govore neki među vama, da nema uskrsnuća od mrtvih? Jer kako u Adamu svi umiru, tako će i u Kristu svi oživjeti« (1 Kor. 12 i 22). A strpljivi Job po nadahnuću Božjem unaprijed gleda uskrsnuloga Spasitelja, pa reče: »Znam da Otkupitelj moj živi i ja ću u posljednji dan uskrsnuti sa zemlje; ova je nada moja položena u krilo moje« (Job. 19, 25).

B. vj.! Sve misli naše. Sve težnje i osjećaji naši. Svi kucaji srca našega. Sve je to upravljeno k uskrsnuću. I doći će uskrsnuće. Ali svojim putem i na svoj način. Put do uskrsnuća vodi preko Golgote. U novi se život ulazi samo iza smrti. Treba najprije umrijeti, da se može nanovo živjeti. Svaki od nas treba da svuče sa sebe staroga, grešnoga čovjeka, a obuče novoga čovjeka, čovjeka, koji će živjeti po nauci i primjeru Kristovu. Svaki od nas treba da najprije umre grijehu, onda će tek moći uskrsnuti i živjeti vječno u Bogu.

USKRSNI PONEDJELJAK

Ostani s nama, jer je blizu večer

Isus je tri puta apostolima prorekao svoju muku i smrt. Prvi put kod grada Cezareje, kad Mu je Petar pred svima rekao, da je Sin Boga živoga. Drugiput poslije preobraženja na gori Taboru. Trećiput, kad je krenuo na posljednje putovanje u Jeruzalem. Uza sve to je smrt Isusova iznenadila apostole i ostale učenike. Svi su bili potišteni i duboko ožalošćeni. Smrt je Isusova uništila sve njihove nade, da će osnovati zemaljsko kraljevstvo.

Učenici se počeli razilaziti svojim domovima. Dvojica od njih pođoše na sam dan uskrsnuća iz Jeruzalema u Emaus, mjesto udaljeno 11 i pol km od Jeruzalema. Putem su razgovarali o zadnjim danima Isusovim. Sramotni križ na komu je Isus umro, i prazan grob, iz koga je nestalo tijelo Isusovo, to su neobični događaji, koji su ispunjavali svu dušu njihovu. Isus je Mesija. To dokazuje život, nauka i čudesa Njegova. Pa kako je onda mogao poginuti tako sramotnom smrću?

Dok su oni ovako među sobom raspravljali, priključi im se na putu neki stranac. Bio je to uskrsnuli Isus, ali ga oni nijesu prepoznali. I Isus je htio s njima razgovarati, pa ih upita: »Kakvi su to razgovori, što ih vodite među sobom na putu« (Lk. 24, 17). A oni će mu začuđeni: »Zar si ti jedini stranac u Jeruzalemu, i ne znaš, što se u njemu dogodilo ovih dana« (Lk. 24, 18). I sad počnu pripovijedati, kako je Isus lijepo naučavao i kolika je čudesa činio. Sav ga je narod držao prorokom, koga je Bog poslao. Pa ipak su se poglavice židovski digli protiv Njega i natjerali Pilata, da ga osudi i na križ razapne. Mnoge smo nade stavljali u njega. Sad vidimo, da smo se prevarili, jer je jadno završio na križu. Međutim su rano ujutro neke žene bile na grobu Isusovu i ne nađoše tijela Isusova. One su kazale, da im se ukazao anđeo i rekao, da Isus živi.

Kad su svršili svoje jadovanje, ukori ih Isus: »O bezumni i sporoga srca za vjerovanje svega, što su govorili proroci! Nije li trebalo, da to Krist pretrpi i tako uđe u

svoju slavu?« (Lk. 24, 25—26). I sad im je Isus redom tumačio sv. Pismo, kako je volja Oca nebeskoga, da Isus trpi i umre za ljude, a nakon smrti će slavno uskrsnuti. Kad su došli do sela, Isus se držao kao da ide dalje, a oni ga vruće molili: »Ostani s nama, jer je blizu večer, i dan je već na izmaku« (Lk. 24, 29). Isus se odazvao molbi i pošao s njima. Kad su bili za stolom, Isus »uze kruh, blagoslovi ga, prelomi i da im« (24, 30). Tada su tek prepoznali Isusa, a Isusa nestane ispred njihovih očiju. Sad će oni jedan drugome: »Nije li gorjelo srce naše u nama, kad nam je govorio putem i kad nam je tumačio Pisma« (Lk. 24, 32).

B. vj.! Katolička se Crkva mnogo trudi, da što više i što jasnije propovijeda Božju nauku. U nauci je Kat. Crkve sve jasno, sigurno i točno određeno. Tu nema sumnja ni nagađanja. To joj rado priznaju i protivnici. Međutim je vjera ipak u opadanju, a pogotovo život po vjeri. U spoznajama smo na čistu, a u životu daleko od spoznaja. Kolika nedosljednost! Kako da opravdamo tu nedosljednost? Kristov objavljeni zakon nije drugo nego nadopuna prirodnoga zakona. Zato, tko ne vrši objavljeni Božji zakon, taj ne može pravilno vršiti ni prirodni zakon. Kad pak čovjek ne vrši prirodnih zakona, nastaje nered u prirodi, u društvu, ali i u samom čovjeku, jer je svaki pojedini čovjek član prirode i podvrgnut prirodnim zakonima.

Odluka će naša biti: natrag k prirodi i vjernom vršenju prirodnih zakona. Natrag k Bogu i vjernom vršenju objavljenih Božjih zakona. Tada će nastati mir i sklad u prirodi, mir i sklad u samom čovjeku; konačno mir i sklad između Boga i čovjeka. U miru pak između Boga i čovjeka je prvi i glavni izvor svake sreće i zadovoljstva.

1. NEDJELJA PO USKRSU — BIJELA NEDJELJA

Tomina nevjera

Na Uskrs uveče bili su na okupu svi apostoli. Otsutan je bio samo Toma. Vrata su u sobi bila zatvorena, jer su se bojali Židova. Isus dođe k njima kroz zatvorena vrata i reče im: »Mir vam«. I pokazao im je probodene ruke i rebro, da se uvjere, da je uistinu On. Učenici se obradovaše, kad su vidjeli svoga Učitelja opet živa. Isus dahne u njih i kaže im: »Primite Duha Svetoga! Kojima oprostite grijehe, bit će im oprošteni, a kojima zadržite, bit će zadržani« (Iv. 20, 22—23).

Po prirodnom zakonu ne mogu biti dva tijela u isto vrijeme na istom mjestu. Po prirodnom zakonu ne bi ni Isus mogao proći kroz zatvorena vrata. A da je ipak došao kroz zatvorena vrata, to je čudo, to je izvanredni učinak svemoći Božje mimo naravnih zakona. Kad Isus pokazuje učenicima probodene ruke i rebro, to je dokaz, da ima isto tijelo, koje je imao i prije smrti. A kad dolazi kroz zatvorena vrata, to je dokaz, da je uskrsnulo tijelo ima druga svojstva nego smrtno. Sv. Grgur papa veli, da je Isus ovom zgodom dokazao, da je uskrsnulo tijelo »iste narave, ali druge slave« (S. Gregorius Papa: Homilia 26 in Evangelia).

Kad se Toma vratio, pričali su mu drugovi: »Vidjeli smo Gospodina«. A Toma će na to: »Dok ne vidim na rukama njegovim znaka od čavala, i ne metnem prsta svoga u mjesto od čavala i ne metnem ruke svoje u rebro njegovo, ne ću vjerovati« (Iv. 20, 25). Toma je skeptik, slika svih suvremenih vjerskih skeptika. Slika svih onih, koji teško priznaju vjerske istine, ili u njih sumnjaju, ili ih niječu, ili su uopće bez vjere. Deset apostola, deset njegovih drugova, deset odraslih zrelih, mirnih i staloženih muškaraca svjedoči za istinu, koju su svojim očima vidjeli i svojim rukama opipali, a on ipak ne će da vjeruje! Je li moguće na svijetu sigurnije svjedočanstvo od ovoga, a Toma ostaje i dalje tvrd i ne će vjerovati. Kako se je teško zaboravio! Koliku je silnu nerazboritost pokazao!

Nakon osam dana, t. j. na današnji dan — na Bijelu nedjelju dođe opet Isus kroz zatvorena vrata k apostolima. Sad je bio nazočan i Toma. Isus stane u sredinu i pozdravi ih: »Mir vam.« Okrene se ravno prema Tomi i zove ga: »Metni prst svoj ovamo, i vidi ruke moje, i pruži ruku svoju i metni u rebro moje, i ne budi nevjeran nego vjeran« (Iv. 20, 27). Toma sav tronut reče: »Gospodin moj i Bog moj«. A Isus će mu ozbiljno, ali i blago: »Pošto si me vidio, vjeruješ. Blaženi oni, koji ne vidješe, a vjeruju« (Iv. 20, 28—29).

B. vj.! Nevjera je Tomina nama, kasnijim pokoljenjima, od veće koristi, nego vjera desetorice drugih apostola. Toma je svojom nevjerom izlječio našu nevjeru. Tko će od nas, nakon ovako opreznoga i kritičnoga postupka Tomina, moći još posumnjati u uskrsnuloga Spasitelja! Tomin je postupak ujedno i odlučan udarac svima onima, koji prigovaraju, da su apostoli na laku ruku vjerovali. Je li uopće moguća veća, brižnija, opreznija i objektivnija kritika, nego je bila ova Tomina? Bog je dopustio nevjeru Tominu da ojača vjeru našu!

Nakon ovako jakih, sigurnih i zajamčenih dokaza o uskrsnuću Isusovu i mi ćemo poput vjernoga Tome reći Isusu puni žive vjere: »Gospodin moj i Bog moj.«

2. NEDJELJA PO USKRSU

Dobri pastir

U povijesti čovječanstva nema nijedne osobe, kojoj bi slikarsko umijeće posvetilo toliko pažnje, koliko osobi Boga-čovjeka Isusa Krista. Bezbrojni su događaji iz života Isusova, kojima se bavio, i neprestano se bavi, slikarski kist. Ljubke su slike, koje prikazuju Isusa kao dijete u naručaju Majke Božje. Dražestan je Isus kao 12-godišnji dječak u hramu jeruzalemskom, kad raspravlja s učenim svećenicima. Dostojanstven je kad stišava vjetar i valove na moru. Veličanstven je kad u pustinji čudesnim načinom hrani više tisuća ljudi. Pun je nebeskoga sjaja kad prigodom uskrsnuća izlazi živ iz groba.

Ali je sigurno jedna od najmilijih slika nama ljudima ona, koja prikazuje Isusa kao dobroga pastira. A zašto? Jer nam je pastirski život lako shvatljiv. Jer je pastirski život u velikoj cijeni kod svih naroda. Konačno, jer je u prirodi teško naći drugu sliku, koja bi mogla jače izraziti idealnu ljubav poglavara prema podanicima od ove dobroga pastira. Pastirski je život vrlo zanimljiv. Pastiri neprestano borave uz stado. Izvrgnuti su svim nepogodama vremena. Često i životom stradaju u obrani stada. A za sav svoj trud i životnu opasnost dobivaju tako malu plaću kao nijedan drugi stalež na svijetu. Uza sve to su uvijek zadovoljni, veseli i sretni, jer ih vodi ljubav prema stadu.

Radi idealnih odnošaja, što vladaju između dobroga pastira i njegova stada, zvali su se i vladari nekada pastirima svojih naroda. Radi istih se razloga prozvao i Isus pastirom, i to dobrim pastirom. Po uzoru Isusovu zovu se kasnije u Crkvi svi svećenici duhovnim pastirima.

Isus veli za sebe: »Ja sam pastir dobri. Dobri pastir daje život svoj za ovce svoje« (Iv. 10, 11). Dobri pastir pozna svoje ovce, i one poznaju njega. Dobri se pastir brine za svoje ovce i brani ih od neprijatelja. Ako treba, i život je pripravan dati za njih. Isus je položio život svoj za ovce svoje kad je za nas umro na križu. Tim nam je zasvjedočio svoju pastirsku ljubav od koje veće nema.

»Od ove ljubavi nitko veće nema, da tko položi život svoj za prijatelje svoje« (Iv. 15, 13). Svećenici se Kristove Crkve ugledaju u svoj uzor — Krista. Po primjeru Kristovu i oni polažu živote svoje za vjernike svoje. Nema na svijetu društva, u kome bi vođe toliko pogibali za svoje podanike, koliko u Kristovoj Crkvi svećenici pogibaju za dobro svojih vjernika.

Najamnik nije dobar pastir, jer ne osjeća za ovce i ne ljubi ovaca. On pase ovce samo za plaću. Zato, kad dođe neprijatelj, bježi i pušta ovce na milost i nemilost neprijatelju. Najamnik je svaki poglavar, koji gleda samo svoju korist i ne mari za narod kad ga snađe kakva bijeda. Vukovi su i razbojnici svi oni koji smućuju narod: koji lošom upravom, krivom naukom i opakim primjerom vode narod u zlo, pa mu tako i moralno i materijalno škode.

B. vj.! Mnogo je osoba u ljudskome društvu, koje su nosioci vlasti: bilo obiteljske, bilo državne, bilo crkvene, bilo opet vlasti u kojem slobodnom društvu. Svaki je nosilac vlasti pastir. A svaki pastir treba da bude dobri pastir. Dobri su pastiri čestiti roditelji. Dobri su pastiri plemeniti državnici. Dobri su pastiri požrtvovni svećenici. Dobri su pastiri svi činovnici i svi poglavari, kad se iskreno brinu za dobro svojih podložnih. Na visini je pak dobri pastir, kad daje život svoj za ovce svoje.

3. NEDJELJA PO USKRSU

Borba je ljudski život na zemlji

Prije svoje gorke muke upozorio je Isus apostole: »Malo i više me ne ćete vidjeti, i opet malo, pa ćete me vidjeti, jer idem k Ocu« (Iv. 16, 16).

Učenici se pitali zabrinuto: »Što je to, što kaže: malo?« (Iv. 16, 18). Kratko će biti vrijeme, što će Isus trpjeti i u grobu mrtav ležati. Kroz to malo vremena ne će ga apostoli vidjeti. Isus će brzo uskrsnuti, pa će ga opet učenici vidjeti. A četrdeseti će dan nakon uskrsnuća uzaći na nebo k Ocu.

Kad su neprijatelji Isusa uhvatili i mučili, učenici su njegovi »plakali i jaukali«. A kad je Isus uskrsnuo, radovalo se srce učenika i radosti njihove nitko više ne može uzeti od njih.

Isus uspoređuje boli svojih učenika prigodom svoje smrti, i radosti njihove kod svoga uskrsnuća sa bolima i radostima žene prigodom poroda. Boli su apostolske, kad je Isus trpio, bile gorke, ali kratke kao i boli žene kod poroda. Kao što je žena kod poroda izvrgnuta smrtnoj opasnosti, tako su bili i apostoli kod muke Isusove, jer su se bojali, da će neprijatelji Isusovi i njih uhvatiti. Jednako, kako se žena raduje, nakon sretna poroda, djetetu, tako su se apostoli veselili nakon Kristova uskrsnuća. Majka je iza poroda u trajnoj radosti, jer je nestalo porođajnih opasnosti i predmet je radosti — dijete — neprestano pred očima. I apostoli su nakon uskrsnuća u radosti, jer imaju pred očima samo uskrsnuloga Spasitelja. Isto je dijete, koje zadaje majci gorke boli dok se rađa, a neopisivo veselje kad se sretno rodi. Isti je Isus, koji, dok trpi, zadaje apostolima nečuvene boli, a kad je uskrsnuo, neizrecivu radost.

B. vj.! Svako je rađanje u prirodi spojeno s bolima i mukama. Sve novo u nama i izvan nas traži žrtve, traži trud i napor. Koliko vremena i muke traži rađanje našega znanja — dok svršimo nauke i postanemo gotovi ljudi! Ali je nakon toga kroz čitav život kasnije neopisivo zadovoljstvo u čovjeku i trajna korist od znanja.

Kolika je borba — i duga i teška — sa samim sobom, kad se čovjek bori sa slabostima svojim! Koliko se namuči prije nego izgradi iz sebe plemeniti značaj, duhovnoga čovjeka! A kad je čovjek uspio u toj borbi sa samim sobom i postao novi, duhovni, Božji čovjek, u duši uživa nebeski mir, pred ljudima ima čast i priznanje, a pred Bogom si je stekao toliko zasluga, da će od njih živjeti svu vječnost. Gledajmo seljaka kod obrađivanja polja. Koliko se muči i pati! Kako se teško rađaju plodovi njegove muke! Konačno ipak dođe jesen, dođe berba. Seljakovo je lice vedro i nasmiješeno, a oči mu se krijese od milja. Kod berbe su misli i osjećaji njegovi samo kod plodova, a na prijašnje je patnje i boli već i zaboravio. Tako je po prilici u svim staležima, kod svih ljudi i u svakom radu. Najprije dolazi rađanje i žalost, iza toga tek plodovi rađanja, a s njima radost i veselje.

B. vj.! Isus Krist je najprije radio, žalostio se, trpio, pregarao i umro. Nakon toga je uslijedilo slavno uskrsnuće, svečano uzašašće na nebo, i trajna radost na nebu. Apostoli, i svi drugi sveci Božji, najprije su na zemlji iskusili svu životnu gorčinu, a onda se tek blaženo smirili u Bogu. To je jedini ispravni put, kojim se hoda po ovoj zemlji, to je jedini način, kako se časno svršava naš život. Bez porođajnih muka nema djeteta na svijet. Bez rada nema zarade. Bez truda i muke nema plodova. Bez patnja i smrti nema uskrsnuća. Bez tuge i žalosti, koju trpimo Bogu za ljubav, nema pravoga zadovoljstva ni trajne sreće.

4. NEDJELJA PO USKRSU

Isus će poslati Duha Svetoga

Isus navješta apostolima, da će uzaći k Ocu na nebo. Zato naglašuje: »Dobro je za vas, da ja otidem; jer ako ne otidem, tješitelj ne će doći k vama, ako li otidem, poslat ću ga k vama« (Iv. 16, 7). Tješitelj je treća božanska osoba — Duh Sveti. Njega će Isus poslati s neba, kad dođe k Bogu Ocu na nebo.

Zašto Duh Sveti nije prije sašao na zemlju, nego što je Isus uzašao na nebo? Ima tomu više razloga. Dok je Isus boravio na zemlji, apostoli su bili tako tijesno povezani s Isusom, da je Isus ispunjavao svu dušu njihovu. Isus je, radi vanrednih svojih naravnih i nadnaravnih svojstava, bio jedini predmet svih misli, težnja i osjećaja svojih učenika. Isus je bio, što što tijela tiče, najljepši čovjek na svijetu. Posjedovao je sva plemenita tjelesna svojstva, što ih je uopće kadra posjedovati ljudska narav. Bio je govornik nedokučive snage. Kad je jednom zgodom govorio narodu, tako je zanio slušateljstvo, da mu je neka žena iz naroda javno doviknula: »Blago utrobi, koja te nosila i grudima, koje si sisao« (Lk. 11, 27). Kao 12-godišnji dječak bio je Isus u hramu. Tamo je sjedio među učiteljima i pitao ih. »A svi, koji su ga slušali, divili su se njegovu razumu i odgovorima« (Lk. 2, 47). Kad su glavari svećenički i farizeji poslali ljude da uhode Isusa, sluge se svrate bez Isusa i rekoše: »Nikad čovjek nije govorio, kao ovaj čovjek« (Iv. 7, 46). U nastupu je bio veličanstven. Kad su došli sluge glavara svećeničkih i farizeja u vrt getsemanski da uhvate Isusa, Isus stupi pred njih i upita ih: »Koga tražite?« Oni mu rekoše: »Isusa Nazarećanina.« A kad im je rekao: »Ja sam, uzmakoše natrag i popadoše na zemlju« (Iv. 18, 4-6). U postupku s grešnicima milosrdan i velikodušan. Našla se u Jeruzalemu žena preljubnica. Uhvatili je i odveli k Isusu na sud. Isus se obraća k tužiteljima i pita ih: »Koji je među vama bez grijeha, neka prvi baci kamen na nju« (Iv. 8, 7). Tužitelji su, postiđeni, jedan za drugim izlazili van. Konačno pita Isus ženu: Ženo, gdje su tvoji

tužitelji? Nitko te ne osudi? Ona reče: Nitko, Gospodine! A Isus reče: Ni ja te ne ću osuditi. Idi, i odsad ne griješi više« (Iv. 8, 10-11). Prema apostolima se je vladao kao otac prema djeci i nazivao bi ih: Djeco moja! Kraj ovakva učitelja i tješitelja, apostoli niti su pravo shvaćali, a niti su težili za drugim tješiteljem — Duhom Svetim. Treba da najprije otiđe Isus, onda će tek apostoli osjećati potrebu tješitelja Svetoga Duha.

Sv. Oci spominju i to: po nacrtu je providnosti Božje trebalo da Isus najprije mukom i smrću izmiri ljude s uvriježenim Bogom. Nakon izmirenja će tek doći Duh Sveti i donijeti na zemlju puninu darova Božjih. Trebalo je, da se Isus vrati u svoju pravu domovinu — nebo. S neba će kao kralj s prijestolja poslati darove, u prvom pak redu poslati djelitelja darova — Duha Svetoga. Konačno nije bilo u skladu s voljom Božjom, da mi ljudi primimo prije Duha Svetoga, nego što bude glava naša, Isus Krist proslavljen. Kad, dakle, glava naša, Isus, uskrsne i bude u nebu proslavljen, tada će i nas naresiti darovima Svetoga Duha, da i mi, udovi mističnoga tijela Kristova, budemo što sličniji glavi svojoj — Isusu.

B. vj.! Duh Sveti nastavlja na zemlji djelo Kristovo. Posvećuje ljude i privodi ih k Bogu. Isus ga je prozvao tješiteljem. I Crkva ga tako zove. Tješio je apostole nakon Isusova uzašašća na nebo. On tješi neprestano Crkvu i vjernike njezine, jer je na zemlji uvijek bilo i bude tuge, pa treba i nebeske utjehe Duha Svetoga. Molimo ga, da tješi i nas .Rijetko je na svijetu bilo toliko meteža, toliko svakovrsnih poteškoća i neprilika, prema tome i toliko tuge — kao danas. Radi toga je utjeha Duha Svetoga potrebnija današnjem svijetu, nego je možda ikada u povijesti bila.

5. NEDJELJA PO USKRSU

Svojstva uspješne molitve

Isus govori apostolima o važnosti molitve. »Zaista, zaista vam kažem, ako što zamolite od Oca u moje ime, dat će vam« (Iv. 16, 23).

Kad nešto molimo od Boga, treba uvijek moliti u ime Isusovo. Moliti u ime Isusovo znači: u molitvi spominjati ime Isusovo, jer nas je Isus pomirio s Bogom. On je prvi i najuzvišeniji posrednik između Boga i ljudi. Moliti u ime Isusovo znači: u molitvi spominjati zasluge Isusove, što ih je stekao mukom i smrću na križu. Zaslugama nam je svojim ishodio oproštenje grijeha i sve milosti, koje su potrebne za spasenje. U ime Isusovo molimo, kad molimo ono, što nam je potrebno za spasenje. Umno tumači sv. Augustin: Ne moli se u ime Isusovo, kad se traži nešto protiv spasenja. Ni onaj ne moli u ime Kristovo, koji misli o Kristu nešto, što se o jedinorođenom Sinu Božjemu ne smije misliti. Molitelj prima ono, što traži, ako to nije na štetu njegova vječnoga spasenja. Prima kad treba primiti. Nekoje se molbe ne otklanjaju, nego se samo odgađaju, da budu uslišane u pravo vrijeme (Tract. CII. in Io., n. 1).

Naša molitva treba da bude pobožna. Pobožno molimo, kad mislimo na ono, što molimo, a čuvamo se drugih misli.

Naša molitva treba da je ponizna. Ponizno molimo, kad spoznajemo, da smo sami po sebi slabi, i da nijesmo vrijedni onoga što od Boga tražimo. Isus daje prekrasan primjer ponizne molitve, kad upozoruje na molitvu carinikovu, ali i primjer ohole molitve, kad odurava molitvu farizejevu. Oholi se farizej molio ovako: »Hvala ti, Bože, što nisam kao ostali ljudi: razbojnici, nepravednici, preljubnici ili kao ovaj carinik. Postim dva puta u tjednu, dajem desetinu od svega što imam. A carinik je stajao izdaleka i nije htio ni očiju podignuti prema nebu, nego je bio svoje grudi govoreći: Bože, milostiv budi meni grešniku« (Lk. 18, 11-13). Nakon njihove molitve rekao je Isus: carinik je otišao opravdan kući svojoj, a farizej

ne. Isus navodi i razlog: »Jer svaki, koji se povisi, ponizit će se; a koji se ponizi, povisit će se« (Lk. 18, 14).

Moliti treba pouzdano. Tako molimo, kada se tvrdo ufamo, da će nas Bog uslišati, ako je ono, što molimo, njemu na slavu, a nama na spasenje.

Bogu odano molimo, kad ostavljamo Bogu na volju, da nas usliša, kad i kako je to njegova sveta volja. Isus je sam najljepši primjer Bogu odane molitve, kad u smrtnoj muci u getsemanskom vrtu moli Oca nebeskoga: »Oče! ne moja nego tvoja neka bude volja« (Lk. 22, 42).

Moliti moramo i postojano. Postojano molimo, kad ne prestajemo moliti ni onda, ako nam se i čini, da nas Bog nije uslišao. Kristove su riječi »da se treba svagda moliti i nikad ne klonuti duhom« (Lk. 18, 1). Sv. Pavao spominje: »Molite se bez prestanka« (1 Sol. 5, 17).

B. vj.! Da je molitva dragocjeno sredstvo za predobivanje dobrote i milosrđa Božjega, svjedoči sam Isus Krist, kad kaže: »Ištite i dat će vam se; tražite i naći ćete; kucajte i otvorit će vam se« (Lk. 11, 9).

NEDJELJA U OSMINI SPASOVA

Duh je Sveti učitelj istine i tješitelj

Spasitelj obećaje apostolima, da će im poslati Duha Svetoga. Duh Sveti je Duh istine i tješitelj. Njegova je zadaća poučavati ljude u istini i tješiti kad nastupe progoni.

Čovjek spoznaje istinu, kad spoznaje predmete onako, kakvi su u sebi. Naše je znanje istinito, kad je u skladu sa stvarima, kakve su one u sebi. Sama narav nuka čovjeka, da teži za istinom, da spozna sebe i sve oko sebe točno onako, kakav je on sam u sebi i kakva su u sebi bića oko njega. Istina je velika u sebi. Zato je bila u velikoj cijeni kod svih ljudi i kroz sva vremena. Gospodin Bog osobito ljubi istinu. Psalmista veli: »Uzvišena je istina tvoja do oblaka, Gospode« (Ps. 56, 11). »Istina će Gospodnja ostati do vijeka« (Ps. 116, 2). A Isus veli za sebe: »Ja sam put, i istina, i život« (Iv. 14, 6).

Ljudi općenito teško spoznaju istinu, jer je nakon istočnoga grijeha potamnio ljudski razum. Povrh toga ima nehajnih ljudi, kojima nije ni stalo do istine. Ima i takvih, koji su po naravi ograničeni za svako znanje uopće. A ima i zlobnih ljudi, koji hotimice ne će spoznati istinu, da ne moraju po njoj živjeti. Koji imaju krive spoznaje, ne trpe onih, koji imaju istinite spoznaje. Između neistine i istine nema pomirenja. Neistina uvijek i posvuda progoni istinu. Tako i ljudi krive nauke progone ljude s istinitom naukom.

Čovjek ima slobodnu volju, po kojoj se može odlučiti za dobro ili zlo. Jedni se odlučuju za dobro, a drugi za zlo. To nam svjedoči iskustvo. Oni, koji su se odlučili za zlo, ne trpe onih, koji ljube dobro. I opet izvor rata i progona.

Progoni imadu i drugi izvor. Nakon istočnoga grijeha tijelo ne će da sluša dušu, nego se neprestano buni protiv duše. Svaki pojedini čovjek ima trajni rat u sebi: tijelo ratuje protiv duha. Ovo, što se zbiva u čovjeku pojedincu, događa se i u cijelom ljudskom društvu: ljudi,

koji popuštaju tijelu, ratuju protiv onih, koji se više brinu za duh.

Kat. Crkva propovijeda čistu istinu, ljubi samo dobro i brine se u prvom redu za duh, a onda tek za tijelo. Radi toga je i progone svi, koji su u zabludi; svi koji ljube zlo i svi oni, koji više cijene tijelo nego duh. Jer je Kat. Crkva najjači pobornik istine, dobrote i kulture duha, zato je i najviše progonjena od svih neprijatelja istine, dobrote i duha.

Duh Sveti boravi na zemlji, da uči ljude istinu. Što je više istine na svijetu, to je manje progona. A kad dođe do progona istine i dobrote, Duh Sveti tješi progonjene, neka ne klonu duhom, jer takvi progoni časno svršavaju. »Blaženi, koji su progonjeni radi pravednosti, jer je njihovo kraljevstvo nebesko. Blago vama, kad vas pogrde i usprogone i uzgovore na vas sve zlo, lažući mene radi. Veselite se i klikujte, jer je plaća vaša velika na nebesima« (Mt. 5, 11-12). »A i svi, koji pobožno hoće da žive u Kristu Isusu, trpjet će progonstvo« (2 Tim. 3, 12).

DUHOVSKA NEDJELJA

Dolazak Duha Svetoga

Deseti dan iza Uzašašća dogodilo se ono, što je Isus obećao apostolima: »Molit ću Oca i poslat će vam drugog utješitelja, Duha istine, koji će ostati s vama do vijeka« (Iv. 14, 16).

Bilo je poslije osam sati ujutro, kad najedanput postade šum s neba kao da puše silan vjetar, i napuni svu kuću, gdje su sjedjeli apostoli. Time je Duh Sveti najavio svoj dolazak. Duh je Sveti mogao doći tiho i potajno, ali je zgodno bilo, da se poslužio vjetrom. Kako vjetar diže i nosi prašinu, i čisti zrak, tako i Duh Sveti budi dušu iz mrtvila, potiče je na dobra djela, vuče je i diže k Bogu.

Duh je Sveti došao ovaj put vidljivim načinom: nad glavom svakoga vjernika ukazao se plameni jezik. Jezici su označili glavnu svrhu, radi koje je Duh Sveti sišao na apostole; trebalo je naime apostole oduševiti za propovijedanje nauke Božje. I oganj, u kome su se pojavili jezici, ima svoje značenje. Oganj svijetli, grije i čisti od taloga. Tako će i milost Duha Svetoga očistiti vjernike od grijeha, prosvijetliti ih nebeskim svijetlom i ugrijati ih Božjom ljubavlju.

Kad je Duh Sveti sašao na apostole, nadario ih je mnogim darovima, a među njima se ističe dar jezika. Taj je dan bilo u Jeruzalemu mnogo svijeta iz raznih krajeva. Apostoli se razišli među svjetinu, i svaki je govorio jezikom one skupine, koja se oko njega sabrala. A ljudi se »stanu diviti i čuditi govoreći: Nisu li ovi svi, što govore, Galilejci, pa kako mi čujemo svaki svoj jezik, u kome smo se rodili?« (Dj. Ap. 2, 7-8). Jedni se od publike pitali: »Šta će ovo biti? A drugi se podrugivali govoreći: Napili se slatkoga mošta« (Dj. Ap. 2, 12-13).

Petar, prvak apostolski, diže se na obranu svojih drugova i reče: »Židovi i vi svi, koji stanujete u Jeruzalemu! Nisu ovi pijani, kako vi mislite, jer je istom treća ura dana« (po našem vremenu deveta prije podne) (Dj. Ap. 2, 14-15). U to su se vrijeme vršile molitve u hramu.

Prije toga se nije smjelo ništa jesti, a kamo li vina piti. Ovo je dar Duha Svetoga, kako je već davno prije prorekao prorok Joel. Petar protumači slušateljstvu značenje boravka Kristova na zamlji i težinu židovskoga zločina, što su Ga raspeli na križ.

Slušajući Petra, ražalilo se ljudima u srcu i rekoše Petru i ostalim apostolima: »Šta ćemo činiti, ljudi, braćo? A Petar im reče: Pokoru činite, i neka se krsti svaki od vas u ime Isusa Krista za oproštenje grijeha svojih, i primit ćete dar Duha Svetoga« (Dj. Ap. 2, 37-38). Onih, koji su se na Petrovu propovijed obratili i pokrstili, bilo je oko tri tisuće. Na sv. su im krštenju oprošteni svi grijesi i sve kazne, i primili su bogati dar Duha Svetoga — milost posvećujuću. Po ovom su daru postali pravednici pred Bogom, djeca Božja i dobili pravo na nebo.

B. vj.! Ove tri tisuće obraćenika — to su prvi kršćani, prvo kršćansko društvo, prva Crkva Kristova na zemlji. Tako, dakle, današnji blagdan ili Duhovi nije samo uspomena na dan, kada je došao Duh Sveti, nego je to ujedno i rođendan Crkve Kristove.

Duh je Sveti oplemenio prve kršćane tako, da su bili »jedno srce i jedna duša« (Dj. Ap. 4, 32). Tu istu ljubav neka se udostoji udijeliti i nama.

Darovi Duha Svetoga

Prorok Izaija veli o Kristu: »I počivati će na Njemu Duh mudrosti i razuma, Duh savjeta i jakosti, Duh znanja i pobožnosti, i napunit će ga Duh strahom Gospodnjim« (Is. 11, 2). Ovo je sedam darova Duha Svetoga, koji su dani Kristu kao glavi Crkve, a po Kristu silaze na vjernike Njegove, koji su pravedni pred Bogom.

Četiri dara: dar razuma, znanja, mudrosti i savjeta pomažu našu spoznajnu moć. Tri dara: dar straha, pobožnosti i jakosti usavršuju našu volju. Po daru razuma čovjek lako shvaća objavljene istine. Razumije lako ne samo značenje njihovo u sebi, nego i važnost njihovu u svakidašnjem životu. Darom razuma stiče čovjek sve istine, koje su mu od koristi za dobro njegove duše.

I dar znanja se kreće oko objavljenih istina. Ovim darom spoznaje čovjek, da su objavljene istine dostojne našega vjerovanja; da su divnom skladu s našim razumom i prema tome, da je časno za čovjeka, da ih vjerom prihvati. Dar znanja upućuje čovjeka, kako će prirodnim znanjem što bolje i korisnije protumačiti objavljenu nauku Božju.

Dar mudrosti je osobiti dar Božji. On nas diže od tijela k duhu. Sa zemlje na nebo. Iz vremena u vječnost. Njime promatramo sve pojave u sebi i izvan sebe u duhu vječnosti, prekogrobnoga života i savršenosti duše naše. Mudrost nas Božja uči, da je »taština željeti dugi život, a malo se brinuti za čestit život. Taština je paziti samo na ovaj život, a ne predvidjeti budući. Taština je ljubiti ovo, što strahovito brzo prolazi, a ne žuriti se tamo, gdje traje vječno veselje« (Nasljeduj Krista I., 1).

Kao što čovjek daje čovjeku savjet, što da učini ovom ili onom zgodom, tako i Duh Sveti daje svima nama savjet, što nam je činiti na putu našega spasenja. A koliko je um Božji nad umom ljudskim, toliko je i savjet Duha Svetoga nad savjetom ljudskim. Dok ljudi mogu u savjetima pogriješiti, savjet je Duha Svetoga nepogrešiv, kao što je nepogrešiv i sam Duh Sveti.

Dar jakosti pomaže čovjeku, da podnese i najveće poteškoće, koje su mu na putu njegova spasenja. Darom se jakosti pouzdaje čovjek u moć Duha Svetoga i zato je sposoban podnijeti i one muke, što ih sam svojim prirodnim silama ne bi podnio.

Strah, kao dar Duha Svetoga, nije ropski strah, što ga ima sluga pred gospodarom, da ne bi službu izgubio, nego je to sinovski strah, što ga osjeća plemeniti sin pred plemenitim ocem. Plemeniti se sin boji oca ne radi kazne, nego jer ljubi oca. To je strah, koji izvire iz ljubavi, a ne iz kazne.

Pijetet ili djetinja ljubav je krepost, koja uređuje vladanje naše prema našim zemaljskim roditeljima. Ona nuka čovjeka, da sve prema roditeljima bude časno i priznanja dostojno. Dar pobožnosti, što nam ga daje Duh Sveti, pomaže čovjeku, da uredi vladanje svoje prema Bogu, najboljemu Ocu, onako kako je Isus učio i svojim primjerom pokazao.

B. vj.! Preporučimo se Duhu Svetomu za sedam Njegovih darova. Neka prosvijetli um naš, da spozna dobro, i ojača volju našu, da čini dobro u sve dane do svršetka života našega.

1. NEDJELJA PO DUHOVIMA

Veličina kršćanskoga milosrđa

Sv. Evanđelje iznosi načela za uređenje naših odnošaja prema bližnjemu. Narav nas sili da živimo zajedno s drugima. Da zajednički život bude na visini, treba da se ravna po društvovnim načelima. Jedna propisuje prirodni razum, a sakupljena su u etici. Druga spominje Objava, a sadržana su u Sv. Pismu i Usmenoj predaji.

Objava mnogo preporučuje krepost milosrđa. »Budite dakle milosrdni, kao što je i Otac vaš milosrdan.« (Lk. 6, 36). Milosrđe je čin ljubavi prema bližnjemu, kad se on nalazi u bijedi. Prirodno je, da nas tuđa bijeda dira. Mi suosjećamo tuđu bijedu. Suosjećanje tuđe bijede nuka čovjeka, da bližnjemu pomogne. Pomoć se iskazana drugomu u bijedi zove čin milosrđa. Jedanput se bližnji nalazi u tjelesnoj bijedi. Pomoć se pružena u tjelesnoj bijedi zove tjelesno djelo milosrđa. Drugiput je bijeda duševna, a pomoć se pružena u duševnoj bijedi zove duhovno djelo milosrđa. Sva djela tjelesnoga i duhovnoga milosrđa običajemo svrstavati u 7 tjelesnih i 7 duhovnih djela milosrđa. Tjelesna su djela milosrđa: gladnoga nahraniti, žednoga napojiti, gola obući, putnika na stan primiti, bolesnika pohoditi, sužnja otkupiti i mrtvaca pokopati. Duhovna su djela milosrđa: neuka poučiti, dvoumna dobro savjetovati, žalosnoga utješiti, grešnika pokarati, uvrediteljи oprostiti, uvrede strpljivo snositi, te za žive i mrtve Boga moliti. Sva djela kršćanskoga milosrđa što smo ih učinili bližnjemu, imaju vrijednost pred Bogom kao da smo ih samomu Bogu učinili. »Zaista vam kažem, što ste god učinili jednomu od ove moje najmanje braće, meni ste učinili« (Mt. 25, 40).

»Ne sudite, i ne će vam se suditi« (Lk. 6, 37). Ovo je načelo od vanredne koristi za čuvanje dobrih odnošaja s okolinom, u kojoj živimo. Čemu se plesti u tuđe poslove i čeprkati po tuđem smetištu kad to na nas ne spada? Sebe prosuđujmo, svoje pogreške uklanjajmo, a drugoga pustimo na miru. Ako mi puštamo druge na miru, i drugi će nama dati mir. Kad čovjek prosuđuje drugoga, radije

vidi kod njega ono, što je zlo, nego ono, što je dobro. Štoviše, ljudi kod drugoga gledaju samo zlo, a rijetko kada dobro. Posljedica je, da su i sudovi o drugome zli, pa bližnje osuđujemo i ondje, gdje nisu krivi. Za kaznu onda drugi prosuđuju i osuđuju nas. Pa i onda, kad je čovjek po dužnosti zvan, da drugoga prosuđuje, treba da bude oprezan, a sud njegov da bude radije blag, nego strog. »Blaženi milosrdni, jer će milosrđe postići« (Mt. 5, 7).

»Opraštajte i bit će vam oprošteno« (Lk. 6, 37). Velikodušno oproštenje uvrede i nanesene krivice je značajka kršćanska. Prije Krista je vrijedilo načelo: Oko za oko, zub za zub. Osveta je isticana kao nešto veliko i junačko djelo. Krist nastupa obratno. »Ako te tko udari po tvom desnom obrazu, pruži mu i drugi« (Mt. 5, 39). Životno iskustvo pokazuje, da je to načelo daleko bolje za poravnanje uvreda i nepravda, nego osveta. Ako se ti osvetiš neprijatelju, on će se opet osvetiti tebi, i tako svađama, zlu i nepravdama nikada kraja. Naprotiv, ako si neprijatelju velikodušno oprostio, time si ga razoružao i više ti — ako je iole pošten — ne će činiti zla. To naglašuje Sv. Pismo i drugom zgodom kad kaže: »Ne osvećujte se sami«, nego »ako je gladan neprijatelj tvoj, nahrani ga, ako je žedan, napoj ga; jer čineći to, uglevlje ognjeno skupit ćeš na glavu njegovu« (Rim. 12, 19—20). Tako ćeš dobrotom svojom svladati neprijateljevu zloću.

B. vj.! Mi molimo u Očenašu Boga, neka nam oprosti duge naše kako i mi opraštamo dužnicima našima. Kad usporedimo uvrede naše, kojima neprestano vrijeđamo Boga, s uvredama, što ih bližnji nanose nama, onda su ove malo ili ništa prema uvredama, što ih mi nanosimo Bogu. A Bog će ipak i te teške uvrede rado oprostiti nama pod uvjetom, da i mi rado i od srca opraštamo malene uvrede, kojima bližnji vrijeđaju nas. Opraštajmo, dakle, ovo malo, što nam duguju i čime nas vrijeđaju ljudi, pak će i Otac naš nebeski oprostiti mnoge i velike grijehe nama.

BLAGDAN PRESV. TROJSTVA

U Bogu su tri osobe

Razum nas uči, da je samo jedan Bog. I vjera nas uči, da je samo jedan Bog. Ali vjera nas uči još i više: da su u Bogu tri osobe. Prva je Otac, druga Sin, treća Duh Sveti. Sve tri osobe u Bogu zovemo jednim imenom presv. Trojstvo.

Da su u Bogu tri osobe, to jasno uči Sv. Pismo. Kad je Isusu bilo 30 godina, pođe na rijeku Jordan k sv. Ivanu Krstitelju, da ga Ivan krsti. Nakon krštenja izađe Isus odmah iz vode. »I gle, otvoriše mu se nebesa, i vidje Duha Božjega, gdje silazi kao golub i dođe na njega.« S neba se čuo i glas, koji je govorio: »Ovo je Sin moj ljubezni, koji je po mojoj volji« (Mt. 3, 16—17). Kod krštenja se Isusova, eto, objavljuju sve tri božanske osobe. Prva božanska osoba: Otac — govori riječi: »Ovo je Sin moj ljubezni, koji je po mojoj volji.« Druga božanska osoba: Isus — se krsti. Treća božanska osoba: Duh Sveti — silazi u prilici sjajnoga goluba nad glasu Isusovu.

Prije nego je Isus uzašao na nebo, reče apostolima: »Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji. Idite dakle i naučavajte sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga« (Mt. 28, 18—19). Apostoli i njihovi zamjenici — kad će krstiti ljude — neka ih krste u ime presv. Trojstva: u ime Oca i Sina i Duha Svetoga. I opet, poput sunca jasan dokaz, da su u Bogu tri osobe.

Nauka je o presv. Trojstvu tajna ili misterij. Tajne su takve vjerske istine, kojih mi sami ne možemo iznaći. I nakon toga, što su nam objavljene, ne možemo ih potpuno shvatiti. Ali, iako ih ne možemo shvatiti, jer nadilaze um naš, znamo o njima bar toliko, da nisu protiv razuma. Štaviše, slikama i poredbama iz prirode možemo i tajne pojasniti toliko, te je očito, da su u skladu s ljudskim umovanjem; prema tome je potpuno opravdano, da ih vjerujemo. Za tajnu presv. Trojstva, koja je jedna od najdubljih, ima čovjek neku blijedu sliku i u samome sebi. Kad čovjek nešto spozna, rodi misao. Nakon lijepe misli nastaje u čovjeku radost ili veselje. Čovjek, nje-

gova misao i radost u njemu —trojica su, a opet su jedno. Prva osoba — Otac odvijeka spoznaje bit Božju i time rađa Misao svoju, koja se zove Riječ Božja — Logos, Verbum; to je druga bož. osoba, Sin Božji. Otac i Sin se odvijeka ljube. Ljubav njihova — to je treća bož. osoba — Duh Sveti.

Svaka je osoba pravi Bog, a ipak su sve tri osobe samo jedan Bog, jer sve tri imaju jednu istu božansku narav. Sve su tri osobe odvijeka. Sve su jednako moguće, dobre i savršene. Sva djela izvan Boga zajednička su svim trim osobama. No posebice se pripisuje Ocu stvorenje, Sinu otkupljenje, a Duhu Svetomu posvećenje.

B. vj.! Nauka o presv. Trojstvu je temeljna kršćanska nauka. Sve, što Kat. Crkva radi, radi u ime presv. Trojstva. Zato pobuđujmo često vjeru u presv. Trojstvo. Napose posvećujmo pažnju znaku sv. križa, da se propisno i pobožno križamo. Znak je sv. križa najčešći i najobičniji vanjski znak, kojim ispovijedamo svoju vjeru u presv. Trojstvo. Po tomu, kako se križamo, prosuđuju inovjerci, kolika je i kakova je vjera naša. Propisno i pobožno križanje je siguran znak iskrene i duboke vjere naše.

Rado završujmo svoje molitve s uzvišenim hvalospjevom u čast presv. Trojstva: Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu. »Blagosivajmo Oca i Sina sa Svetim Duhom. Hvalimo i uzvisujmo ga uvijeke.«

Zapreke spasenju

Govor je u sv. Evanđelju o večeri. Neki je čovjek priredio veliku večeru i pozvao mnogo uzvanika. Kad je bilo vrijeme večeri, pošalje svoga slugu da kaže uzvanicima: »Dođite, jer je već sve gotovo«. Uzvanici se počeli izgovarati. Prvi reče: »Kupio sam zaselak, i valja mi ići da ga vidim; molim te, ispričaj me!« Drugi reče: »Kupio sam pet jarama volova i idem da ih ogledam; molim te, ispričaj me!« Treći reče: »Oženio sam se, i zato ne mogu doći.« (Lk. 14, 16—20).

Gospodar, koji je priredio večeru, jest Gospod Bog. Velika večera je blaženi prekogrobni život. Uzvanici smo svi mi ljudi na zemlji. Sve nas Bog zove u blaženi život iza groba. »Sin čovječji nije došao da pogubi duše, nego da ih spase« (Lk. 9, 56). »Sin je čovječji došao da potraži i spase, što je izgubljeno« (Lk. 19, 10). Sv. Pavao veli: »Pouzdana je riječ i vrijedna da bude potpuno primljena: Krist Isus dođe na svijet, da spasi grešnike, od kojih sam prvi ja« (1 Tim. 1, 15). »Bog hoće, da se svi ljudi spasu i dođu u poznanje istine« (2, 4).

Uzvanici se izgovaraju i ne dolaze na večeru. Onaj, kome je zaselak zaprekom da ne može doći na večeru, slika je oholih i ambicijoznih ljudi. Takvi teže samo za zemaljskim častima. Brinu se za visoke položaje i udoban život na zemlji. Radi toga zanemaruju Boga i vršenje dužnosti prema Bogu. Hoće imati veličinu, slavu i raj na zemlji, pa se lako dogodi, da izgube milost Božju, a s milošću i blaženu vječnost. Uzvanik, koji se ispričava od večere, jer mora ogledati kupljene volove, slika je ljudi — lakomaca. Lakomcima je novac Bog. Radi novca će izdati Boga kao što je i Juda izdao Isusa. Zatajiti će i svoje vjersko uvjerenje. Propustit će pohod crkve i primanje sv. sakramenata. Pogaziti će zadanu riječ. Odreći će se poštenja i časti. Riječju: lakomac živi samo za novac; za duhovno i nebesko je slijep i gluh. Onaj uzvanik, koji veli, da se oženio, pa zato ne može doći na večeru, predstavnik je putenih ljudi. Mnogo je ljudi na svi-

jetu, koji ženidbu — tu uzvišenu ustanovu Božju, smatraju samo sredstvom za putene naslade. Daleko su gori oni, koji traže putene naslade izvan braka. Takve naslade zabranjuje i prirodni i Božji zakon.

Kad sv. Pavao nabraja, koji sve ne će ući u kraljevstvo Božje, onda spominje i mekoputne i lakomce. »Ne varajte se: ni mekoputni, ni lakomci, ne će baštiniti kraljevstva Božjega« (1 Kor . 6, 9—10). »A bludnost i svaka nečistoća ili lakomost neka se i ne spominje među vama, kao što se pristoji svetima« (Efež. 5, 3). Iste zapreke spominje i sv. Ivan apostol, kad piše: »Sve, što je na svijetu, požuda je tijela i požuda očiju i oholost života« (1 Iv. 2, 16).

B. vj.! Prirodni naš razum i vjera nas uče, da iza groba postoji život: sretan ili nesretan. Kakav će biti naš? Sretan? Ili nesretan? Izbor je u našim rukama. Kojigod nas zapadne, znajmo, da smo si ga sami izabrali. Bacimo na čas pogled u svoj dosadašnji život i ogledajmo slabosti svoje, koje su nas smetale u duhovnom životu. Nisu li možda tolike i takve, da bi nas mogle lišiti i vječnoga života? Nijedno zlo pred Bogom nije toliko, da se ne bi moglo popraviti. Nitko nije tako opak ni toliki grešnik, a da se ne bi mogao obratiti i spasiti.

3. NEDJELJA PO DUHOVIMA

Izgubljena ovca

U glasovitom govoru na Gori rekao je Isus i ovu veliku misao: »Blaženi milosrdni, jer će oni milosrđe postići« (Mt. 5, 7). Svijet je velika bolnica. Zato su blaženi, koji otiru duševne i tjelesne suze bijednoga čovječanstva. Bog će im nagraditi milosrđe, jer će i On prema milosrdnima biti milosrdan.

Nauku je o milosrđu Božjem vrlo slikovito razvio Isus u priči o izgubljenoj ovci. Isus je rado boravio među carinicima i grešnicima. To je bilo zazorno farizejima i književnicima, pa su mrmljali protiv Isusa. Tada im Isus reče priču o pastiru sa sto ovaca. Ako pastir izgubi jednu ovcu, drugih devedeset i devet ostavlja u pustinji, i ide za izgubljenom dok je ne nađe. Kad je nađe, digne je veselo na ramena i nosi kući. Došavši kući, sazove prijatelje i susjede govoreći im: »Radujte se sa mnom, jer nađoh svoju ovcu izgubljenu.« Sad dodaje Isus: »Kažem vam, da će tako biti veća radost na nebu za jednoga grešnika, koji čini pokoru, nego li za devedeset i devet pravednika, kojima ne treba pokore« (Lk. 15, 2).

Izgubljena je ovca ljudski rod, koji se je po Adamovu grijehu odmetnuo od Boga i tražio svoju sreću u stvorovima mjesto u Stvoritelju. Dobri pastir je Isus Krist, koji ostavlja nebo s anđelima nebeskim i postaje čovjekom, da traži, nađe i spasi ljudski rod. Isus boravi na zemlji 33 godine. Neumorno propovijeda. Bolesne liječi. Gladne hrani. Tužne tješi. Mrtve oživljuje. Za svaku potrebu ljudsku pokazuje srca. Svakoj boli pruža lijek. Kolika je ljubav Božja prema grešnicima, dokazom je liturgija Velike subote, koja naglašuje: »Da sužnja otkupiš, Sina si predao« (Exultet). Da otkupi sužnja-čovjeka, Bog je na muke predao Sina Isusa Krista.

Velika je radost na nebu, kad se obrati jedan grešnik. A zašto? Otac se nebeski raduje, jer se izgubljeni sin vratio u očinsku kuću. Duša je takva čovjeka opet lijepa i čista; opet je vjerna slika Božja. Raduje se Sin Božji, jer je obraćenje svakoga pojedinoga čovjeka novi dokaz,

da Sin Božji nije uzalud trpio, nego da trpljenje Njegovo kod svakoga obraćenja rađa obilni plod. Raduje se Duh Sveti, jer je raskajani grešnik vidljivi učinak nevidljivoga djelovanja tajanstvene milosti Božje, koju dijeli ljudima Duh Sveti. Raduje se Majka Božja, jer se svakim obraćenikom umnaža broj njezine duhovne djece. Raduju se anđeli nebeski, čuvari naši. Bog ih je stvorio, da budu ljudima vjesnici volje Božje i da čuvaju ljude. I kadgod se koji grešnik obrati, daje novo priznanje vjernoj čuvarskoj anđeoskoj službi. Raduju se sveci i svetice Božje, jer će spaseni čovjek biti u nebu drug njihov i pomoćnik njihov u veličanju dobrote i milosrđa Božjega.

Obraćenju se grešnika raduje i sv. Crkva ovdje na zemlji. Kad je jedno udo u čovječjem tijelu bolesno, tada trpi i strada cijelo tijelo. Kad umre u obitelji jedno dijete, žalost obuzima cijelu obitelj. I obratno: kad je izliječeno bolesno udo, zdravlje se vraća čitavome tijelu. Kad je izbavljeno od smrti jedno dijete, radost nastaje u čitavoj obitelji. Crkva je Kristova velika duhovna obitelj. Svaka nesreća jednoga člana, nesreća je cijele Crkve. Ali i svaka plemenita radost svakoga pojedinoga člana, radost je i cijele Crkve.

B. v.! Svi mi vjerujemo u Boga. Svi mi ljubimo Boga. Budimo i velikodušni prema Bogu. Razveselimo Boga i nebo. A obradovat ćemo Boga i nebo to više, što se prije sami obratimo k Bogu i što više braće privedemo k Bogu.

4. NEDJELJA PO DUHOVIMA

Odsada ćeš loviti ljude

Isus reče Šimunu: »Hajde na dubinu, te bacite svoje mreže na lov.« Šimun Petar se ispričava: »Učitelju, svu noć smo se trudili i ništa nismo uhvatili, ali na tvoju riječ bacit ću mrežu. I učinivši to uhvatiše veliku množinu riba« (Lk. 5, 4—6).

Šimun i drugovi su izabrali najzgodnije vrijeme za lov: noć. Uložili su sve sile, jer su ribarili cijelu noć. Pa ipak? Trud je ostao bez ploda , a napor bez uspjeha. Nije dakle sve u radu. Nije rad i napor ljudski apsolutna i jedina vrijednost u ljudskom društvu. Dosljedno: nije čovjek tako samostalan, da bi bio posve neovisan bilo o komu izvan ljudske zajednice. Dva su uzroka, o kojima ovisi uspjeh ljudskoga rada: Bog i čovjek. Bog je prvi i glavni uzrok, a čovjek je tek drugotni i ovisni uzrok. Štoviše, i ono, što čovjek smatra svojim sudjelovanjem, nije njegovo, nego Božje. I tjelesno zdravlje, i bistra pamet, i volja za rad i sam rad — sve to je dar Božji. Kako ga je Bog dao, tako ga može i oduzeti. Koliki su ljudi na zemlji, kojima nedostaju bilo tjelesne, bilo duševne sposobnosti, pa uopće ne mogu raditi. Ne samo uspjeh rada, nego i sam rad ljudski je u rukama Božjim tako, da smo u svemu i svaki čas ovisni o djelovanju Božjem. Zato s pravom pita sv. Pavao apostol sve ljude zajedno i svakoga pojedinca napose: »Šta imaš, što nisi primio? Ako si primio, što se hvališ kao da nisi primio?« (1 Kor. 4, 7). Ovisnost je naša o Bogu tolika, da ni ime Isus ne može izreći kako treba, t. j. da nam izgovor bude zaslužan pred Bogom, bez milosti Božje. »I nitko ne može reći: »Gospodin Isus„ nego u Duhu Svetom« — veli sv. Pavao (1 Kor. 18, 3).

Petar je poslušao Isusa i ponovno bacio mreže, i ulovio veliku množinu riba. Naš je ljudski rad uspješan i plodonosan samo onda i onoliko, kada i koliko je u skladu s prvim uzrokom — voljom Božjom. Što smo Bogu poslušniji i vjerniji, i svoj rad više ravnamo po zapovijedima i savjetima Božjim, to će nam on donijeti više i trajnijih

plodova. Svaki pak rad, koji bi čovjek razvio mimo volje Božje, ili — što je još gore — protiv volje Božje, ne samo da ne će donijeti blagoslova Božjega, nego će izazvati kaznu Božju.

Doživjevši obilan ribolov Šimun pade na koljena pred Isusom i reče: »Iziđi od mene, Gospodine, jer sam čovjek grešnik« (Lk. 5, 8). Kad promatramo na jednoj strani neizmjerno veličanstvo Božje i svetost Božju, a na drugoj strani svoje ljudske slabosti, onda je jedini ispravni postupak: poniziti se pred Bogom, priznati grijehe i slabosti svoje, i moliti za oproštenje. Takvu je jedinu ispravnu spoznaju o odnošaju između Boga i čovjeka imao i poganski rimski satnik, kad je rekao Isusu: »Gospodine, nisam dostojan, da uđeš pod krov moj, nego samo reci riječ i ozdravit će sluga moj« (Mt. 8, 8).

Gospodin tješi Šimuna Petra: »Ne boj se. Odsada ćeš loviti ljude« (Lk. 5, 10). Lađa je Petrova slika Crkve Kristove. Kako je kao ribar hvatao ribe, tako će kasnije kao vrhovni poglavar Crkve Kristove zajedno s drugim apostolima hvatati — predobivati ljude za Boga. Mučan je posao i težak život hvatati ribe i od ribarenja živjeti. Još je mučniji i naporniji posao propovijedati nauku Božju i ljude trgati od tijela i zemlje pa ih dizati k duhu i nebu. Radi sličnosti ribarskog i misijonarskog rada vrlo je zgodno, što je Isus izabrao za prve misionare u svojoj Crkvi baš siromašne ribare, jer su oni najlakše shvatili i najbolje se prilagodili misionarskoj službi. Ribari su često u borbi sa morskim valovima i u borbi izvrženi smrtnoj opasnosti; tako su i propovjednici riječi Božje radi slabosti ljudske naravi, koja je više sklona na zlo nego na dobro, neprestano izloženi progonima, a često, pogotovo danas, i samoj smrtnoj opasnosti. Jer je Petar bio dobar ribar, bit će i dobar misionar. Kako je bio poslušan kao ribar, bit će još poslušniji i vjerniji kao misijonar.

Pravednost farizejska i evanđeoska

Pravednost je krepost, koja traži, da se svakomu dade ono, što mu pripada. Čovjek je pravedan, kad postojano, svuda i svagdje, svakomu daje njegovo pravo. Pravednost nas veže prema Bogu, bližnjemu i prema samomu sebi. Što smo po pravednosti dužni Bogu, a što opet bližnjemu i samomu sebi, propisuju nam zakoni: naravni, postavljeni Božji i ljudski. Isus je naglasio krepost pravednosti kad je rekao: »Podajte dakle caru carevo i Bogu Božje« (Mt. 22, 21). Pravedni moramo biti, jer nam Bog to nalaže. Na svakom koraku u Sv. Pismu nalazimo, da Bog hvali, preporučuje i zapovijeda pravednost. Onima koji će trpjeti radi pravednosti, obećaje kao nagradu samo nebo. »Blaženi, koji su progonjeni radi pravednosti, jer je njihovo kraljevstvo nebesko« (Mt. 5, 10). Kao uzor pravednosti stavlja nam Sv. Pismo Gospoda Boga, za koga veli: »Bog će dati svakomu po djelima njegovim« (Rim, 2. 6). Bog naplaćuje dobro, a kazni zlo, kako je tko zaslužio, ako ne uvijek na ovom svijetu, a ono svakako na drugom.

Pravedan treba biti ne samo u djelima, nego i u mislima i riječima. Netko se sprema kako će ukrasti tuđi novac. Već je svu osnovu pomno izradio. Slučajno se desi, da je gospodar bio kod kuće, pak krađa nije uspjela. Makar krađa nije činom izvedena, dotičnik je pred Bogom ipak tat i krivac, jer je u duši, u mislima, već izveo krađu. Netko je htio ubiti čovjeka, ali mu bilo s kojega razloga nije uspjelo ubojstvo izvršiti. On je ipak pred Bogom ubojica, jer je u duši privolio na ubojstvo. Tako je preljubnik onaj, koji je htio učiniti preljub, iako ga činom nije učinio. »A ja vam kažem, veli Isus, da svaki, koji promatra s požudom ženu, već je učinio s njome preljub u srcu svojem« (Mt. 5, 28).

Farizeji i književnici su pazili samo na izvanjsku pravednost, da udovolje slovu zakona. Po njihovu tumačenju zle misli, osvetne težnje, unutrašnja svojevoljna zla nagnuća nisu smatrali grijehom, pa ih se nisu ni čuvali.

Radi toga ih je Isus korio. Nazvao ih je pobijeljenim grobovima, koji su izvana lijepo bojadisani, a unutra su puni najgorega smrada. »Teško vama, književnici i farizeji, licemjeri! što ste kao okrečeni grobovi, koji se spolja ljudima vide lijepi, a unutra su puni mrtvačkih kostiju i svake nečistoće. Tako i vi spolja se pokazujete ljudima pravedni, a iznutra ste puni licemjerja i bezakonja« (Mt. 23, 27—28). Radi toga opominje Isus svoje učenike: »Ako ne bude pravednost vaša mnogo veća nego li književnika i farizeja, ne ćete ući u kraljevstvo nebesko« (Mt. 5, 20).

Farizeji su učili: ako si nekoga uvrijedio, ili mu nepravdu učinio, dosta je da doneseš dar u crkvu, pa je sve u redu. A Isus veli, ne tako, nego: »Ako prineseš dar svoj na oltar i ondje se sjetiš, da tvoj brat ima nešto protiv tebe, ostavi ondje svoj dar pred oltarom i idi prije te se pomiri s bratom svojim, pa onda dođi i prinesi svoj dar« (Mt. 5, 23—24). To znači: ako si nekomu neko zlo ili nepravdu učinio, najprije poravnaj zlo i izmiri se s tim čovjekom, jer to traži naravni zakon, koji je prvi i najsvetiji, a onda tek dođi u crkvu, da se pomoliš i dar da na oltar doneseš.

B. vj.! Budimo pravedni prema svakomu, pa i prema neprijatelju. Poštujmo svačije pravo. Svakomu dajmo, što ga pripada. Bogu Božje, a caru carevo. Na zemlji nema ljepše svjedodžbe za čovjeka nego kad se može reći: To je pošten i pravedan čovjek.

6. NEDJELJA PO DUHOVIMA

Žao mi je naroda

Isus je u dva maha čudesnim načinom umnožio kruh i ribe. Prviput je imao pri ruci 5 hljebova ječmenih i 2 ribe. Ovu je hranu umnožio toliko, da se je nasitilo 5 tisuća muškaraca, koje spominje Sv. Pismo. Ako se pribroje još žene i djeca, koja su također jela i nasitila se, to je Isus čudesno nahranio preko 10.000 ljudi. Sav se ovaj svijet do sita nahranio. Štoviše, još je i preostalo toliko hrane, da su apostoli nakupili 12 punih košara ostataka.

Drugiput je Isus umnožio 7 hljebova pšeničnih i nekoliko ribica. O ovom čudu govori današnje sv. Evanđelje. Kad su se ljudi nasitili, dade Isus pokupiti ostatke, pa učenici nakupiše 7 košara ostataka.

Zašto Isus umnaža hranu? On sam navodi razlog: »Žao mi je naroda, jer eto već tri dana stoje kod mene, i nemaju šta jesti i ako ih otpustim gladne njihovoj kući, klonut će na putu. Kako je velika i plemenita ljubav Isusova prema narodu! Na svoje je potrebe zaboravio, a misli samo na potrebe naroda! Isus je imao samilost s narodom, jer ga je narod rado slušao i vjerno slijedio. Ljudi su bili toliko željni nauke, da su, slušajući Isusa, tri dana ustrajali kod njega. Razlog je bio i taj, što su ljudi bili siromašni, pa si sami nijesu mogli pribaviti hrane. Konačno je Isusa potaklo na milosrđe i to, što bi ljudi vraćajući se iz pustinje gladni, mogli od glada i slabosti stradati na putu.

Spasitelj je došao na zemlju u prvom redu zato, da nas uči, da se brine za dobro naših duša. »Tražite najprije kraljevstvo Božje i pravednost njegovu, i sve će vam se ovo dodati« (Mt. 6, 33). Kad je neki čovjek iz naroda molio Isusa: »Učitelju, reci bratu momu, da podijeli sa mnom baštinu« (Lk. 12, 13), odgovori mu Isus: »Čovječe, tko je mene postavio sucem ili djeliteljem nad vama?« (14).

Međutim se, eto, Isus brine i za tijelo. Bog se brine za hranu ne samo ljudima, nego i svim drugim živim bi-

ćima na zemlji. »Pogledajte ljiljane kako rastu, ne trude se, niti predu; a ja vam kažem: Ni Salamon se u svoj slavi svojoj ne obuče kao jedan od njih. A kad travu koja je danas na polju, a sutra se u peć baca, Bog tako odijeva, koliko više vas malovjerni?« (Lk. 12, 27-28). »Pogledajte gavrane, kako ne siju niti ne žanju, kako nemaju podruma ni žitnice, i Bog ih hrani« (Lk. 12, 24). Kad se dakle providnost Božja brine za travu i neznatne životinje kao što su gavrani, kud i kamo će se više brinuti za hranu ljudima, koji su slika i prilika Božja i otkupljeni predragocjenom krvlju Kristovom!

A kako se Bog brine za našu hranu? Daje nam sunce, koje grije zemlju, i kišu, koju ju natapa. To su dva bitna uvjeta za plodnost zemlje, bez kojih je nemoguć bilo kakav život na zemlji. Dobrota Božja ide tako daleko, da sunce i kišu daje nesamo dobrima i pravednima, koji Boga štuju i ljube, i po zakonu Božjem vjerno žive, nego ove darove daje i onima, koji su opaki. Otac nebeski »čini, da sunce njegovo izlazi nad zlima i dobrima, i daje kišu pravednima i nepravednima« (Mt. 5, 45).

A da ljudi ipak trpe oskudicu i nemaju dovoljno hrane, nije krivnja na Bogu, nego na ljudima. I danas ima na zemlji krajeva, gdje je toliko živežnih namirnica, da ih ljudi uništavaju, samo da načine mjesta novima, koje će zemlja donijeti. A da toliki drugi trpe, krivi su ljudi, koji ratuju, i narodi, koji jedan drugom onemogućuju kupovanje i dovoz hrane.

B. vj.! Hrana je veliki dar Božji. Zato treba da ponizno molimo Boga: »Kruh naš svagdanji daj nam danas«. Osobito pobožno treba moliti za ovaj dar u sadašnje, ratno vrijeme, kad je oskudica, radi posebnih prilika po svijetu, neobično velika. A dobri Isus, koji je rekao: »Žao mi je narodâ,« pokazat će milosrđe svoje i nama, kad se čistim srcem i djetinjim pouzdanjem obratimo k Njemu.

7. NEDJELJA PO DUHOVIMA

Po rodovima njihovim ćete ih upoznati

Lažni su proroci širitelji krivih vjera i svi, koji drugoga navode na zlo. Ovakvi dolaze kao tobožnji čuvari i obnovitelji čistoga Evanđelja, a govori iz njih oholost, prkos i niski sebični ciljevi. Znadu biti na riječma vrlo slatki, da lakše predobiju ljude za svoju otrovnu nauku. Izgledaju izvana umiljati kao janjci, a u duši su opaki kao grabežljivi vuci.

Bog je dao prirodni zakon, po kome sve živo donosi rodove. Biljke donose sjemenje, životinje imaju mlade, a ljudi kao rodove donose djecu te svoja dobra i zla djela. Kad hoćemo znati, kakva je koja biljka, gledamo njezino sjeme ili plod. Plemenita jabuka je dokazom, da je i stablo, na kom je rasla, plemenito. Slatko grožđe dokazuje, da je i trs biran. Korist, što je koja životinja daje čovjeku, pokazuje na vrijednost te životinje. Zdravo i bistro dijete pokazuje, da ima zdrave i bistre roditelje.

Kakav je koji čovjek u duši svojoj, to najbolje pokazuju djela njegova. Može se netko za neko vrijeme pretvarati, pak se izvana pokazivati boljim nego je u duši. Pretvaranje može trajati samo neko vrijeme. Prava, opaka ćud izbije napolje prije ili kasnije. Prirodni zakon traži, da se duša očituje preko tijela, a duševna dobra i zla svojstva preko vanjskih tjelesnih kretnja. Ono, dakle, što je u duši — bilo dobro ili zlo — dolazi na površinu, pokazuje se u djelima ljudskim. Zato je sasvim opravdano, da ljudi sude čovjeka po vanjskim djelima. Čestit i pošten rad daje ispravan zaključak, da je taj čovjek i u duši dobar, da ima plemenito srce. Opak život i nepoštena djela neoborivi su dokaz, da je taj čovjek i u duši svojoj — u cijeloj nutrini svojoj opak i zao. »Tako svako dobro drvo rodi dobre rodove, a zlo drvo rodi zle rodove.« (Mt. 7, 17). Jednako i svaki čovjek, koji je u duši dobar, živi i radi časno i pošteno, a opak čovjek živi i radi opako i nepošteno. »Ne može dobro drvo roditi zlih rodova, ni zlo drvo roditi dobrih rodova« (Mt. 7, 18). Tako ni dobar i pošten čovjek ne može traj-

no raditi zlo, a niti zao čovjek može trajno raditi dobro. Po plodovima, dakle, poznajemo drveće, a po djelima ljude.

Duhovito opaža narodna poslovica: »Kakva mati, takva kći; kakav otac, takav sin«. Hoćeš li znati, kakva je koja majka, pogledaj joj djecu, osobito kćeri. Lijepo odgojena — poslušna, čedna, skromna i radina kći siguran je znak, da joj je i majka takva. Ohola, umišljena, raspuštena i lijena kći pokazuje, da ni majka nije bolja. »Jabuka ne pada daleko od stabla«, ni kći daleko od matere. Hoćeš li znati, kakav je koji otac? Promatraj obitelj njegovu — u prvom redu sinove. Kad u obitelji vlada mir, sloga, ljubav, a sinovi poštuju roditelje i savjesno vrše svoje dužnosti, to je dobra svjedodžba za oca. Svađe u obitelji, a sinovi buntovni, skitnice i propalice — očiti dokaz, da je otac slab i nesposoban. Zanima te, kakvi su u kojoj školi učitelji i odgojitelji? Promatraj učenike. Temeljito obrazovana i kreposno odgojena djeca svjedoče najjače da su i učitelji vrsni i kreposni.

B. vj.! Za spasenje nisu dosta samo lijepe riječi. »Ne će svaki, koji mi govori: Gospodine, Gospodine, ući u kraljevstvo nebesko, nego onaj, koji čini volju Oca mojega, koji je na nebesima« (Mt. 7, 21). I Bog i ljudi u svakoj službi i u svakom poslu traže dobra djela. Naša su djela dobra, kad su u skladu s voljom Božjom. Po volji su Božjoj, kad radimo po zapovijedima Božjim, crkvenim i po pravednim ljudskim zakonima. Što je u skladu sa zakonima Božjim i ljudskim to je dobro i Bogu milo, a duši našoj korisno za spasenje. Što je pak učinjeno protiv Božjih i ljudskih zakona, to je zlo i Bogu odurno, a duši našoj na propast.

8. NEDJELJA PO DUHOVIMA

Nepravedni upravitelj

Neki je bogati čovjek imao upravitelja. Upravitelj je slabo upravljao imovinom, pa ga optužili kod gospodara, da prosipa dobra njegova. Gospodar ga pozove na red i reče mu: »Što to čujem za tebe? Daj račun, kako si upravljao, jer više ne možeš biti upravitelj.« Vidjevši upravitelj, da će izgubiti službu, dozove redom sve dužnike svoga gospodara i svakomu odpusti dio duga. Učinio je to zato, da ga ovi kasnije, kad izgubi službu, prime k sebi, da ne bude prinuđen ni kopati ni prosjačiti.

»I pohvali gospodar nepravednoga upravitelja, da je lukavo postupao« (Lk. 16, 8). Gospodar nije pohvalio nepošteno djelo upraviteljevo; to što je upravitelj otpustio dužnicima dio duga te ga prevario, nego domišljatost i lukavost upraviteljevu, kojom se upravitelj pobrinuo za svoju budućnost, kad izgubi službu. Upravitelj je, otpustivši dužnicima dio gospodareva duga, učinio zlo, koje se mora osuditi. Ali je time, što je dužnicima otpustio dio duga, obvezao dužnike da pomognu njemu — upravitelju, kad bude u bijedi. Tako je pokazao svoju lukavost i spretnost, kako se zna snaći u svakoj životnoj poteškoći i kako zna sve iskoristiti, da si osigura život na zemlji. Ovom nas pričom uči Spasitelj, neka promatramo ljude u svijetu, s kolikom se brigom i požrtvovnošću brinu za zemaljski život. Kako znadu sve iskoristiti da si osiguraju zemaljski život. Koliko truda i napora ulažu za vremenita dobra. Još više se treba brinuti za duhovna dobra, kreposna djela, kojima si stičemo nebo. Nijedan trud i nijedna briga nam ne smije biti teška, kad se radi o spasenju duše naše. Ljudi, dakle, u svijetu u svom nastojanju za prolazni zemaljski probitak neka nam budu uzorom, s kolikom se brigom i marom treba skrbiti za duhovna dobra, koja ostaju kroz svu vječnost. Jer je duša vrednija od tijela, i skrb za spasenje duše treba da je veća od skrbi za uzdržavanje tijela.

»Načinite sebi prijatelje ništetnim bogatstvom, da vas, kad umrete, prime u vječne stanove« (Lk. 16, 9). Bogatstvo samo po sebi nije zlo. Ima bogataša koji su poštenim radom stekli bogatstvo i rado dijele siromasima. Takvo je bogatstvo pošteno i bit će bogatašu na spasenje. Ali, jer se bogatstvo ponajčešće nepravedno stiče: bilo prevarom ili ustezanjem zasluženе plaće; jer su bogataši škrci; ne poznaju siromaha ni dobrotvornih ustanova, kojima bi pomogli, nego troše bogatstvo u nedopuštene svrhe; zato Sv. Pismo osuđuje bogatstvo i zove ga nepravednim bogatstvom. Tko je nepravedno stekao bogatstvo, treba ga podijeliti među one, koje prevario. Tko je pak bogatstvo stekao pošteno, neka rado Bogu za ljubav dijeli u dobrotvorne svrhe, a u prvom redu siromasima. Tako će, služeći se mudro i časno vremenitim dobrima, postići i obilje duhovnih dobara.

B. vj.! Svi smo mi upravitelji Božji, svi upravljamo darovima Božjim. Svakomu je Bog dao život: dušu i tijelo, i bar nešto imovine. Bogu ćemo račun polagati, kako smo se služili duševnim i tjelesnim sposobnostima? Da li su misli naše, a još više riječi i djela naša pravedna i poštena? Da li smo popuštali tjelesnim težnjama, pa im zadovoljavali i tamo, gdje nije dopušteno? Kako ćemo se opravdati pred Bogom? Spasitelj je rekao »da će za svaku praznu riječ, koju kažu ljudi, dati račun na sudnji dan« (Mt. 12, 36). A koliko će teža odgovornost biti za opake riječi i nepoštena djela? Roditelji će polagati Bogu račun, kako su upravljali s djecom. Učitelji i staratelji, kako su poučavali i odgajali povjerenu im mladež? Gospodari i poslovođe, kako su postupali s namještenicima, radnicima i služinčadi. Svuda treba da vlada pravednost, koja kaže: svakomu njegovo.
mjeriti (Mt. 7, 2).

Svi će poglavari, i svjetovni i duhovni, odgovarati pred Bogom, kako su postupali i vladali s podanicima svojim. Blago svakom gospodaru, koji je podanicima bio ljubezni otac i dobri pastir, jer će na sudu Božjem čuti utješne riječi: »Dobro, slugo dobri i vjerni, budući da si bio u malome vjeran, nad mnogim ću te postaviti, uđi u veselje gospodara svojega« (Mt. 25, 21).

9. NEDJELJA PO DUHOVIMA

Isus proriče propast Jeruzalema

Isus je rijetko plakao. Sv. Pismo spominje samo tri zgode. Prviput je plakao kad je uskrisio mrtva Lazara, koji je bio već 4 dana u grobu. S Lazarom je bio prijatelj. Kad je došao k Lazaru, sestre su ga Lazarove lijepo podvorile. Radi toga mu se ražalilo, kad je vidio tužne sestre kako jadikuju za mrtvimn bratom. Tuzi je svojoj dao oduška u suzama tako, da su to i svi nazočni Židovi opazili, te govorili: »Gle, kako ga je ljubio« (Iv. 11, 36). Drugiput se rasplakao, kad je u duhu gledao propast Jeruzalema, toga najljepšega grada svoga vremena. Trećiput je plakao za vrijeme svoje gorke muke. Svakiput je bio uzrokom plaču velik i važan događaj; samo su potresni prizori mogli izazvati suze u očima Isusovim.

Bilo je to na Cvjetnicu, kad je Isus svečano ulazio u Jeruzalem. Kad se približio gradu i vidio građevine njegove, tada je prorekao, kako će grad biti razoren, a narod židovski po svemu svijetu raspršen. Kako je Isus prorekao, tako se točno sve ispunilo. 40 godina nakon smrti Isusove došli su Rimljani pod vodstvom svojih vojskovođa Tita i Vespazijana i opkolili grad. Nitko nije mogao ni unići ni izaći iz grada. U gradu je nastala takva glad, da su majke vlastitu djecu jele. Jedni su od opkoljenih Židova umrli od glada, drugi su poubijani, a treći kao roblje rasprodani po svemu svijetu. Od toga su vremena Židovi rasijani po svim narodima i po svim državama po čitavoj zemlji. Od toga vremena nemaju više ni svoje domovine.

Zašto ih je Bog ovako oštro kaznio? Židovi su bili izabrani narod Božji. Bog ih je posebnim načinom poučavao i odgajao. Iz njihova se roda rodio Spasitelj Isus Krist. A oni, mjesto da priznaju Isusa kao Sina Božjega i da listom prionu uz Njega i nauku Njegovu, digoše ruke na Nj i ubiše ga. Znali su vrlo dobro, da je Isus nevin. I Pilat ih je kod istrage na to upozorio. A oni traže smrt Isusovu pod svaku cijenu. »Krv njegova na nas i na djecu našu« (Mt. 27, 25).

Kako su se Židovi nekada digli protiv Isusa, tako se kasnije kroz svu povijest dižu protiv djela Isusova, protiv Crkve Njegove. Židovi su oduvijek najveći protivnici kršćanstva i škode mu, gdjegod mogu. Evo, i današnji najveći protivnik kršćanstva, komunizam, djelo je židovsko. Židovi su osnovali komunizam. Oni su najvatreniji širitelji komunizma. Oni su uzrok i svim nesrećama, što ih je komunizam donio i neprestano donosi svuda, gdjegod se pojavi. Bog je dobri Otac i pun milosrđa prema slabostima našim, ali i pravedni i strogi sudac prema svima, koji griješe iz zlobe. Kako je nekada teško kaznio Židove radi ubojstva Isusova, tako ih i sada kažnjava radi strahovitih zala, što su ih svijetu nanijeli po komunizmu.

Bog nagrađuje i pojedince i narode za dobro, što ga čine. Ali i kažnjava i pojedince i narode za zlo što ga čine. Samo je razlika u tome, što pojedinca čovjeka može Bog nagraditi i kazniti i na drugom svijetu, a narodi dobivaju svu nagradu i svu kaznu na ovom svijetu, jer na drugom svijetu narodi kao narodne skupine ne postoje. Radi toga se može dogoditi, da opak čovjek pođe kroz ovaj zemaljski život bez kazne, jer ga kazna čeka preko groba. Narodi pak svu nagradu i svu kaznu dobivaju na zemlji »jer o uskrsnuću niti će se ženiti, niti udavati, nego će biti kao anđeli Božji na nebu« (Mt. 22, 30). Prema tome preko groba nema ni brakova ni rođenja, dosljedno ni obiteljskoga ni narodnoga života.

B. vj.! Kako je Bog kaznio židovski narod radi njegovih opačina, tako kažnjava i svaki drugi narod kad nešto zla učini. Iz toga slijedi: nije dosta pred Bogom, da je svaki od nas sam za sebe dobar. Mi moramo nastojati, da i čitav narod kao cjelina bude dobar i plemenit. Zato poučavajmo i bodrimo jedan drugoga na dobro ne samo na skrovitim vijestima, nego i javno: u uredu, na trgu, na ulici, putem novina, knjiga, krugovala, zborova, sjednica, u kazalištu, slikokazu, — svuda, gdjegod se pruži prilika. Osobito pak molimo rado i često za nosioce državne vlasti, da svi redom budu vrijedni i čestiti ljudi, da upravljaju narodom tako te naš hrvatski narod postane uistinu Božji narod. »Blago narodu, komu je gospodarom Bog njegov« (Ps. 32, 12).

10. NEDJELJA PO DUHOVIMA

Molitva za žive i mrtve

Isus govori farizejima i svima onima, koji su zaraženi farizejskim duhom. Farizeji su se smatrali pravednima i kreposnima, a stvarno su bili opaki. Tu su svoju umišljenu pravednost pripisivali svojim vlastitim zaslugama. Prema tome su griješili i taštinom, jer su si bili svijesni zasluga, koje uistinu nijesu postojale. Sve su druge ljude prezirali kao grešnike, i zato ih smatrali nižima od sebe. Imajući pred očima farizeje iz Sv. Pisma, i danas zovemo farizejem svakoga čovjeka, koji se gradi boljim nego što je.

Da pokaže farizejima kako je oholost u sebi odurna mana, a pogotovo ako se uvuče i u samu molitvu, pripovijedao im je Isus događaj, kako su dva čovjeka došla u hram na molitvu. Jedan je bio farizej, a drugi carinik. Farizej se zapravo i nije molio, nego je isticao pred Bogom svoje zasluge i ujedno vrijeđao druge ljude. »Hvalim ti, Bože, što nisam kao ostali ljudi: razbojnici, nepravednici, preljubnici ili kao ovaj carinik. Postim dva puta u tjednu, dajem desetinu od svega, što imam« (Lk. 18, 11-12). Kolika oholost! Farizej je jedini pravednik, a svi su drugi ljudi bilo razbojnici, bilo nepravednici ili pak preljubnici! » A carinik je stajao izdaleka i nije htio ni očiju podignuti prema nebu, nego se udarao u prsa govoreći: Bože, milostiv budi meni grešniku.« Carinikovu je molbu Bog uslišao, pa je carinik otišao opravdan kući, a farizejevu je odbio, jer nije bila prava molitva, nego naduto hvalisanje. Isus spominje i razlog, zašto je Bog jednoga uslišao, a drugoga odbio: »Jer svaki koji se povisi, ponizit će se, a koji se ponizi, povisit će se« (Lk. 18, 14). Sve dobro, što ga čovjek čini, čini s milošću Božjom, a zlo, što čini, to je njegovo vlastito djelo. Zato treba za svako dobro hvaliti Bogu, a za zlo se treba kajati i moliti oproštenje od Boga. Ponizan čovjek i čini tako, pa je Bogu mio. Oholica čini obratno: ne će da prizna grijehe i slabosti svoje, pa se ni ne kaje, a dobro,

što učini, mjesto Bogu pripisuje sebi, pa je Bogu mrzak i oduran.

Molitva je svakomu, koji je došao k razumu, za spasenje potrebita. Spasitelj je sam često molio i u molitvi proboravio cijele noći. On je sam naučio apostole moliti divnu molitvu »Očenaš«, kojom se svi kršćani, bez razlike, najradije služe. Spasitelj je naložio molitvu, kad je rekao: »Molite, i dat će vam se; tražite i naći ćete; kucajte i otvorit će vam se« (Lk. 11, 9). Bog zapovijeda molitvu, jer bez molitve ne bismo mogli zadobiti milosti, koje trebamo da možemo ustrajati u dobru do svršetka.

Mogao bi netko prigovoriti: Bog zna, što nam treba, čemu onda naša molitva? Bog doista zna bez naše molitve, što nama treba. No mi ne molimo zato, da Bogu kažemo, što nam treba, već da Boga priznamo kao darovatelja svega dobra, te da molitvom zasvjedočimo, kako smo mi u svemu o Njemu ovisni, pa da tako budemo vredniji njegovih dobara.

Molitva nas združuje s Bogom. Jača nas protiv zla i krijepi za dobro. Ona nas tješi u tuzi, pomaže u nevolji i pribavlja nam milosti, da možemo u dobru ustrajati do smrti.

Treba da molimo za sve ljude: za žive i mrtve. Kad molimo za žive, bilo za sebe ili za druge, molimo najprije za dušu i duhovna dobra, za milost spasenja. Kad pak molimo vremenita ili tjelesna dobra živima, tada treba da molimo samo ona dobra i onoliko vremenitih dobara, koja i koliko pomažu duši za spasenje. To je pravi red, koga se treba držati kod molitve, inače je Bog ne će uslišati. Taj je redoslijed propisao Isus Krist, kad je rekao: »Tražite najprije kraljevstvo Božje i pravdu njegovu«. Kada molimo za mrtve, treba da molimo samo za duše u čistilištu, da im Bog skrati muke i pusti ih što prije u nebo. »Sveta je dakle i spasonosna misao moliti za pokojne, da se izbave od grijeha« (2 Mak. 12, 46). Napose treba da molimo za sve pokojne,kojima smo možda mi krivi da se nalaze u čistilištu, ili smo kojom drugom posebnom vezom bili povezani s njima, pak oni s pravom očekuju pomoć od nas. Za one, koji su u paklu niti se

moli niti se smije moliti. Oni su neprijatelji Božji, zauvijek su osuđeni u pakao, iz njega ne mogu izaći, njima nema pomoći. Zato Crkva nalaže, da s prokletnicima u paklu prekinemo svaku vezu, da ih uopće ne spominjemo, pa ni u molitvi.

Osobito treba da molimo za roditelje, jer su nam oni iza Boga najveći dobročinitelji. Za braću, jer nas veže krvna veza, koja je po naravnom zakonu vrlo velika i jaka. Za prijatelje i dobročinitelje, da ih Bog nagradi i ovdje i u vječnosti za dobročinstva što su nam ih učinili. Dužni su moliti: muž za ženu i žena za muža, a obojica za djecu, da im Bog blagoslovi obiteljski život, da bude u kući mir, sloga i ljubav, da obitelj napreduje u krepostima i vremenitom blagostanju. Svi treba da molimo za duhovne i svjetovne poglavare, da uzmognu mudro upravljati s nama. Štoviše, dužni smo moliti za krivovjernike i nevjernike, pa i za same neprijatelje, jer nam je Isus Krist tako naložio i primjerom svojim pokazao.

11. NEDJELJA PO DUHOVIMA

Sluh i govor

K Isusu dovedu gluha i nijema čovjeka, neka Isus stavi na nj ruku, da ga izliječi. Isus uze čovjeka nasamo, stavi prste svoje u uši njegove i dotače se jezika njegova. »I pogledavši na nebo uzdahnu i reče mu: Efeta, to znači: otvori se. I odmah mu se otvoriše uši, i razriješi se sveza njegova jezika i govoraše pravilno.« Nazočan se narod izvanredno divio ovom čudu, znaku dirljive dobrote i ljubavi Isusove, i govorio: »Sve je dobro učinio: i gluhe čini da čuju i nijeme da govore« (Mk. 7, 32—37).

Sluh je vrlo važno i opasno osjetilo u ljudskom tijelu. Po sluhu je nastao istočni grijeh. Adam je u raju zemaljskom poslušao ženu Evu, uzeo od nje zabranjeno voće, jeo i tako načinio grijeh, koji je naravnim rođenjem prešao na sve ljude, Adamove potomke, a zove se istočni ili praroditeljski grijeh. Kad čitamo životopise svetih, nailazimo na bezbroj svetaca, koji su se obratili k Bogu i postali svetima slušajući riječ Božju. Ali nalazimo i bezbroj ljudi, koji su slušali proste, zle i bezbožne razgovore, izgubili vjeru i zauvijek propali.

Sv. Bonaventura razlikuje 4 vrste slušača. Jedni slušaju, ali pametnih riječi ne zadrže, nego ih odmah zaboravljaju. To su zaboravljivci. Drugi slušaju i zadrže riječi, ali ne čine i ne žive po njima. To su lijenčine. Treći slušaju, zadrže riječi i čine po njima, žive po čuvenoj nauci, ali ne ustraju. To su onakvi ljudi, koji su previše zaokupljeni vremenitim brigama, pa se konačno u njima i izgube. Četvrti slušaju, zadrže lijepu nauku, žive po njoj i ustraju. To su plemeniti značajevi i kreposni ljudi.

Sv. Oci nam daju mudre savjete glede slušanja: izbjegavaj ljude, koji vode krivovjerne i bezbožne razgovore. Tko hoda po prašnoj cesti, nemoguće je, da se ne zaprši. Tko po blatu hoda, nemoguće je, da i sam ne postane prljav. Tko se s krivovjercima i bezbožnicima mnogo druži, nemoguće je, a da ne bi i sam bezbožan postao ili barem oslabio u svojoj vjeri. Čuvaj se ljudi, koji nisu ničim zadovoljni, nego svemu prigovaraju, uvijek ogovaraju

i kleveću. Ima ptica, koje najradije čeprkaju po blatu. Tako ima i ljudi, koji, kadgod se sastanu, najradije kopaju po tuđem smetištu, pa ogovaraju i kleveću, da je upravo odurno. Čemu se družiti s takvim ljudima i slušati njihove razgovore? Nakon slušanja takvih razgovora, duša je svakiput opterećena novim grijesima, a savjest uznemirena. Naše načelo neka bude: ako ne znam o čovjeku ništa dobra reći, ne ću ni zlo reći. Čuvajmo se slušanja dvoličnih dosjetaka, prostih izraza, kletava, pa i ispraznih i taštih razgovora. Sve to opterećuje savjest i ne da mira duši. Zalazimo samo u onakva društva i slušajmo samo one razgovore, koji nas mogu oplemeniti te boljima i kreposnijima učiniti.

O jeziku i značenju govora za naš duhovni život osobito je lijepo pisao sv. Jakob apostol. »Gle, mala vatra koliku šumu sažeže. I jezik je vatra, svijet nepravde. Jer sav rod zvijeri i ptica i gmazova i riba kroti se, i ukrotila je čovječja narav, a jezika nitko od ljudi ne može ukrotiti. Njim blagosiljamo Boga i Oca i njim kunemo ljude, koji su stvoreni na sliku Božju. Iz istih usta izlazi blagoslov i kletva. Ne valja, braćo moja, da ovo tako biva« (Jakob 3).

B. vj.! Ako promatramo grijehe, što opažamo? Da ih najveći postotak čine ljudi baš jezikom. Kletve se, koje su kod našega naroda česte i teške, sve redom čine jezikom. Svađe, iz kojih se razvijaju tučnjave, ubojstva, parnice, globe, tamnice i slično, nastaju radi neopreznog jezika. Uvrede poštenja, radi kojih su i pojedinci i obitelji godinama u neprijateljstvu, odakle dolaze? I opet od jezika. Ogovori, klevete, ocrnjivanja i oduzimanje tuđega poštenja, sve to redom čini jezik. Grijesi su, što se počinjaju jezikom toliki i tako teški, da je punim pravom rekao sv. Jakob: »Ako tko u riječi ne pogriješi, onaj je savršen čovjek, koji može obuzdati i sve tijelo.«

Bl. vj.! Rijetko se čovjek pokajao, što je šutio, a bezbroj se puta kaje, što je govorio, jer mu u govoru izmakne mnogo toga, što nije smio reći. Rado šutimo, a kad govorimo, dobro promislimo sadržaj, o komu ćemo govoriti, a jednako i na riječi, u koje ćemo sadržaj zaodjenuti.

12. NEDJELJA PO DUHOVIMA

Ljubav

Prva je i najveća zapovijed u objavljenoj nauci o ljubavi Boga nadasve. »Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim, i svom dušom svojom, i svom snagom svojom, i svom misli svojom.« Čovjek je dužan ljubiti Boga svim moćima duševnim i tjelesnim i to tako, da ljubi Boga više nego znance i prijatelje; više nego roditelje i braću; više nego ženu i djecu, više nego samoga sebe. Dužni smo biti pripravni i vlastiti život prije izgubiti nego li se Boga odreći. Boga treba ljubiti najviše, jer je Bog najveće i apsolutno dobro.

Iza ljubavi prema Bogu dolazi ljubav prema samomu sebi. Sama sebe smijemo i možemo ljubiti više nego bližnjega, jer Isus Krist zapovijeda da ljubimo bližnjega kao samoga sebe. Ljubav prema samom sebi je mjerilo ljubavi prema bližnjemu; radi toga je ljubav prema sebi prije od ljubavi prema bližnjemu. Osim toga, u naravi je ljudskoj duboko usađena prednost ljubavi prema sebi. Međutim imade vanrednih primjera, gdje su pojedini ljudi više ljubili bližnjega nego sebe. Takvi su primjeri česti kod svetaca, koji su dragovoljno pošli u smrt, da spasu drugoga, izložili vlastiti život, da pomognu u životnoj pogibelji drugima. Takvih slučajeva ima i u običnom građanskom životu, kad se ljudi izlažu smrti, da drugoga spasu kod utapljanja, požara i slično. Posebno se pak to dešava u ratu, kad rodoljubni vojnik svijesno i svojevoljno polazi u smrt da pomogne svom narodu i spasi domovinu.

Iza ljubavi prema samomu sebi dolazi ljubav prema bližnjemu: »Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe.« Naš je bližnji svaki čovjek, prijatelj i neprijatelj. Da je naš bližnji svaki čovjek, pa i neprijatelj, poučio nas Isus, kad je govorio o milosrdnom Samaritancu, koji je pomogao svomu neprijatelju Židovu, kako to dirljivo opisuje današnje sv. Evanđelje (Lk. 10, 30—37). I drugim je zgodama Isus naglasio ljubav prema neprijatelju, a naročito u besjedi na Gori: »Ljubite neprijatelje svoje i molite se za one, koji vas progone« (Mt. 5, 44).

Razlog je, zašto smo dužni ljubiti sve ljude, pa i neprijatelje, što su svi ljudi stvorovi Božji, stvoreni na sliku i priliku Božju. Svi su Kristovom krvlju otkupljeni i pozvani na vječno blaženstvo. Osim toga, čitavi rod ljudski potječe od istih praroditelja Adama i Eve. Te se veze ne mogu ničim raskinuti, ni razlikom u jeziku, narodnosti, državnoj pripadnosti ni vjeroispovijednim razlikama.

Ljubav prema bližnjemu mora biti djelotvorna. »Ne ljubimo (samo) riječju i jezikom nego djelom i istinom« (1. Iv. 3, 10). Ljubav će naša prema bližnjemu biti djelotvorna, ako nastojimo živjeti u miru i snošljivosti s bližnjima. Kad strpljivo podnosimo njihove slaboće, te ih pomažemo i činimo im dobro koliko možemo. Način je, kako ćemo djelom provoditi ljubav prema bližnjemu, označio Isus Krist riječima: »Sve što hoćete da ljudi čine vama, činite i vi njima« (Mt. 7, 11).

Sve bližnje ne možemo jednako ljubiti. Jedne ljubimo više, a druge manje, već prema tomu u kakvom su odnosu prema Bogu i nama samima. Osobe, koje su bliže Bogu, više cijenimo. Prva je Majka Božja. Iza nje dolaze anđeli, sveci, duhovni i svjetovni poglavari, roditelji, muž ili žena, djeca, rođaci, dobročinitelji, prijatelji, nepoznate osobe i neprijatelji.

Po osjećaju ili ljubavnom afektu, ako je pravilno razvijen, dolazi na prvo mjesto ženidbeni drug, onda djeca, roditeli, braća i sestre, ostali rođaci, dobročinitelji — duhovni i svjetovni poglavari i ostali dobročinitelji — prijatelji, nepoznati ljudi i neprijatelji.

Sv. Evanđelje ističe ljubav prema Bogu i bližnjemu. Za ljubav prema Bogu znadu svi narodi; svi znadu za obvezu ljubiti Boga kao najviše biće. Ljubav je prema bližnjemu prije Krista bila manje poznata. Ukoliko je i bila poznata, bila je egoistična, a svršavala bi na granici naroda ili plemena. Isus proširuje ljubav prema bližnjemu i čini je općenitom tako, da nikoga ne izuzima. Prema tome je nauka o ljubavi prema bližnjemu kršćanska nauka i u svagdanjem životu jedan od bitnih zna-

kova, po kojima se pozna pravi kršćanin. »Novu vam zapovijed dajem: da ljubite jedan drugoga, kao što sam ja vas ljubio da se i vi ljubite među sobom. Po tom će svi poznati, da ste moji učenici, ako imate ljubav među sobom« (Iv. 13, 34).

B. vj.! Ljubav je za društvo ono, što je sunce za prirodu. U suncu je izvor svega života, što postoji u prirodi. U suncu je izvor svega prirodnoga napretka, radosti i veselja. U ljubavi je izvor svega društvovnoga života. U ljubavi je radost i veselje. Ljubav nuka na velika djela, ljubav se žrtvuje, ljubav polazi i u samu smrt za dobro bližnjega i napredak društva.

13. NEDJELJA PO DUHOVIMA

Zahvalnost

Isus je izliječio 10 gubavaca. Samo se jedan vratio i zahvalio Isusu za primljeno dobročinstvo; i taj je bio tuđinac — Samaritanac. Tada Isus s bolju u duši upita: Zar se nisu očistila desetorica, a devetorica gdje su? Zar se ni jedan ne nađe, koji bi se vratio i dao slavu Bogu, nego ovaj tuđinac.« A Samaritancu reče: »Ustani, idi, tvoja ti je vjera pomogla« (Lk. 17, 17—19).

Pravednost traži, kad smo od nekoga primili dobročinstvo, da mu se zahvalimo. Zahvalan je onaj, tko primljeno dobročinstvo priznaje i cijeni. Ne samo u duši, nego i vanjskim znakovima treba dobročiniteljima iskazati zahvalnost. Najobičniji je vanjski znak, kojim se očituje zahvalnost, izražaj zahvalnosti riječima ili pismom. Zahvalnost treba da ide i dalje. I djelom se treba zahvaliti. Dužni smo se dobročinitelju za učinjenu uslugu stvarnom uslugom odužiti i dobročinstvo dobročinstvom uzvratiti.

Zahvalni moramo biti, jer to Bog traži. »Na svemu zahvaljujte, jer to hoće Bog od vas u Kristu Isusu« (1. Sol. 5, 18). Prava, iskrena zahvalnost je na svijetu vrlo rijetka. Često biva, da je nezahvalnost nagrada svijeta. Zahvalnost nas veže najprije prema Bogu, jer je Bog naš najveći dobročinitelj. Bog nas je stvorio. Brine se za nas i uzdržava nas. Poslao nam je Sina svoga Isusa Krista, koji je donio svijetu divnu nauku. Konačno je za nas trpio i na križu umro, te nas tako s Bogom izmirio.

Iza Boga dugujemo našu zahvalnost roditeljima, jer su nam oni iza Boga najveći dobročinitelji. Sjetimo se na čas mukâ i boli majčinskih kod rađanja djece. Brigâ roditeljskih oko uzgoja djece. Borbâ i zabrinutosti za svagdašnji kruh, osobito u ovo teško ratno vrijeme. Brigâ za stan i odijelo. Koliko su, neprospavanih noći sproveli roditelji uz maleno dijete. Pa i kasnije kad dijete oboli ili ga snađe koje drugo zlo. Koliko su puta roditelji i od usta otkidali, samo da dijete nahrane, obuku i na noge postave!

Možda će tko među vama reći: pa to je dužnost roditeljima. To stoji. Ali isti prirodni i Božji zakon, koji nalaže roditeljima dužnost da se brinu za djecu, nalaže i djeci zahvalnost prema roditeljima. Božja je zapovijed: »Poštuj oca i mater, da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji.« Sv. Pismo se grozi djeci, koja ne slušaju svojih roditelja: »Proklet, koji ne poštuje oca svoga i matere, a sav narod da kaže: tako neka bude« (Deut. 27, 16). Starac Tobija prije smrti daje naputak svome sinu: »Kad Bog uzme dušu moju, tijelo moje sahrani, a majku svoju poštuj kroz sve dane života njezina. Sjeti se ,koje je i kolike boli pretrpjela radi tebe u utrobi svojoj« (Tob. 4, 3—4). Zahvalnost dugujemo učiteljima i odgojiteljima, hraniteljima i skrbnicima, svima i svakome, koji nam je igdje u životu učinio kakvo dobročinstvo, bilo ono veliko ili maleno.

Zahvalnost dugujemo dobročiniteljima, jer to dobročinitelji očekuju. Eto, Isusu je draga zahvalnost izliječenoga Samaritanca, a boli ga nezahvalnost druge devetorice izliječenih. Tako je i kod nas ljudi. Draga nam je zahvalnost, a boli nas nezahvalnost. Što je dar, usluga ili dobročinstvo veće, to treba da bude i zahvalnost veća i srdačnija. Ništa u životu ne boli čovjeka toliko kao nezahvalnost, a osobito tamo, gdje je dobročinstvo bilo velikodušno i nesebično!

Zahvalni treba da budemo i zato, što zahvalnošću postajemo vrijedni novih dobročinstava. Kad nam se netko uljudno zahvali za primljeno dobročinstvo, mi smo pripravni, da mu dobročinstvo učinimo i drugiput. Tada kažemo: plemenit čovjek, pomoći ću mu i drugom zgodom. A tko je nezahvalan, gubi pravo, da mu se bilo koje dobro učini u buduće. Nezahvalnik ne smije dobročinitelju više ni na oči.

B. vj.! Budimo zahvalni Bogu i ljudima, jer to traže Bog i ljudi; pravednost i naš osobni probitak.

14. NEDJELJA PO DUHOVIMA.

Bogatstvo

»Nitko ne može služiti dva gospodara, jer ili će na jednoga mrziti, a drugoga ljubiti, ili će uz jednoga prianjati, a drugoga prezirati. Ne možete služiti Bogu i mamoni t. j. bogatstvu ili novcu« (Mt. 6, 24).

Nitko ne može u isto vrijeme služiti dva gospodara, koji protivno nalažu. Bog i nepravedno bogatsvo su u opreci, protivno traže od čovjeka. Radi toga ne može čovjek biti vjeran Bogu i u isto vrijeme svom dušom i svim, pa i nedopuštenim, sredstvima raditi, kako će postati bogat.

Niti je Bog protiv bogatstva, niti je Crkva ikada ustala protiv pravednoga i poštenoga bogatstva, a niti ikoji razuman čovjek može što opravdano reći protiv zakonitim putem stečenoga bogatsva. Ima ljudi, koji su po naravi vrlo sposobni. K tomu radini, štedljivi, pak je razumljivo, da će s vremenom steći veliku imovinu i postati bogati. To je pošteno bogatstvo. Kad takvi bogataši Bogu zahvaljuju što im je dao bogatstvo, pak od svoga bogatstva Bogu za ljubav rado daju siromasima, tad je to bogatstvo hvale vrijedno i pred Bogom zaslužno. Takvi su bogataši gospodari svoga bogatstva, a ne robovi, oni dijele i dobro čine sa svojim bogatstvom, oni zajedno sa svojim bogatstvom vjerno služe Bogu.

Nu često se događa, da ljudi u sticanju bogatstva ne biraju ni način ni sredstva. Mnogi je već, da postane bogat, ukrao. Drugoga prevario. Razbojstvo načinio. Zadanu riječ pogazio. Krivo prisegao. Izdao prijatelja, domovinu. Tko da izbroji sve nedopuštene načine, kako ljudi dolaze do bogatstva? Za takvo bogatstvo veli narodna poslovica: Krivo stečeno, nije blagoslovljeno. Oteto, prokleto.

Škrtica bogataš niti šta priušti sebi, a niti drugomu. Što ima od svega svoga bogatstva? Samo brigu, kako će ga povećati. Nemir, da ne dođu tatovi, koji bi ga mogli ukrasti. I vječni strah, da bilo kako ne propadne. A svršetak nepoštenoga bogatstva? U grob ga bogataš sa so-

bom ne će i ne može ponijeti. To bogataši znadu vrlo dobro, i zato teško umiru. Umrijeti konačno ipak moraju, a bogatstvo grabe i raznose drugi. »I ostavit će bogatstvo svoje drugima« (Ps. 48, 11). Ti drugi ne će biti zahvalni. Još će ih u grobu proklinjati, što nijesu ostavili više.

A duša škrtice bogataša, koji je nepravedno stekao bogatstvo? Teško će joj biti na sudu Božjem. »Kako je teško onima, koji se uzdaju u bogatstvo, ući u kraljevstvo Božje. Lakše je devi proći kroz uši iglene, nego li bogatašima ući u kraljevstvo Božje« (Mk. 10, 24—25). To je istočna slika. Uši iglene — to su mala pokrajnja vrata, kroz koja se ulazilo u dvorište, kad su glavna vrata bila zatvorena od straha pred neprijateljem. Kao što se je deva teško provukla kroz ova malena vratašca, tako će i bogati teško ući u nebo.

B. vj.! Što nam je učiniti? Narodna poslovica daje mudar savjet: Radi i skrbi se za što veću imovinu kao da ćeš sto godina živjeti, a Bogu se moli te na smrt i vječnost misli kao da ćeš sjutra umrijeti. Radimo i skrbimo se poštenim i časnim načinom, da steknemo što više imovine, da imamo za sebe i da možemo drugima pomoći. Ali kraj toga pazimo, da ne zaboravimo na Boga i svoju vlastitu dušu. Sv. Pismo veli: »Mnogo je blaženije davati, nego li primati« (Rj. Ap. 20, 35). Bolji je položaj onoga, koji ima pa može i drugima dati, nego onoga, koji je siromah, o drugomu ovisan, pa mora moliti za pomoć. Da čovjek može drugomu dati, treba sam imati, a da može imati, treba ozbiljno raditi i mnogo se truditi, da se poštenim načinom što više priradi. Kad pak čovjek dođe do bogatstva, neka uza nj ne prilijepi srce svoje. »Ako ste bogati, ne prilijepite srce svoje uz bogatstvo« (Ps. 61, 11). Budite gospodari bogatstva i dijelite bogatstvo u dobrotvorne svrhe. Imajte osjećaj prema onima, koji su u bijedi; dajte i drugima živjeti. »Dajte i dat će vam se«. Kako vi ljudima, tako će i Bog vama.

15. NEDJELJA PO DUHOVIMA

Crkva oplakuje grešnike

Isus je uskrisio samoga sebe. To je najveće čudo Isusovo i najjači dokaz za njegovo božanstvo. Uskrisio je mladu djevojku — kćer Jairovu. Jedinca sina udovice iz Naima. I Lazara, koji je već četiri dana mrtav ležao u grobu. Ovu trojicu izrijekom spominje Sv. Pismo. Oživio je i mnoge druge mrtvace, kojih Sv. Pismo ne spominje. Sv. Ivan naglašuje: »A ima i mnogo drugo, što je učinio Isus, no kad bi se sve to redom zabilježilo, mislim, da ni sâm svijet ne bi mogao obuhvatiti knjiga, koje bi se imale napisati« (Iv. 21, 25).

Udovica je majka gorko oplakivala mrtvoga jedinca. Kako i ne bi. S njime su joj propale sve nade. Bojala se crne budućnosti. Pogotovo starosti i bolesti. Tko će je dohraniti? Časno pokopati?

Spasitelj shvaća boli materine. Ima i samilosti za njih. Zaustavi pogrebnu povorku i reče: »Mladiću, tebi govorim: ustani. I sjede onaj, koji je bio mrtav, i stade govoriti i dade ga materi njegovoj« (Lk. 7, 14—15). Majku obuze neopisivo veselje. Opet su oživile nade njezine.

Sv. Augustin iznosi veliku misao. Kako je udovica majka oplakivala mrtva jedinca, tako sv. Crkva oplakuje bezbrojne mladiće i djevojke, duhovnu djecu svoju, koja su, uslijed opakoga života, duhovno mrtva. Kako je udovicu majku boljela tjelesna smrt njezina jedinca, tako sv. Crkvu boli duhovna smrt tolikih mladih djevojaka i mladića, koji su za sv. Crkvu zauvijek izgubljeni. Kod svakoga su čovjeka »osjetila i misao srca ljudskog na zlo skloni od mladosti njegove« (1. Mojs. 8, 29). Kod mladeži naročito. Mladeži manjka naobrazba i odgoj. Još više zrelo životno iskustvo. Tijelo je u razvitku. Dolaze nemirne godine previranja. Mladost je nestalna i nemirna poput nestalnoga proljetnoga vremena. Burna je baš kao i proljetne oluje. Teško prima savjete. Teži za nečim velikim, a ne zna, da je to nedostiživo. Htjela bi i život i prirodu preokrenuti, a ne zna, da priroda ne pozna sile ni skokova, već radi mirno i lagano po stalnim i nepromjenljivim prirodnim zakonima.

Kad se nešto nova pojavi u društvu, mladež prva prihvaća novosti. Radije zle nego dobre novosti. I komunizam je, kao novost, prva prihvatila mladež. Upravo zato, što je ta ideja tajanstvena i maglovita, fantastična i neostvariva, bliža je fantastičkoj mladenačkoj naravi, nego zreli, staloženi i prokušani nazori, koji su dosada vladali svijetom. Međutim nije komunistička društvovna nauka onaj magični magnet, koji privlači mladež. Mladež privlači sloboda od vjersko-ćudorednih obveza. Komunizam ne pozna nikakvih ni vjerskih ni ćudorednih obveza. Svakomu je dopušteno sve. I ono, što je po zdravom naravnom i kršćanskom sudu najgore. Tamo su dopuštene ljubavne veze i užitci bez ikakve ograde. Tamo vlada potpuna ćudoredna anarhija. Samo tako možemo protumačiti, zašto prihvaćaju komunizam sinovi i kćeri iz bogatih obitelji, koje ne poznaju krize ni prehranbenih jada. Idu tamo da si priušte i one ljubavne užitke, koje im roditelji, makar im već mnogo zla dopuštaju, ipak ne bi dopustili. Kad bogatiji i tako zvani »bolji ljudi« odlaze u komuniste, nije razlog, da si poprave gospodarsko stanje, nego ćudoredna razvratnost, koja je tamo u svim smjerovima dopuštena, a obično je društvo, makar kako liberalno bilo, ipak ne dopušta.

B. vj.! Kad promislimo, kolika zla taru današnje društvo. Koliki životi padaju. Kolika se imovina razara. Koliko se krupnih prekršaja čini u ljubavnom pogledu. A sve to ima svoj izvor u komunizmu. Koliko onda ima duševnih mrtvaca među komunistima. Kako jadno izgledaju duše tih nesretnih mladića i djevojaka. S punim pravom plače nad njima sv. Crkva, jer ima pred očima njihovu vremenitu i vječnu propast, ako se za vremena ne obrate.

Sv. Crkva pozna milosrđe Božje. Ona zna, da je milosrđe Božje beskrajno. Kako su nekada molitve roditelja uskrisile kćer Jairovu, a suze udovice iz Naima ganule Isusa, da joj je oživio jedinca, tako će i molitve sv. Crkve djelovati na milosrđe Božje, da obrati našu zalutalu mladež, da mladež, koja je po komunizmu i u komunizmu bila mrtva, opet oživi na čestiti kršćanski život.

16. NEDJELJA PO DUHOVIMA

Bolesne ambicije

Isus promatra uzvanike na svadbi kako se otimaju za prva mjesta kod stola. Uzvanici su zaraženi bolesnim ambicijama.

Bolesno je ambiciozan svaki čovjek, koji teži za nečim za što nema sposobnosti. Ili očekuje nagradu, koju nije zaslužio. Ili traži priznanje, koje mu ne pripada.

Od bolesnih ambicija trpe pojedinci. Trpe obitelji. Trpi društvo. Trpe narodi i države. Sve je okuženo tom pogubnom duševnom bolešću.

A posljedice bolesnih ambicija? Pojedinac je nesnosan. Obitelji dolaze na slab glas. U društvu nastaju sukobi. A između naroda i država dolazi do rata. Zar nije i sadašnji rat, koji stubokom obara sve tečevine uma i srca, duha i materije, posljedica odurnih bolesnih ambicija?

Bolesne su ambicije odvratne i Bogu i ljudima. Kažnjavaju ih i Bog i ljudi. Bog-čovjek Isus Krist osuđuje bolesne ambicije za sve vjekove u sv. Evanđelju kad kaže, da će domaćin reći ambicijoznu gostu: podaj mjesto časnijemu. Ljudi ih opet kažnjavaju tako, da ih omalovažе, ruglu izvrgnu i onemoguće gdjegod mogu. Tako se neprestano opetuje uzvišena evanđeoska istina: »Svaki koji se podiže, ponizit će se (Lk. 14, 11).

Spasitelj nam preporučuje poniznost. »Kad te tko pozove, došavši sjedni na posljednje mjesto« (Lk. 14, 10). Sv. Pavao daje duboki razlog za poniznost. »Što imaš, što nisi primio? Ako si primio, što se hvališ kao da nisi primio?« (1 Kor. 4, 7). Naš život, naše zdravlje, naša naobrazba i odgoj, naša imovina: sve smo to primili. Sve je to dar predobroga Boga, plemenitih roditelja, mnogih dobročinitelja i susretljive okoline. Koliko ima ljudi na svijetu, koji žive bijedno i zapušteno, a koji bi nas u svakom pogledu daleko nadvisili, da su imali životne prilike. ovako povoljne kako ih imamo mi! Zato za sve naže dobro najprije hvala Bogu i dobrim ljudima, a onda tek priznanje našim sposobnostima i našemu radu.

Domaćin nagrađuje ponizna gosta — kako to lijepo svjedoči Isus — time što ga ljubezno poziva: »Prijatelju, pomakni se više!« (Lk. 14, 10). I mi ljudi s poniznima radimo tako. Ponizan je čovjek uvijek i svakome drag. Iskreno poniznomu čovjeku ljudi rado daju priznanje. Životno je iskustvo nepobjednim dokazom, da se neprestano obistinjava evanđeoska: »Koji se ponizuje, povisit će se« (Lk. 14, 11).

Isus Krist je naš uzor u svim krepostima. Jednako i u poniznosti. Milo nas upozoruje: »Učite se od mene, jer sam krotak i ponizan srcem, i naći ćete pokoj dušama svojima« (Mt. 11, 29). »Bog se protivi oholima, a poniznima daje milost« (Jak. 4, 6). A časni Toma Kempenac dodaje: »Poniznoga Bog brani i oslobađa. Poniznoga ljubi i tješi. Poniznomu se priklanja. Poniznomu daruje obilje milosti. I bude li ponižen, diže ga na slavu« (Nasljeduj Krista, II, 2, 9).

17. NEDJELJA PO DUHOVIMA

Najveća zapovijed

Neki zakonoznanac dođe k Isusu da ga kuša, pak ga upita: »Učitelju, koja je najveća zapovijed u zakonu?« Isus mu odgovori: »Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim i svom dušom svojom i svom misli svojom. Ovo je najveća i prva zapovijed. A druga je ovoj jednaka: Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe. O ovim dvjema zapovijedima visi sav zakon i proroci« (Mt. 22, 36—40).

Svrha je našega života doći k Bogu, ujediniti se s Bogom. Sjedinjenje s Bogom biva po ljubavi. Ljubiti znači plemenito misliti o ljubljenoj osobi, dobro govoriti o njoj i na svakom koraku vršiti volju njezinu. Takvo značenje ima i ljubav prema Bogu. Ljubav je najveće i najmoćnije sredstvo, koje nas dovodi k sjedinjenju s Bogom. Ljubav je tako važna, da bez nje sve znanje i sve kreposti pred Bogom ne vrijede ništa. Sv. Pavao apostol, koji je svojim pronicavim duhom zadro u samu bit ljubavi, kaže ovako: »Kad bih jezike ljudske i anđeoske govorio, a ljubavi ne bih imao, bio bih kao mjed, koja ječi, ili praporac, koji zveči.« »I kad bih razdijelio sve imanje svoje, i kad bi predao tijelo svoje, da se sažeže, a ljubavi ne bih imao, ništa mi ne bi koristilo« (1 Kor. 13, 1 i 3). Zato, eto, Isus uči, da je zapovijed o ljubavi Boga najveća i prva.

U zapovijedi je o ljubavi Boga sadržana i zapovijed o ljubavi bližnjega. Tko ljubi Boga, taj će ljubiti i sve ono što je u vezi s Bogom. A na zemlji je čovjek najplemenitiji stvor Božji i u najtjesnijim vezama s Bogom. Međutim je Bog — da bude svakomu jasna zapovijed o ljubavi bližnjega — izdao posebnu zapovijed. Naš je bližnji svaki čovjek — bio prijatelj ili neprijatelj. Bližnjega zove Sv. Pismo još i bratom i prijateljem. Dužni smo ljubiti bližnjega, jer je naravna slika Božja kao i mi, i jer je sposoban postići vječnu slavu kao i mi.

Kad nam Isus zapovijeda, da ljubimo bližnjega kao samoga sebe, time nam ne zapovijeda, da ljubimo bližnjega jednako kao i sebe, jer je po naravnom zakonu

ljubav prema sebi veća od ljubavi prema bližnjemu. »Kao samoga sebe« znači: ljubav prema nama samima treba da bude primjer, pravilo ili uzor, po kome ćemo razvijati ljubav prema bližnjemu.

Ljubav je prema bližnjemu u našem životu od tolikoga značenja, da se po njoj prosuđuje i sama ljubav prema Bogu. Tko ne ljubi bližnjega, taj ne ljubi ni Boga. Ovu tvrdnju vanredno umno obrazlaže sv. Ivan, apostol i evanđelista: »Ako tko reče: ljubim Boga, a mrzi na brata svojega, laža je; jer tko ne ljubi brata svojega, koga vidi, kako može ljubiti Boga, koga ne vidi?« (1 Iv. 4, 20).

Kršćansko je savršenstvo u ljubavi prema Bogu i bližnjemu. Što imamo više ljubavi k Bogu i bližnjemu, to smo savršeniji, to smo veći pred Bogom i pred ljudima.

18. NEDJELJA PO DUHOVIMA

Uzeti čovjek

Pred Isusa su donijeli uzeta čovjeka na postelji.

Bolest uzetosti oduzima čovjeku naravnu tjelesnu toplinu i moć kretanja. Po uzetosti postaje čovjek negibivim tako, da se bez tuđe pomoći ne može kretati iz jednoga mjesta u drugo. Zato je uzetost teška bolest i za samoga uzetoga, a jednako i za sve one, u čijoj sredini uzeti živi.

Ovaj je bolesnik vjerovao u Isusa. Vjerovao je u dobrotu i moć Isusovu. Imao je pouzdanje u Isusa, da će ga izliječiti. Još više, vjerovao je, da je Isus Krist pravi Bog i pravi čovjek. Vjerovao je: ova je uzvišena osoba, koju vlastitim očima gledam, obećani Mesija — moj Spasitelj.

Ovako treba vjerovati o Isusu Kristu. Takvu je vjeru učio i propovijedao sam Isus Krist. Takvu vjeru o Isusu Kristu neprestano tumači i propovijeda katolička Crkva. Takva je vjera jedina spasonosna vjera.

Prema tome ne bi istinito vjerovao o Isusu Kristu onaj, tko bi ga držao samo čovjekom. Ni onaj, tko bi ga držao najučenijim čovjekom. Ni onaj, tko bi ga držao najkreposnijim čovjekom. Pa ni onaj, tko bi mu priznao sve najbolje, najljepše i najuzvišenije, što je kadar um ljudski zamisliti, ako mu ne bi priznao božanstvo. Nije, dakle, dosta za pravu vjeru u Krista da ispovijedamo u Kristu samo čovjeka. Treba da ispovijedamo i Boga. Po božanskoj je naravi Krist Bog. Po božanskoj je naravi on naš Spasitelj. Po božanskoj Kristovoj naravi dolazimo u najužu i najnježniju vezu s Bogom i mi: i ovdje na zemlji i u prekogrobnom životu.

Kad je Isus vidio kod uzetoga ovu istinitu — vrhunaravnu vjeru, reče mu: »Uzdaj se, sinko, oprošteni su ti tvoji grijesi« (Mt. 9, 2). Malo iza toga reče uzetomu: »Ustani, uzmi svoju postelju i pođi kući svojoj.« Uzeti posluša: »I ustane i otide kući svojoj (Mt. 9, 6—7). — Isus je nagradio pravu vjeru uzetoga bolesnika time, što ga je izliječio duševno, jer mu je oprostio grijehe. Izliječio ga je i tjelesno, i dao mu toliko snage, da je i kre-

vet sam mogao odnijeti kući. Kako je velikodušan naš Spasitelj! Uzeti moli samo zdravlje tijela, a dobiva od Spasitelja ne samo zdravlje tijela nego i zdravlje duše!

Uzeti je bolesnik svojom tjelesnom bolešću slika duševne bolesti našega suvremenoga čovjeka. Uzetomu manjka tjelesna toplina i tjelesna snaga. Našemu, modernom čovjeku, manjka duševna toplina i žar srca za Boga i za dužnosti prema Bogu, što ih propisuje sv. vjera. Suvremeni čovjek nije prekinuo sve veze s Bogom. Nipošto! Suvremeno društvo zna, da Bog postoji. Ono osjeća i obvezu u duši, da treba vršiti dužnosti prema Bogu. Ali u svagdašnjem životu ne pokazuje dosta truda, da u djelo provede sve ono, što propisuje zakon Božji.

I suvremenoga čovjeka potiče blagi i dobri Isus: Uzdaj se, sinko! Ne kloni duhom! Pokaži dobru volju. Probudi u sebi vjeru u Boga. Načini odluku: odsada ću živjeti po volji Božjoj. Tâ sv. vjera ne propisuje ništa, što bi bilo nemoguće. Štaviše, s milošću je Božjom i lako vršiti vjerske dužnosti. Na to nas upozoruje sam Isus Krist kad kaže: »Jaram je moj sladak i breme je moje lako« (Mt. 11, 30).

19. NEDJELJA PO DUHOVIMA

Svadbeno ruho

Sv. nam Evanđelje priča priču o svadbi.

Neki je kralj spremio svadbu svomu sinu. I poslao je sluge, da pozovu goste na svadbu. Jedni od gostiju uopće nijesu htjeli doći. Drugi su otišli u svoje polje. Treći k svojoj trgovini. A bilo je i takvih, koji su hvatali sluge. Izružili ih. I konačno ubili.

Kad je kralj došao da pregleda goste, koji su se odazvali pozivu, nađe jednoga bez svadbenog ruha. Kralj ga upita: »Prijatelju, kako si došao amo nemajući svadbenoga ruha?« (Mt. 22, 12). A gost zanijemi.

Kralj je Bog Otac. Sin, o čijoj je svadbi govor, je Sin Božji Isus Krist. Sin Božji slavi na zemlji trostruke duhovne zaruke. Kad je došao na zemlju, uzeo je ljudsku narav od Bl. Dj. Marije i tako postao čovjekom. Uzimanje ljudske naravi, ili Utjelovljenje Sina Božjega, to su prve zaruke Sina Božjega na zemlji. Kasnije, za vrijeme svoga javnoga djelovanja, osnovao je Isus Krist duhovno društvo — Crkvu svoju. U Kristovu Crkvu spadamo svi mi, koji smo kršteni. Koji vjerujemo pravu nauku Kristovu. Koji primamo sv. sakramente kako ih je Krist naredio. I koji priznajemo utemeljiteljem i prvom vidljivom glavom Crkve Kristove samoga Krista, a kasnijim vidljivim poglavarom sv. Oca Papu. Isus Krist se odnosi prema svojoj Kat. Crkvi kao zaručnik prema zaručnici. To su druge Kristove zaruke na zemlji. Povrh toga je i svaka pojedina kršćanska duša, koja u Krista vjeruje i po nauci Njegovoj živi, pojedinačno zaručena s Kristom. Ove nježne duhovne veze Kristove sa svakom pojedinom dušom, koja živi u milosti posvećujućoj, to su treće Kristove zaruke na zemlji.

Sluge, što ih kralj šalje, da pozivaju uzvanike, to su duhovna lica i svi oni svjetovnjaci, koji šire Božju nauku i tako rade na spasavanju duša. Prije Isusa su propovijedali nauku Božju patrijarhe i proroci, a u vrijeme Isusovo i dalje to čine: sam Isus, apostoli, pape, biskupi, svećenici i bezbroj drugih duhovnih i svjetovnih osoba.

Isus je za spasenje naših duša utemeljio Crkvu svoju. Po njoj se u prvom redu duše spasavaju. Zato je zadaća svih vjerovjesnika kršćanskih ljude dovoditi u Crkvu Kristovu. U Crkvi će ljudi čuti pravu nauku Kristovu. U njoj će po sv. sakramentima primati milost Božju, a po milosti božanski život, i tako polučiti svoju konačnu svrhu — svoje spasenje.

A kako se drže ljudi prema Kristovoj Crkvi i njezinim vjerovjesnicima? Ima ih — hvala Bogu — veliki broj, koji se rado odazivaju. No ima i nehajnih. Ima i takvih, koji su previše zaokupljeni vremenitim brigama. Ima i takvih, koji vjerovjesnike Božje ruže — pa i ubijaju. Tako vjerovjesnici mjesto odaziva za priznanje često i često gube i vlastite živote.

Kralj pregledava goste. Tako će Bog na sudnjem danu suditi sve nas. Bit će na sudnjem danu i takvih, koji ne će imati svadbenoga ruha. Svadbeno ruho, to su dobra djela, što više dobrih djela, to je više zasluga pred Bogom, to će nam biti lakše na Božjem sudu.

Zato ćemo nastojati, da sve — i najmanje čine naše preko dana — činimo s nakanom: Bogu na slavu. Sv. Pavao nas uči: »Ako dakle jedete, ili pijete, ili drugo što činite, sve činite na slavu Božju« (1 Kor. 10, 31).

Svrha čudesa

Kraljevski činovnik dolazi k Isusu i moli ga, neka dođe k njemu, da mu izliječi sina, koji je bio na umoru. Isus odgovori činovniku: »Ako ne vidite znakova i čudesa, ne vjerujete« (Iv. 4, 48). Na to će činovnik: »Gospodine! siđi, dok nije umro sin moj!« (Iv. 4, 49). Reče mu Isus: »Idi, sin tvoj živi« (Iv. 4, 50). Kraljevski je činovnik povjerovao Isusovim riječima i pošao kući. Kad je kretao prema kući, izađoše mu u susret sluge i javiše, da sin njegov živi — da je ozdravio. Kad su mu sluge označile vrijeme ozdravljenja, bilo je ocu jasno, da je to točno ona ura, u koju mu reče Isus: Sin tvoj živi. Sv. Evanđelje izvješćuje, da je vjerovao u Isusa ne samo kraljevski činovnik, nego i sva njegova kuća.

Kraljevski je činovnik imao već na početku vjeru u Isusa. Ali je ta vjera bila slaba i nepotpuna. Mislio je, da Isus mora tjelesno biti nazočan kod bolesnika, e bi ga mogao čudesno izliječiti. Zato Isus prigovara slabosti vjere.

Prava i potpuna vjera ovom zgodom glasi ovako: Isus je Bog i čovjek. Kao Bog je svuda: na nebu, na zemlji i na svakom mjestu. Prema tome je kao Bog nazočan i kod bolesnika, makar je tjelesno kao čovjek daleko od njega. Jednako može Isus čudom izliječiti bolesnika iz daljine kao i onda kad je tjelesno kraj njega. Isus je ovom zgodom iz daljine čudom potpuno ozdravio bolesna sina na umoru, i tako ujedno izliječio i usavršio i očevu vjeru.

B. vjernici! Naš vijek zazire od čudesa kao da ih se boji. Nerado i teško vjeruje u mogućnost čudesa. A zašto? Jer je naše doba materijalističko. Ljudi su se toliko priljubili tvari — svemu onomu, što se dade rukama pipati i osjetilima zamjećivati, da izgleda kao da ne vjeruju, da postoji duša. Ljudi su toliko zaokupljeni prirodnim zakonima, da izgleda kao da su zaboravili, da postoji Gospodin Bog i njegova moć, koja nadilazi prirodne zakone.

A što je na stvari? Gospodin Bog je stvorio ovaj svijet svojom potpuno slobodnom voljom. Kako je Bog mogao stvoriti ovaj svijet, tako je mogao stvoriti i drugi svijet u drugom obliku. Štoviše, mogao je stvoriti i bezbroj svjetova, od kojih bi svaki imao drugačiji oblik. Kako je ovom postojećem svijetu dao ove prirodne zakone, tako bi i drugom svijetu mogao dati druge prirodne zakone. Time što je Bog stvorio ovaj svijet i dao mu ove prirodne zakone, nije nipošto iscrpljena moć Božja. Bog ostaje i dalje svemoguć. To znači: može činiti djela mimo postojećih prirodnih zakona, protiv prirodnih zakona i iznad prirodnih zakona. Takva se djela zovu čudesa. Čudo je, dakle, osjetni učinak, koji Bog čini mimo prirodnoga reda u potvrdu koje vrhunaravne istine.

Isus Krist je činio čudesa, da njima dokaže, da je pravi Sin Božji i da je nauka njegova istinita i od Boga. Bog je činio čudesa kroz sva vremena. Čini ih i danas. A svrhu imaju čudesa: dokazati ljudima da postoji Gospodin Bog. Da je Isus Sin Božji. Da je Crkva Katolička djelo Božje. Da je nauka Katoličke Crkve istinita i od Boga.

Isus se sâm poziva na čudesa kao na nepobjedne dokaze svoga božanstva i istinitosti svoje nauke kad kaže: »Ako meni ne ćete vjerovati, djelima vjerujte, da upoznate i da se uvjerite, da je Otac u meni i ja u Ocu« (Iv. 10, 38).

21. NEDJELJA PO DUHOVIMA

Milosrđe Božje

Sv. Evanđelje govori o kralju »koji odluči da uredi račune sa svojim slugama. I kad započne obračun, dovedoše mu jednoga, koji je bio dužan deset tisuća talenata. A jer nije mogao da plati, zapovjedi gospodar njegov, da ga prodadu« (Mt. 18, 23—25). Da prodadu »i njegovu ženu i djecu i sve što je imao, i da se (dug) plati«. »Tada sluga taj pade ničice i molio je: Ustrpljenje imaj sa mnom, i sve ću ti platiti. A gospodar se smilova tomu sluzi, pusti ga i dug mu oprosti« (Mt. 18, 26—27).

Nakon toga nađe sluga »jednoga od svojih drugova, koji mu je bio dužan sto dinara.« Sluga stade daviti svoga druga govoreći: »Plati, što si dužan!« Drug ga je molio: »Ustrpljenje imaj sa mnom, i platit ću ti« (Mt. 18, 28—29). Nemilosrdni sluga nije imao smilovanja, nego baci druga u tamnicu, dok ne plati dug. Sad su drugi sluge javili gospodaru postupak nemilosrdnoga sluge. Tada gospodar dozove nemilosrdnoga slugu i reče mu: »Zli slugo, sav sam dug oprostio tebi, jer si me molio. Nije li dakle trebalo, da se i ti smiluješ svomu drugu, kako sam se i ja tebi smilovao« (Mt. 18, 32—33).

Kralj je, koji uređuje račune, Gospodin Bog. Sluga sa silnim dugom — to smo mi ljudi. Veliki dug, što ga dugujemo, to su naše uvrede, kojima smo toliko puta u životu uvrijedili Boga. Gospodin Bog je velikodušan i rado prašta. Sv. nam Pismo spominje upravo dirljive primjere Božjega milosrđa.

U Starom je Zavjetu živio izraelski kralj David. Bog ga je od pastira učinio kraljem. Kroz čitav ga je život Bog pratio obiljem milosti. David je načinio preljub s Urijinom ženom, a Uriju dao ubiti. Bio je dakle preljubnik i ubojica. Kad ga je prorok Natan upozorio na grozna djela, skrušio se kralj David. Pokoru je činio u kostrijeti i pepelu (2. Samuelova, glava 11. i 12.). Tom je zgodom ispjevao David potresni pokornički psalam: »Smiluj mi se, Bože, po velikom milosrđu svojem. I po prevelikoj dobroti svojoj uništi krivicu moju« (Ps. 50, 1—2). To je

onaj isti psalam, koji danas moli Crkva kod sprovoda i zaziva milosrđe Božje na pokojnikova djela. Bog je ne samo oprostio Davidu grijehe, nego ga je kasnije radi pokorničkih djela i kreposna života i svecem učinio.

Kad su Isusa na Veliki petak raspeli, s njim su raspeli i 2 razbojnika. Jednoga zdesne, a drugoga slijeve strane Isusu. Jedan se od razbojnika u zadnji čas pokajao za svoje zločine i molio Isusa: »Isuse, sjeti se mene, kad dođeš u kraljevstvo svoje!« A Isus mu reče: »Zaista ti kažem: danas ćeš biti sa mnom u raju.« (Lk. 23, 42—43). To su samo dva primjera od bezbroj drugih, koje nam spominje Sv. Pismo.

Kad Bog nama ljudima tako velikodušno oprašta naše teške uvrede, treba da i mi rado i spremno opraštamo uvrede jedan drugome. Što su uvrede, pa makar i najveće, što ih bližnji nama čine, prema uvredama, što ih mi često nanosimo Bogu? Metnimo ruku na srce i ispitajmo si savjest. Kakve su naše misli? Želje, težnje i osjećaji naši? Koliko smo se puta zaboravili u govoru, pak je iz ustiju izletjela nepristojna riječ. Bogumrska kletva. Ogovor i kleveta. Teška povreda tuđega poštenja. A čini naši? Koja je Božja zapovijed dosada ostala nepovrijeđena?

B. vjernici! Tješimo se. Sve, što smo nezgodna u životu učinili. Sve, čime smo ikada Boga uvrijedili. Sve će to Bog velikodušno oprostiti pod jednim i to malenim uvjetom: ako i mi spremno oprostimo bližnjemu. Spasitelj nam poručuje: »Jer kakvim sudom sudite, bit ćete suđeni; i kakvom mjerom mjerite, vama će se mjeriti« (Mt. 7, 2).

Vlast u društvu

Farizeji su htjeli Isusa uhvatiti u govoru. Zato šalju k Isusu svoje učenike s Herodovcima. Izaslanstvo pita Isusa: »Kaži nam dakle, što misliš, da li je dopušteno dati porez caru ili nije?« (Mt. 22, 27). Postavljena je zamka. Ako Isus odgovori: treba dati porez, optužit će ga kod naroda, pa će izgubiti ugled. Ako pak odgovori: nije dopušteno dati porez, optužit će ga kod rimske vlasti, koja je tada gospodovala u Palestini. A rimska će vlast s njime postupati kao s buntovnikom. Isus će biti u očima vlasti veleizdajnik, i radi toga kažnjen smrću.

Isus je prozreo farizejsku zlobu, pa odgovara: »Podajte dakle caru carevo i Bogu Božje« (Mt. 22, 21). Isus ovom zgodom proglašuje kratko i jezgrovito načelo: Dvije su vlasti — državna i crkvena. Svaka je u svom području nezavisna. Državna ili svjetovna vlast treba da se brine za tjelesne potrebe — za vremenita dobra svojih podanika. Crkvena ili duhovna vlast treba da se brine za duševne potrebe — za duhovna dobra svojih vjernika. Mi smo kao kršćani katolici podanici jedne i druge vlasti. Zato imamo i dužnosti prema jednoj i drugoj vlasti.

B. vj.! Naš je vijek — vijek bunâ. Revolucijâ. Neposluha prema svakoj vlasti, a naročito prema državnoj vlasti. To nije dobro. Ne valja tako. Bune protiv zakonite vlasti nijesu u skladu ni s razumom ni s Objavom. A zašto ne?

Nijedno živo biće ne dolazi na svijet tako nemoćno i tako potrebno tuđe pomoći kao dijete. Bog je dao životinjama takvu narav, da si već u najranijoj mladosti same znadu tražiti hranu. Protiv zime im je dao toplije krzno ili perje. Za obranu im je dao brzinu u bijegu, pandže ili jake zube. Kod čovjeka svega toga nema. Dijete si samo ne može baš ništa pomoći. Ono treba toliko tuđu pomoć, da bi bez nje izgubio i sam život. Prema tome čovjek mora nužno živjeti u društvu. Povrh toga, čovjek imade mnogo neprijatelja. Jedni su mu neprijatelji vremenske nepogode. Drugi bolesti. Treći opasne životinje. Četvrti su ne-

prijatelji čovjeku sami ljudi. Da se čovjek može braniti od neprijatelja treba mu pomoći od društva. Društvo mu treba i zato, da se naobrazi i da se razvije u raznovrsnom umijeću. Najzad i sam dar govora traži društveni život. Govor je čovjeku dan, da njime saopćuje svoje misli i osjećaje drugome. Sve to dokazuje, da je čovjek po naravi svojoj društveno biće, da ga sama narav sili na život u društvu. To je primjetio već i mudri Salamon, pa je rekao: »Bolje je dvojici nego jednomu, jer imaju korist od međusobnog društva« (Propovjednik 4, 9).

Gdjegod je na svijetu kakvo društvo, tu postoji i vlast u društvu. Tako je u obitelji, koja je prvo naravno društvo. Tako je i u državi, koja i nije drugo, nego skup, zbroj, društvo od mnogih obitelji. U svakoj državi postoji vlast. Vlast ima pravo obvezivati članove, što će i kako će raditi za zajedničko dobro. Kao što je od Boga naša društvena narav, koja može živjeti samo u društvu, tako je od Boga i vlast u društvu, bez koje nema života u društvu. Kao što nas naša od Boga dana narav upućuje da živimo u državi, tako nas ta ista od Boga dana narav upućuje i na to, da se pokoravamo vlasti u državi. Tako, eto, naš prirodni, zdravi razum opravdava postanak i države i vlasti u državi, a jednako i pokoravanje vlasti.

Sv. Pismo veli: »Svaka duša neka se pokorava višim vlastima, jer nema vlasti, da nije od Boga. A što su, od Boga su postavljene. Dakle tko se protivi vlasti, protivi se naredbi Božjoj« (Rim. 13, 1—2). Samo se onda ne smijemo pokoravati državnoj vlasti, ako bi ona zapovijedala nešto, što se protivi zakonu Božjem. Tada treba postupati po načelu: »Više se treba pokoravati Bogu, nego li ljudima« (Djela Ap. 5, 29).

I nama, dakle, stavlja Isus na srce: »Podajte caru carevo, a Bogu Božje.«

Veličina Uskrsnuća

Sv. Evanđelje govori o uglednom čovjeku Jairu. Bio je predstojnik zbornice. Imao je kćerku — jedinicu. Umrla je u 12. godini. Kćerka je bila ocu posebno draga s 2 razloga. Zato što je bila jedinica. I zato, što je umrla u cvijetu mladosti — tako reći neposredno pred udajom. Djevojke se naime i danas na Istoku udaju tako mlade.

Otac Jair dođe k Isusu »i pade ničice pred njim govoreći: Moja kći sada umrije, nego dođi, metni na nju ruku svoju, i oživjet će« (Mt. 9, 18). »I ustavši Isus pođe za njim sa svojim učenicima« (Mt. 9, 19).

Već su se u domu Jairovu skupili svirači i žene narikače, da po tadašnjem običaju uz svirku i naricanje pokopaju mrtvu kćer. Dođe i Isus. »I vidjevši svirače i svijet gdje buči, reče: »Odstupite, jer djevojka nije umrla, nego spava« (Mt. 9, 23-24). A sakupljeni se svijet, jer je znao, da je djevojka umrla, smijao na Isusove riječi, da samo spava.

Što je učinio Isus? Uzeo je sa sobom djevojčina oca i majku, i trojicu svojih najmilijih učenika: Petra, Ivana i Jakoba. S njima uđe u prostorije, gdje je ležala mrtva djevojka. »I uzevši djevojku za ruku, reče joj: Djevojko, tebi govorim, ustani! I odmah je ustala djevojka i hodala, a bilo joj je 12 godina, i prepali su se od straha velikoga« (Mk. 5, 41—42). Sv. je Luka zabilježio i ovu okolnost: »I zapovijedi Isus, da joj dadu jesti. I diviše se njezini roditelji« (Lk. 8, 55-56). Roditelji su se divili, jer je kćeri vraćen ne samo život nego i potpuno zdravlje. A da je bila i potpuno zdrava, vidi se iz toga što je odmah hodala i jela.

B. vj.! U Sv. Pismu čitamo, da je Isus uskrisio trojicu mrtvih. To je Jairova kći, o kojoj je danas govor. Drugi je bio jedinac udovice iz Naima. A treći je Lazar, brat sestara Marte i Marije. Jedinca su udovice iz Naima upravo nosili na groblje, a Lazar je bio već 4 dana u grobu.

Isus je mogao i ovu trojicu mrtvih uskrisiti iz daljine, kao što je iz daljine izliječio i sina kraljevskoga činovnika i stotnikova slugu. A Isus ipak dolazi osobno k svakom mrtvacu i ima brojne svjedoke. Da je Isus iz daljine uskrisio ove mrtvace, mogla bi se kasnije poroditi sumnja i prigovor: Tko je vidio mrtvace? Pa jesu li zbilja umrli? Da li je to bilo pravo uskrsnuće? A ovako: kod Jairove su kćeri svjedoci smrti i uskrsnuća roditelji, trojica apostola i sva ona brojna svjetina, koja je došla da prati mrtvu djevojku na ukop. Jedinca udovice iz Naima susreće Isus na putu, kad ga nose na groblje. Isus zaustavlja povorku i veli: »Mladiću, tebi govorim: ustani. I sjede onaj koji je bio mrtav i stade govoriti i dade ga materi njegovoj« (Lk. 7, 14-15). Tu su svjedoci smrti i uskrsnuća: majka, pogrebna povorka i Isusova pratnja. Kad je Spasitelj došao na Lazarov grob i tražio, da odvale grobni kamen, reče mu Marta, sestra pokojnikova: »Gospodine, već zaudara, jer su četiri dana, kako je umro« (Iv. 11, 39). A Isus reče: »Lazare, iziđi napolje! I odmah iziđe pokojnik obavit platnom po rukama i nogama, i njegovo je lice bilo ručnikom povezano. Reče im Isus: Razvežite ga i pustite da ide« (Iv. 11, 43-44). Ovdje su svjedoci smrti i uskrsnuća Lazarova: sestre Marta i Marija; brojni Židovi, koji su došli k Marti i Mariji da ih tješe za njihovim bratom« (Iv. 11, 19) i pratnja Isusova.

Uskrsnuća su najveća čudesa Kristova. Prema tome i najjači dokazi za njegovo božanstvo. Zato je Isus kod svakog uskrsnuća osobno nazočan i ima brojne svjedoke, da onemogući svaku razboritu sumnju i u sama čudesa i u svoje božanstvo.

24. NEDJELJA PO DUHOVIMA

Svršetak svijeta — sudnji dan

Ova je nedjelja zadnja u crkvenoj godini.

Sv. Evanđelje govori o sudnjem danu. Sudnji će dan ili općeniti sud biti na svršetku svijeta. Kad će biti svršetak svijeta, to Isus nije htio nama ljudima objaviti, da budemo uvijek pripravni. Isus je samo rekao: »O danu onom i času nitko ne zna, ni anđeli nebeski, nego samo otac moj« (Mt. 24, 36). Zato je bezpredmetno i neozbilnjo svako tumačenje, kada bi mogao nastupiti svršetak svijeta i sudnji dan.

Prije sudnjega dana će nebeska tjelesa: sunce, mjesec i zvijezde pomrčati. U svemiru će nastati poremećaj i radi toga će se svemirska tjelesa strahovito sukobiti. »Tada će se pokazati na nebu znak Sina čovječjega« (Mt. 24, 30). Pod znakom »Sina čovječjega« tumače sv. Oci sliku križa, na kom je Isus za nas trpio i umro.

Iza toga će se pojaviti Isus Krist »gdje dolazi na oblacima nebeskim s velikom silom i slavom« (Mt. 24, 30). Prviput je Isus došao na svijet kad se rodio. Tada je došao kao slabo i nejako dijete — u obliku slabosti i poniznosti. Drugi će njegov dolazak na svijet, na sudnji dan, biti u moći i slavi. Kad je uzlazio sa zemlje na nebo, uzlazio je na oblaku. I na svršetku će se svijeta opet pojaviti na oblacima.

Isus će doći u svečanoj — anđeoskoj pratnji. Anđele će razaslati po svemu svijetu, da sve mrtve probude na život. Duše će se iz drugoga svijeta vratiti svaka u svoje tijelo. Tako će mrtvi oživjeti. A oživljenje mrtvih zovemo uskrsnuće. Kad mrtvi oživu, sakupiti će ih anđeli i dovesti pred Isusa na sud. Na sudnjem će danu anđeli biti sluge Božje i vršioci volje Božje, jednako kao i sada. Sada su vjesnici volje Božje i brinu se za naše spasenje, a na sudnjem će danu biti izvršioci suda Božjega.

Na sudnjem će danu »proplakati sva plemena na zemlji« (Mt. 24, 30). Osuđeni će proplakati, jer će jasno spoznati, da su svojom krivnjom prezreli Kristovu ljubav i uzrokovali svoju propast. Proplakat će i dobri, makar

se pouzdano nadaju, da će se spasiti po vjeri u Krista i po dobrim djelima po vjeri. Bez posebne objave nitko nije siguran za svoje spasenje. Tako ni dobri na sudnjem danu, dok im Isus tu radosnu vijest ne saopći.

Isus će sjesti »na prijestolje slave svoje« (Mt. 25, 31) i razlučit će dobre od zlih, kao što »pastir razlučuje ovce od jaraca.« Dobre će postaviti s desne strane sebi, a zle s lijeve. »Tada će reći onima, što će mu biti s desne strane: Hodite blagoslovljeni Oca moga i naslijedite kraljevstvo, koje vam je pripravljeno od postanka svijeta« (Mt. 25, 34). »Tada će reći i onima, koji će biti s lijeve strane: Idite od mene, prokleti, u oganj vječni, koji je pripravljen đavlu i anđelima njegovim« (Mt. 25, 41).

B. vj.! Da je sve ovo, što nas uči sv. vjera o svršetku svijeta i sudnjem danu, živa istina, svjedoči nam sam Isus Krist .»Nebo će i zemlja proći, ali moje riječi ne će proći« (Mt. 24. 35). I mi ćemo na svršetku svijeta uskrsnuti. I na sudu pred Kristom osvanuti. Da li ćemo osvanuti na desnoj ili lijevoj strani? Da li ćemo ugledati milo i blago Spasiteljevo lice, kako nas ljubezno poziva k sebi na vječnu slavu, ili ćemo promatrati lice strogoga suca, koji nas tjera od sebe? To ovisi o nama samima. U našim je rukama život i osuda naša! Slijedimo vjerno Isusa i sveti nauk Njegov u životu, pa ćemo s Njime zajedno biti i u vječnosti.

1. NEDJELJA DOŠAŠĆA

Dođi da nas spasiš, Gospodine Bože naš

Prvom adventskom nedjeljom počinje u Crkvi novi vremenski razmak — nova crkvena godina.

Advent ili došašće je vrijeme priprave za Božić — za blagdan rođenja Spasitelja našega Isusa Krista. Adventsko nas vrijeme sjeća na ono vrijeme prije Krista, kad su Izraelci i pogani vapili k nebu, da im pošalje Mesiju ili obećanoga Spasitelja. Narodi su si bili svijesni svoga velikoga neznanja u vjerskim i čudorednim pitanjima. Još su im jasnija bila opaka djela u svakidašnjem životu. Bolji su i umniji ljudi uviđali i javno izricali kako je potrebno, da sam Bog dođe i čovjeka iz bijede spasi.

Tako je sve življe bivalo očekivanje, i sve se jače množila nada, da će Spasitelj doći. A to je Providnost Božja i htjela. Spasitelj nije odmah došao iza istočnoga grijeha, da ljudi prije spoznaju, u kakovu su nevolju pali po grijehu, i da uvide, kako ih iz te bijede ne može nitko izbaviti nego jedini Bog.

Kako su nekada narodi željno očekivali dolazak Sina Božjega na svijet i brižno se pripremali za taj veliki događaj, tako treba da činimo i mi za Božić. Božić je rođendan Isusov. Spomen na rođenje Njegovo. Sjećanje na Njegov prvi dolazak na svijet. Božić će nam biti to veseliji i duši našoj to korisniji, što se bolje pripravimo za nj. Advent ili došašće je vrijeme pouzdane nade i radosnog očekivanja dolaska Gospodinova. Ali i vrijeme tihe pokore i ozbiljne samozataje. Crkva nas upozoruje: »Za dolazak najvišega kralja treba da se očiste ljudska srca, da dostojno pođemo u njegov susret, jer eto dolazi, i neće zakasniti« (Ant. 3. III. Noct. Dominicae temp. Adv.). Sv. Pismo nam veli »da je već čas, te se mi probudimo od sna«. »Odbacimo dakle djela tamna, a obucimo se u oružje svijetla« (Rim. 13, 11-12).

Prvi put dolazi Isus na svijet, da bude Učitelj i Otkupitelj. Naukom će nas svojom prosvijetliti, a mukom i smrću od grijeha otkupiti i s Bogom izmiriti. Crkva ga zove: »Dođi, da nas poučiš putu razboritosti. Dođi, da

nas otkupiš rukom ispruženom. Dođi, da nas oslobodiš. Dođi, i izvedi sužnja iz zatvora, iz tame i iz smrtne sjene. Dođi, i rasvijetli one, koji sjede u tami i sjeni smrtnoj. Dođi, i spasi čovjeka, koga si načinio iz gliba zemaljskoga. Dođi, da nas spasiš, Gospodine Bože naš!« (Antiphonae maiores).

Sv. Evanđelje govori i o drugom dolasku Spasiteljevom na svijet. Taj će biti na svršetku svijeta. Tada će doći kao sudac. Biti će i nagraditelj i osvetnik. Osvetnik zlima za zlo, a nagraditelj dobrima za učinjeno dobro. No i Krista nam Suca prikazuje Crkva kao Spasitelja. »Radujte se svi i veselite: evo će doći Gospodin osvete. Donijet će plaću. On će doći i spasiti nas« (Ant. 3. I. Noct. Dominicae Adv.).

B. vj.! Sv. Pismo nam dovikuje: »Podignite glave svoje, jer se približuje otkup vaš« (Lk. 21, 28). Otkup će naš biti to sigurniji, što će biti bolja priprava naša za dolazak Gospodnji. Ispitajmo si savjest. Ona će nam točno kazati i dobre i zle naše strane. Zlo što prije popravimo, i u buduće ga se čuvajmo. U dobru pak idimo naprijed koliko više možemo. Dvije su dužnosti čovjeka kršćanina. Prva: kloni se zla duhovnoga ili grijeha. Druga: čini dobro, ili: drži zapovijedi Božje i živi kreposno.

2. NEDJELJA DOŠAŠĆA

Ivanovi učenici kod Isusa

Sv. Ivan Krstitelj šalje dvojicu svojih učenika k Isusu, neka pitaju Isusa: »Jesi li ti onaj, koji ima doći ili drugoga da čekamo?« To Ivan čini, da mu Isus pouči učenike, a plod će pouke biti, da će učenici vjerovati i ljubiti Isusa; konačno će i poći za Isusom kao učenici Isusovi. Šalje dvojicu, da imade on sam i drugi učenici vjerodostojno svjedočanstvo o Isusovim izjavama.

Isus odgovara na upit: »Idite i javite Ivanu, što čujete i vidite: Slijepi gledaju, hromi hodaju, gubavi se čiste, gluhi čuju, mrtvi ustaju, siromašnima se propovijeda evanđelje; i blago onomu, koji se ne sablazni o mene« (Mt. 11, 3-6). Isus se poziva na svoja djela. Ona će najsigurnije posvjedočiti za Njega, da je obećani Spasitelj. »Ako ne činim djela Oca svoga, ne vjerujte mi! Ako li činim, i ako meni ne ćete vjerovati, djelima vjerujte, da upoznate i da se uvjerite, da je Otac u meni i ja u Ocu« (Iv. 10, 37-38).

Djela su ova redom čudesa — izvanredni učinci svemoći Božje, koje Isus čini s tom svrhom, da potvrde nauku Njegovu o božanskom porijetlu Njegovu i nauke Njegove. Isus vraća slijepima vid. To je dokaz za božanstvo Kristovo i za samoga slijepca od rođenja. »Otkako je svijeta, nije se čulo, da je tko otvorio oči rođenome slijepcu. Kad on (Isus) ne bi bio od Boga, ne bi mogao ništa učiniti« (Iv. 9, 32-33). Kad je hromi kod vrata krasnih ozdravio i prohodao, ljudi »se napuniše čuda i udivljenja za ovo, što mu se dogodilo«. Tada Petar progovori narodu: »Izraelci! Što se čudite ovomu, ili šta gledate na nas — na mene i Ivana — kao da smo mi svojom silom ili pobožnošću učinili, da ovaj hoda?« (Dj. Ap. 3, 10 i 12). Ne mi ni ljudska sila, nego Isus sa svojom božanskom moću učini da ovaj hoda. Gubavi su kao neizliječivi uklanjani iz ljudske zajednice. Kad je Isus izliječio 10 gubavaca, reče im: »Idite, pokažite se svećenicima« (Lk. 17, 14). Svećenici su po službi svojoj proglašivali bolesnike gubavima i uklanjali ih iz društva.

Oni neka službeno utvrde i ozdravljenje, te dopuste izliječenima opet boravak u društvu. Kad je izliječio gluha i nijema, narod se izvanredno divio i govorio: »Sve je dobro učinio: i gluhe čini da čuju i nijeme da govore« (Mk. 7, 37). A kad je uskrisio mrtva jedinca udovice iz Naima, »strah obuze sve i slavili su Boga, govoreći: Veliki prorok ustade među nama i Bog pohodi narod svoj« (Lk. 7, 16). Da će Spasitelj posebnu pažnju posvetiti baš siromasima, to je prorekao već Izaija prorok (61, 1).

Nauka, i život i djela Isusova — sve je veliko, uzvišeno i nadzemaljsko, sve to opravdava čvrstu i nepokolebivu vjeru u božansko poslanje Kristovo. Međutim su se mnogi već u Kristovo vrijeme smućivali, kad su vidjeli kako Židovi progone Krista i nauku Njegovu. Kad je Isus umro sramotnom smrću na križu, svi su se pristaše razbježali, sve Ga je ostavilo. Tek nakon uskrsnuća Kristova oživljuje vjera u Nj i vraćaju se pristaše. Dolaskom Duha Svetoga dobiva Crkva snagu i osvaja svijet za Krista. Nu i kraj velebnoga djelovanja Duha Svetoga ipak se događaju slabosti u Crkvi. Udovi su mističnoga tijela Kristova ljudi. A kod ljudi se, radi slabosti ljudske naravi, ispoljuju nedostatci sad veći sad manji, koji smućuju i sablažnjavaju neuke i slabe. Povrh neukosti i slabosti pun je svijet i zlobe, koja se sablažnjuje i tamo, gdje nema mjesta sablazni, jer namjerno vidi zlo i tamo gdje zla nema.

U životu kršćanstva i Kat. Crkve surađuju dva čimbenika: božanski i ljudski. Nauka kršćanska, milost Božja, sv. Sakramenti i molitva, po kojima dolazi milost ljudima — to je božanski činbenik koji oduševljava i osvaja. Narav ljudska sa svojim slabostima i nastranostima, koje su česte i velike, opak život bilo kod svjetovnjaka, bilo kod duhovnih osoba, to je ljudski činbenik, koji smeta i sablažnjava. Krist želi, da se oduševljavamo i težimo samo za onim što je božansko u Crkvi. Vjera naša u Boga i u božansko djelovanje u Crkvi treba da je tako jaka, da nas ni najveće slabosti naravi ljudske ni najpokvareniji ljudi svojim sablažnjivim životom ne mogu pokolebati u vjeri. »Blago onomu, koji se ne sablazni o mene« (Mt. 11, 6).

3. NEDJELJA DOŠAŠĆA

Značaj sv. Ivana Krstitelja

Iz Jeruzalema dolaze židovski svećenici i levite k sv. Ivanu Krstitelju, pa ga pitaju: »Tko si ti?« Sv. Ivan je sveto živio i velika djela činio. Radi toga je svijet mislio, nije li možda ovo obećani Mesija ili Spasitelj. Ivan izjavi otvoreno i iskreno: »Ja nisam Krist« (Iv. 1, 20).

Iza toga mu postave pitanje: »Što dakle? Jesi li ti Ilija?« (Iv. 1, 21). S Ilijom je imao mnogo sličnosti. Živio je samotno — u pustinji kao i Ilija. Nosio je jednostavno i grubo odijelo kao i Ilija. Puno je u životu vojevao za krepost i pravednost kao i Ilija. Iako je po duhu bio Ilija, kao osoba se razlikovao od Ilije. Zato odgovara: nisam Ilija.

Konačno ga upitaju: »Tko si ti? — da odgovorimo onima, koji nas poslaše, što kažeš za sebe?« (Iv. 1 22). Sad će Ivan svečano: »Ja sam glas onoga, što viče u pustinji: Poravnajte put Gospodnji, kao što kaza prorok Izaija.« »Ja krstim vodom, a među vama stoji, koga vi ne znate. On je onaj, što će doći za mnom, kome ja nisam dostojan odvezati remen na obući« (Iv. 1, 23; 26-27). Sv. je Ivan Krstitelj bio preteča Isusov. Pripremao je ljude za dolazak Isusov. Između njega i Isusa je tolika razlika, da on nije dostojan ni obuću razvezati na nogama Isusovim. Divna poniznost! Slična samo sv. Ivanu Krstitelju.

Ivan je dobio za svoju poniznost vanredno priznanje od samoga Isusa. Pred silnim je svijetom Isus govorio za Ivana: »Što ste izišli u pustinju da vidite, trsku, koju vjetar ljulja? Ili što ste izišli da vidite, čovjeka u meke haljine obučena? Eto, koji nose meke haljine u kraljevskim su dvorovima. Ili što ste izišli da vidite, proroka? »Dà, kažem vam, još više nego proroka« (Mt. 11, 7-9). »Zaista vam kažem: nije ustao između rođenih od žena veći od Ivana Krstitelja« (Mt. 11, 11).

U čemu je veličina Ivanova? Ivanova je veličina u tome, što je Bogu za ljubav strogo i isposnički živio. »Ivan je bio obučen u dlaku devinu i imao je kožnati pojas oko

svojih bedara, i jeo skakavce i divlji med« (Mk. 1, 6). Velik je Ivan, jer je svečano i javno svjedočio za Isusa. On je nazvao Isusa Janjetom Božjim. »Evo, Janje Božje, što oduzima grijeh svijeta. Ovo je onaj, za koga sam rekao: Za mnom dolazi čovjek, koji me je pretekao, jer bijaše prije mene« (Iv. 1, 25-30). Veličina Ivanova duha odsijeva naročito onom zgodom, kad u lice kaže kralju Herodu: »Ne smiješ imati ženu svoga brata« (Mk. 6, 18). Radi ovoga je ukora bačen u tamnicu. Radi njega mu je i glava odsječena!

B. vj.! Sv. Ivan Krstitelj je muževan značaj. Neustrašivo je ispovijedao svoja načela. Po njima je dosljedno živio. Za njih je i život dao. Značajan je svaki čovjek, koji ispovijeda istinita načela i po njima u životu dosljedno živi. Što su načela ljepša i uzvišenija, i život po njima dosljedniji, to je čovjek veći i plemenitiji značaj.

Značajni su ljudi bili uvijek u velikoj cijeni u ljudskome društvu. I danas su. I danas je veliko priznanje za čovjeka, kad mu se kaže da je plemenit značaj. Nastojmo, da naša načela budu istinita. Da naša načela budu ona načela, koja ispovijeda naša Kat. Crkva. Nastojmo, da život naš bude što vjerniji prema našim načelima. Tada ćemo i mi biti plemeniti značajevi a ne trska, koju vjetar ljulja. Bit ćemo ljudi velike cijene u vremenu i u vječnosti.

4. NEDJELJA DOŠAŠĆA

Putovi koji vode k Bogu

Sv. Ivan Krstitelj propovijeda: »Pripravite put Gospodnji, poravnite staze njegove! Sve doline neka se ispune i svaka gora i brežuljak neka se slegne; i sve što je krivo neka bude ravno, i hrapavi putovi neka budu glatki. I svako će tijelo vidjeti spasenje Božje« (Lk. 3, 4-5).

Četiri su vrste teških putova na zemlji, po kojima hodamo. Jedni su puni uvala. Treba se svaki čas spuštati, a onda je teško dizati se. Drugi su putovi goroviti. Protežu se po brežuljcima i bregovima. Treći obiluju zavojima. Radi toga su dugi. Četvrti su vrlo strmi — traže silan napor.

Gledajmo te putove u prenesenom značenju, u duhovnom pogledu. U duhovnom pogledu teško idu naprijed oni, koji su malodušni. Malodušan je svaki čovjek, koji iz nemara ili svojevoljne duševne mlakosti bježi od svega, što je teže i napornije, makar mu savjest kaže, da to ima izvršiti. Malodušni se boje rada. Boje se napora. Zato nikad ništa plemenitijega ne učine ni za Boga ni za ljudsko društvo. Naprijed ne mogu ni oholi. To su oni ljudi, koji sami sebe precjenjuju. Izdižu se nad druge. Prisvajaju si neku veličinu, koja im ne pripada. A to dolazi odatle, što ne poznaju same sebe i što boluju od tašte težnje za slavom. Ni neiskreni ne idu pred Bogom naprijed. Neiskren je, tko bližnjemu prikriva svoje pravo mišljenje, da ga može prevariti. Neiskrenost je ili himbenost teška ljaga u društvu. Takav se gradi svomu bližnjemu izvana prijateljem, a u srcu mu je neprijatelj. U lice ga hvali, a iza leđa ogovara i kleveće. Nastoji izmamiti tajne, kojima će se kasnije poslužiti na štetu vlasnika tajna. Teško u krepostima napreduju i oni, koji su tvrda srca. Tvrdo srce teško prihvaća nauku Božju. Još teže ćudoredne propise Božje. A najteže ili nikako opomene Božje. Tvrdo srce u praksi ne pozna tuđe bijede. Nema smilovanja. Ono živi samo za sebe i svoje interese.

Koji su putovi, koji sigurno i ravno k Bogu vode? Jedan je velikodušnost. Velikodušan se čovjek Bogu za ljubav prihvaća i teških i napornih posala. On ne pozna zapreke u radu za plemenitu stvar. On ne mrzi svojih protivnika, nego im zlo uzvraća dobrim. Velikodušan čovjek i u najvećim poteškoćama sačuva duševni mir.

K Bogu vodi poniznost. Ponizan čovjek rado misli na neizmjernu veličinu Božju i zato malo do sebe drži. Ponizni su ljudi ljubimci Božji. Kao što je oholost izvorom svim drugim slabostima, tako je poniznost izvorom svim drugim krepostima. »Bog se protivi oholima, a poniznima daje milost« (Jakob 4, 6). »Učite se od mene, jer sam krotak i ponizan srcem« (Mt. 11, 29). — veli Spasitelj.

Bogu je mila iskrenost. Iskren je čovjek, kad se izvana pokazuje onakvim, kakav je u duši. Među ljudima nastupa bez himbe. Bez pretvaranja. I bez laskanja. S iskrenošću je u vezi sveta prostodušnost, koju Isus mnogo cijeni. »Ako ne budete kao djeca, ne ćete ući u kraljevstvo nebesko« (Mt. 18, 3).

K Bogu sigurnim putem dolazi milosrdno srce. »Blaženi milosrdni, jer će milosrđe postići« (Mt. 5, 7). Svijet je velika bolnica. Zato su blaženi, koji rado otiru duševne i tjelesne suze bijednoga čovječanstva. Takvi će naći milosrđe u milosrdnoga Boga. »Budite jedan drugomu blagi, milosrdni, praštajući jedan drugomu, kao što je i Bog u Kristu oprostio vama« (Ef. 4, 32).

B. vj.! Svaki čovjek ima bar nešto na duši, što nije u redu, što treba poravnati. Sve što je dosada bilo u našem životu krivo, neka bude odsada ravno. A hrapavi putovi da postanu glatki. Na taj ćemo način i mi o Božiću vidjeti spasenje Božje.

Ovaj je postavljen na propast i uskrsnuće mnogima

Bl. Djevica Marija i sv. Josip donijeli su dijete Isusa u Jeruzalem da Ga po tadašnjim vjerskim propisima prikažu Bogu u hramu.

U Jeruzalemu je živio čovjek po imenu Šimun. Bio je »pravedan i bogobojazan, i Duh Sveti je bio u njemu. I objavio mu je Duh Sveti, da ne će vidjeti smrti, dok ne vidi Krista Gospodnjega« (Lk. 2, 25—26.). Kad su donijeli Isusa u hram, reče Šimun Mariji za Isusa: »Gle, ovaj je postavljen na propast i uskrsnuće mnogima u Izraelu, i za znak, kome će se protiviti, i tebi će samoj mač probosti dušu, da se otkriju misli mnogih srdaca« (Lk. 2, 34—35).

Isus je došao na zemlju, da spasi sve ljude. »Bog hoće, da se svi ljudi spasu i dođu u poznanje istine« (1 Tim. 2, 4). No Bog ne čini nikomu sile. Niti je komu činio silu prije nas, niti je čini u naše doba. Prema tome spasenje ovisi i o nama, o našoj slobodnoj i dobroj volji. Jedni se od ljudi svojom slobodnom voljom odlučuju za Isusa. Vjerno ga slijede. Rado polaze i u samu smrt za Nj. Tima je Isus postavljen na uskrsnuće. Ali je bilo i takvih, a ima ih i danas, koji napadaju i vrijeđaju Isusa. Njima je Krist znak, komu se protive. Oni ustaju protiv nauke Kristove. Niječu život i djela Kristova; napose čudesa Njegova. Ili su pak neprijatelji križa Kristova, koji je simbol Kristovih muka i našega otkupljenja. Već se sv. Pavao gorko tužio: »Mnogi žive, za koje sam vam mnogo puta govorio, a sad i plačući govorim, kao neprijatelji križa Kristova« (Filip. 3, 18). Ovakvima će, dakako, Krist biti na propast, jer su ga sami svojom slobodnom voljom odbacili. I njih je htio spasiti, ali su ga prezreli. Mjesto da pođu u tabor Kristov, oni su pošli u tabor protiv Krista. Radije su odabrali zlo nego dobro. Više vole smrt i propast, nego uskrsnuće i život.

Krist ima od početka kršćanstva pa sve do dana današnjega neprestano i prijatelja i neprijatelja. Na jednoj su strani vjerni prijatelji. Oni su — hvala milosti Božjoj — uvijek u većini. Krista čuvaju u mislima. Krista nose u srcu. Oko Krista se kreće govor njihov. Kristu je posvećen sav rad njihov. Ali ni neprijatelji ne miruju. I oni se služe svim sredstvima ljudskoga znanja i umijeća, da obore Krista. Tako se sveudilj otkrivaju misli mnogih srdaca i sva vremena dokazuju, da je proročanstvo starca Šimuna bilo istinito.

Majka je Božja imala naravno znanje o svetosti svoga Sina. Još je veće i dublje bilo njezino vrhunaravno znanje o svetosti Isusovoj. Zato ju je strašno boljelo, kad je vidjela, kako ljudi bez ikakva razloga vrijeđaju i ponizuju Isusa. Mač joj je boli probadao nježno majčino srce, kad je promatrala muke i boli Isusove od betlehemske štalice pa sve do golgotskoga križa. Boli su Majke Božje bile tolike, da ju je sv. Crkva prozvala kraljicom mučenika.

Dobre naše kršćanske majke! I vi trpite radi djece. Još ćete možda u životu i više trpjeti. I vaše nježno, majčinsko srce probada mač boli radi djece. Možda će kojoj od vas taj mač u životu biti još i bolniji. Možda će taj mač biti i tako oštar, da ćete požaliti čas kad ste postale majke! Sjetite se: najveća je majka na zemlji bila Marija. Najplemenitiji sin je bio Isus. I najveća je majka uz najplemenitijega Sina postala mučenicom. Ne samo mučenicom, nego kraljicom mučenika. Majčinstvo donosi sa sobom mučeništvo. Mučeništvo je vrhunac ljubavi. A ljubav je jedina krepost, koja ostaje i preko groba.

B) BLAGDANI

BLAGDAN OBREZOVANJA GOSPODINOVA

Nova godina — novo pregaranje za Boga i bližnjega

Današnji se blagdan u Katoličkoj Crkvi zove Obrezovanje Gospodinovo. Osmi su dan nakon rođenja obrezali dijete Isusa. To je vjerski obred sličan našemu sv. krstu. Tom je zgodom mali Isus dobio svoje ime Isus.

Isus je naravni Sin Božji. Prema tome zakonodavac, koji je nad zakonom. Zato Njega zakon obrezovanja nije vezao. Nu Isus se ipak podvrgao ovome zakonu. Zašto? Dao se je obrezati, da dokaže, da ima pravo ljudsko tijelo kao i drugi ljudi. Time je pobio sve krivovjerce kasnijeg vremena, koji su učili, da je Isus imao samo prividno tijelo. Dao se je obrezati, da nam dade primjer divne poniznosti. Obrezovanjem je uzeo na sebe obveze Staroga Zavjeta, od kojih će kasnije osloboditi ljude. Oslobodit će ljude Staroga Zakona trpljenjem svojim, koje počinje kod obrezovanja, a svršava na križu. Dao se je obrezati i zato, da ne bude na sablazan Židovima. Da je ostao neobrezan, Židovi bi ga bili izbjegavali. Smatrali bi ga kršiteljem svoga zakona. Ne bi mu dopustili da propovijeda u hramu. Tako bi njegova spasiteljska i otkupiteljska služba na zemlji samo stradala.

Obred je obrezovanja redovito izvršen u roditeljskoj kući, a obavio bi ga otac obitelji. Nad Isusom je obred obrezovanja izvršio sv. Josip, poočim ili hranitelj Isusov. Eto: tako je Isus već u najnježnijoj dobi prolijevao svoju sv. krv za naše spasenje.

U građanskom pogledu slavimo danas Novu Godinu. Svakomu je od nas, kad se je danas probudio, bila prva pomisao: kakva će biti i što će mi donijeti Nova godina? Da li ću je proživjeti? Ili ću možda baš ove godine umrijeti i ovaj svijet zamijeniti s drugim boljim? Koliki su prošle godine na ovaj dan bili ovdje ili u drugim crkvama, a danas ih više nema među živima? I spomena im već ne-

staje. Po grobnom im humku raste već mahovina! Hoću li biti sretan? Ili nesretan? Hoće li se čemerne boli umnožiti i dalje bez ikakva obzira kao što se bezobzirno množe dani života našega? Ili će se možda gdje pokazati sunce nade, radosti i veselja? Hoćemo li uspjeti u našim nacrtima i oživotvoriti slatke sanje mladosti naše? Ili će možda nade naše tonuti jedna za drugom kao što sada u ratno vrijeme tonu lađe na moru jedna za drugom, a da im ni otkle pomoći nema? Kod svih ovih pitanja stoji veliki i nepomični upitnik. Sigurna odgovora na njih nema!

Ali nam dosadašnje životno iskustvo može mnogo toga riešiti. Što nam kaže iskustvo? Da nas u Novoj godini čeka rad. Trud. Napor. »O muci grozdovi vise« — veli narod. Sve što smo dosada u životu postigli, postigli smo napornim radom. U znoju lica svoga hranili smo se svagdanjim kruhom. Tako će biti i u Novoj godini. Iskustvo je svjedokom, da smo u prijašnjim godinama doživljavali više bolnih nego radosnih doživljaja. Da smo primali više udaraca, nego priznanja. Da smo doživjeli mnogo bolnih razočaranja. Na to se treba pripraviti. To je realan život. Slično će biti i u Novoj godini.

Strpljivi Job je rekao veliku misao: »Borba je ljudski život na zemlji« (7, 1). Dok smo živi, nikada pravoga mira, ni trajnoga počinka! Sv. Toma Kempenac priznaje iskreno: »Jer kakogod uredim o miru svome, ne može biti bez rata i bola život moj« (Nasljeduj Krista III, 12). »Tko umije više trpjeti, uživat će veći mir« (Naslj. Krista II, 3).

B. vj.! Bogu i bližnjemu za ljubav raditi, trpjeti i pregarati — to je smisao čitavoga našega života, to nas čeka i u Novoj godini. S tim mislima pođimo u Novu godinu, pa će nam Nova godina sigurno biti i sretna i blagoslovljena.

Značenje darova Sv. triju kralja

Spasitelju našemu Isusu Kristu dolaze na poklon mudraci iz istoka. Sveto ih Pismo zove »mudraci«, jer su bili visoko obrazovani. Bavili su se prirodnim naukama, a napose zvjedoznansvom. Pobožna ih predaja zove »kraljevima« radi ugledna porijetla i boljega gospodarskoga položaja. Sva im kršćanska predaja daje časni naziv sveti radi posebno velike njihove pobožnosti. Povijest im je sačuvala imena: Gašpar, Melkior i Baltazar.

Mudraci dolaze u Jeruzalem i pitaju židovskoga kralja Heroda: »Gdje je kralj židovski, što se rodio, jer vidjesmo njegovu zvijezdu na istoku i dođosmo da mu se poklonimo« (Mt. 2, 2). Mudraci su po zvijezdi doznali, da se rodio Isus. Sv. Leon veli (Serm. 1 de Epiphan. c. 1), da je ova zvijezda bila sjajnija i ljepša od drugih. Radi toga je lako svraćala na sebe pozornost i očiju i umova promatrača. Da je ona u vezi s novim kraljem, bilo je jasno mudracima po tome, što se je iznenada pojavila. I po tome, što je bila neobično sjajna. A naročito po posebnom nadahnuću i rasvjetljenju Božjem. Bog je dao spoznaju znaka. Bog je potakao volje njihove da traže i da konačno nađu Spasitelja.

Svojim pitanjem mudraci ispovijedaju vjeru u Isusa. »Gdje je, koji se rodio?« To je jasan dokaz vjere njihove, da je Isus pravi čovjek. Da je došao na svijet putem rođenja, kako dolaze na svijet i svi drugi ljudi osim praroditelja Adama i Eve. Da ima pravo ljudsko tijelo, koje će kasnije iskusiti svu gorčinu života još više i teže nego ikoje drugo tijelo na zemlji. Kad Isusa nazivaju kraljem, vjeruju u kraljevsku njegovu moć. Kraljevstvo je Isusovo duhovno, a traje i nakon zemaljskoga života. Mudraci naglašuju u svome pitanju i to, da su se došli pokloniti. Poklonom priznaju vjeru u božanstvo Kristovo, jer se poklon ili adoracija iskazuje samo Bogu.

Herod je sabrao na vijećanje sve glavare svećeničke i književnike, i pitao ih, gdje bi se imao roditi Isus. Oni mu rekoše: U Betlehemu, u Judeji. To je Herod saopćio

mudracima, a mudraci pošli u Betlehem. Došavši u Betlehem »nađoše dijete s Marijom, materom Njegovom, padoše ničice i pokloniše mu se, pa otvoriše blago svoje i izniješe mu darove: zlato i tamjan i smirnu. Darovima ispovijedaju svoju vjeru u Isusa jednako kao i pitanjem. Zlatom su očitovali vjeru u kraljevsko dostojanstvo Kristovo. Tamjanom u božanstvo Kristovo. Miomirisnom mašću opet, da je Krist pravi čovjek, čije će mrtvo tijelo kasnije kod ukopa biti pomazano dragocjenim mirisnim mastima, da se sačuva od raspadanja.

Ovi darovi imadu — po tumačenju sv. Otaca — i lijepo mističko značenje. Tamjan označuje naše pobožne molitve. Kako se dim tamjana diže ravno prema nebu, tako će se i naše molitve, kad budu srdačne i žarke, ravno dizati k Bogu i sigurno biti uslišane. Zlato je simbol naše vjere, prve bogoslovske kreposti. Miomirisna mast je simbol svih onih odricanja, što ćemo ih Bogu za ljubav i za spas duše svoje pretrpjeti na zemlji.

B. vj.! Sveta su tri kralja prvi predstavnici pogana kod Isusa. To su ljudi dobre volje. Ljudi plemenitih i iskrenih nakana. Ljudi vruće želje, da nađu Boga. Ljudi, koji ne pitaju za žrtve kad se radi o duhovnom dobru duše njihove. To su ljudi, koji poduzimaju dugo i teško putovanje, samo da upoznaju Spasitelja svijeta. I vlastiti život stavljaju u opasnost radi Boga!

Mudraci su svijetli primjer budnoga vjerskoga života ne samo poganima, nego i nama kršćanima katolicima. Kad se usporede naše žrtve što ih doprinosimo za Boga i vjeru sa žrtvama mudraca, zar ne, da mnogo puta zaostajemo za mudracima? »Taština nad taštinama i sve je taština osim ljubiti Boga i Njemu jedinom služiti« (Nasljeduj Krista I, 1).

Brojna su djeca blagoslov Božji

Danas slavimo blagdan Očišćenja Bl. Dj. Marije ili ćučki Svijećnicu.

U Starom je Zavjetu postojao propis, da žena 7 dana nakon poroda ne zalazi ni u društvo ni u hram. 40-ti je dan trebala majka prikazati Bogu muško dijete u hramu i tom zgodom darovati dar hramu za sebe i za dijete. Bogatiji su roditelji dali kao dar janje, a siromašniji dvije grlice, ili dva mlada goluba. I Majka se Božja iz poniznosti podvrgla ovom zakonu. 40-deseti je dan nakon poroda prikazala Isusa Bogu u hramu i darovala dar kao siromašniji roditelji.

Na uspomenu ovoga Marijina događaja mi danas u crkvi vršimo ophod sa zapaljenim svijećama. Ophod nas sjeća Marijina puta s Isusom i sv. Josipom u hram, a zapaljene svijeće znače živu vjeru, povezanu s ljubavlju i dobrim djelima, kojom je Majka Božja prikazala Isusa u hramu.

U Starom su Zavjetu majke mnogo zahvaljivale Bogu za porod — za djecu. Dobre majke čine to i danas. Što je obitelj imala brojniju djecu, to je bio znak većega blagoslova Božjega i zato je obitelj uživala veći ugled u društvu. Kad je patrijarha Abraham bio pripravan Bogu za ljubav žrtvovati Izaka, sina jedinca, reče mu Bog: »Zaista ću te blagosloviti i sjeme tvoje veoma umnožiti, da ga bude kao zvijezda na nebu i kao pijeska na obali morskoj. I blagoslovit će se u sjemenu tvojem svi narodi na zemlji, kad si poslušao glas moj« (1 Mojs. 22, 17—18).

Mi se veselimo rodnoj jabuci. Kako nam je draga kad joj se grane savijaju od obilnoga ploda! Mi se radujemo trsu, punu zreloga, sočnoga grožđa. Nama se oči sjaju od miline, kad gledamo zrelu i poput zlata žutu pšenicu, kako s ljupko talasa na polju. Svemu se, što je rodno u prirodi, veselimo. Na sve, što može plod donositi, zazivamo blagoslov Božji i molimo za što veći rod. I za čovječju rodnost vrijedi isti prirodni zakon. I ona je dragocjena. Štaviše, i dragocjenija od drugih rodnosti. Što je

voćka plemenitija, to su i plodovi njezini vredniji. Od svih je stvorova Božjih na zemlji čovjek najplemenitiji stvor. Zato je i plod čovječji od svih plodova na zemlji najvredniji i najčasniji.

U čemu je veličina čovječje plodnosti? Roditelji rađajući djecu sudjeluju sa stvaralačkom moću Božjom. Roditelji postavljaju uvjete za tijelo, a Bog neposredno stvara dušu i spaja je s tijelom. Ljudski je plod — dijete radi besmrtne duše slika i prilika Božja. Ono će upoznati i slaviti Boga. Bit će članom božanske ustanove na zemlji — Crkve Kristove. Nakon groba će nastaviti drugi, novi, bolji život; život u blaženom gledanju Boga. Ono će raditi za Boga i za ljude. Bit će dragi član domovine na zemlji kao i domovine na nebu.

Djeca su, ako ne prije, a ono bar pod stare dane, radost i utjeha roditelja. Djeca su radost roditeljska, jer u djeci gledaju roditelji nastavak svoga života, sebe pomlađene. Djeca iz zahvalnosti posjećuju roditelje. Pišu utješna pisma. Sjete se darom roditelja prigodom imendana i drugim zgodama. Kad pak roditelji ostare i obnemognu, nitko nema za njih toliko osjećaja kao vlastita djeca. Posluga, jer radi samo za plaću, ima hladne ruke. Ostavit će starca i staricu i gladne i žedne kraj svega njihova bogatstva. Jedino će vlastito dijete imati tople ruke za oca i majku. Dječje su ruke tople, jer je dječje srce toplo, a srce je toplo, jer je svijesno, da njime struji ista krv, — očeva i majčina krv.

Zahvalna će djeca olakšati roditeljima zadnje — smrtne boli. Zahvalna će djeca otpratiti roditelje s punim pietetom do zadnjega počivališta. Ona će roditeljima podići spomenik i na grobnom humku zasaditi cvijeće. Kosti će roditeljske već davno istruhnuti u grobu, a na humku će neprestano biti svježega cvijeća, jer mu ne će dati uvenuti zahvalna dječja ljubav. Zahvalna će djeca moliti Boga za roditelje, neka ih Bog obilno nagradi za roditeljski trud i muku i ovdje i u vječnosti.

Djevičanstvo je nad ženidbom

Majka je Božja, Bl. Dj. Marija, bila zaručena sa sv. Josipom. Sv. Josip joj je bio pomoć u životu, napose kad je bježala s malim Isusom u Egipat. Isusu je sv. Josip bio hranitelj.

Bl. Djevica Marija je začela Isusa po Duhu Svetom. Postala je Majkom i ostala Djevicom. Jedinstveni slučaj odkada postoje ljudi na zemlji. Sv. Josip je vrlo dobro poznavao svetost i veličinu Marijinu. Svjestan si je bio i svoga djevičanskoga života. Uza sve to je vidio, da je Marija trudna. To ga je silno mučilo. Kako da riješi tu tajnu? Nije se usudio pitati samu Mariju, jer bi to značilo povrijediti njezinu nedužnost, u koju on nije nikada ni u mislima mogao posumnjati. Konačno je prepustio rješenje te tajne Providnosti Božjoj. Držao se naputka Sv. Pisma: »Predaj Gospodu brigu svoju, i on će ti je riješiti« (Ps. 54, 23). Majka je Božja vidjela zabrinutost sv. Josipa. Ipak mu tajnu nije htjela otkriti nego je pustila, neka Bog odredi vrijeme i način, kako će sv. Josip doznati za njezino majčinstvo.

I riješio je Bog tajnu sv. Josipu. U snu mu se javio anđeo i poučio ga. U snu miruju ljudska osjetila. Radi toga miruje i duša, jer je po prirodnom zakonu u najvećem dijelu svojih radnja vezana uz tijelo. Zato je san zgodno vrijeme za objavu tajna Božjih, jer duša nije ničim drugim zaokupljena, pak je tako sposobnija za primanje Božjih objava. Anđeo je rekao sv. Josipu: »Josipe, sine Davidov, ne boj se uzeti k sebi Mariju, jer ono, što je u njoj začeto, od Duha je Svetoga. Rodit će sina i nadjeni mu ime Isus, jer će on izbaviti narod svoj od grijeha njihovih« (Mt. 1, 20—21).

Već su sv. Oci postavili pitanje, zašto se je Isus htio roditi od Djevice? Na postavljeno pitanje daju odmah i odgovor? Da se je rodio od muža i žene kao i druga ljudska djeca, bio bi došao na svijet s istočnim grijehom, kao i svi drugi ljudi, a to bi bilo nezgodno za njegovu službu. Njegova je služba na zemlji borba protiv grijeha, uni-

štenje svakoga grijeha. To će tim lakše postići, što će sam biti slobodniji od grijeha. Sam će pak biti slobodan od grijeha, ako ne bude imao ni istočnoga grijeha. A ni istočnoga grijeha ne će imati, kad dođe na svijet nadnaravnim putem, kad bude začet i rođen od djevice.

Sv. Oci daju i drugi razlog. Ženidba je Božja ustanova. Bog je u raju stvorio prve ljude Adama i Evu i povezao ih u ženidbu. Kasnije je Isus ženidbu posvetio i digao na čast sv. sakramenta. To je bilo na svadbi u Kani Galilejskoj. Djevičanstvo je još svetije i uzvišenije. Zašto? Čovjek, koji živi samotno, čisto, bez tjelesnih odnošaja s drugim spolom, taj se je odrekao tijela i tjelesnih zahtjeva u jednoj od najosjetljivijih točaka. Takav se duhom diže nad tijelo i zato je više, nego oženjen čovjek, sličan Bogu, koji je duh i nema tijela. Jer je djevičanstvo uzvišenije od ženidbe, Isus je sam za sebe odabrao djevičanski život i postao kraljem svih djevica svih vjekova. Radi toga je htio da se i rodi od djevice.

Isus se rodio od djevice radi časti i dostojanstva svoje Majke. Majka je Božja bila čista od svake ljage svakoga grijeha. Na njezinoj duši nije nikada bilo nikakve mrlje niti ikakva nedostatka. Isus je htio da i tijelo njezino bude netaknuto. A sačuvao joj je tijelo netaknutim time, što je začet i rođen ne po čovjeku-mužu kao druga, ljudska djeca, nego od same žene, djevice.

Isus se je rodio od djevice i zato, da njegovo drugo rođenje, a to je od Bl. Dj. Marije u vremenu, bude što sličnije njegovom prvom rođenju, koje je od Oca od vijeka. Bog otac od vijeka spoznaje svoju božansku narav. Time što spoznaje svoju narav, rađa On Misao svoju. Ta Misao je druga božanska osoba ili Riječ Božja, koja je u vremenu čovjekom postala i dobila ime Isus Krist. Ovo je rađanje od Oca od vijeka čisto, duhovno rađanje, djevičansko rađanje. Da i drugo rađanje, a to je od Majke Bože u vremenu, bude što sličnije prvomu, odredio je, da Njegova Majka bude i ostane uvijek djevicom.

B. vj.! Djevičansko dijete Isus i Djevičanska Majka Marija bili su povjereni zemaljskoj, vremenitoj skrbi djevičanskoga muža, današnjega svečara, sv. Josipa.

Marija — djevica i majka

Danas slavimo blagdan Majke Božje, koji se zove Blagovijest. Zove se Blagovijest, jer je na ovaj dan došla s neba blaga, utješna i radosna vijest, da će doći na svijet Spasitelj Isus Krist i to po Majci Božjoj, Bl. Dj. Mariji.

Bog je poslao arkanđela Gabrijela u Nazaret k Bl. Dj. Mariji, da joj najavi, da će postati Majkom Božjom. Marija se taj čas molila Bogu. Anđeo je pozdravio Mariju: »Zdravo, milosti puna, Gospodin s tobom, blagoslovljena ti među ženama!« (Lk. 1, 28). Milosti je puna, jer je primila od Boga sve milosti, koje čovjek uopće može primiti. Milošću nadvisuje ne samo ostale žene nego i sve anđeoske zborove. Gospodin je s Marijom — veli sv. Augustin — da bude u srcu njezinu, u krilu njezinu, da ispuni dušu njezinu i tijelo njezino. Blagoslovljena je među ženama, jer nema istočnoga grijeha. Blagoslovljena je, jer će začeti Onoga, koji je Bog blagoslovljen do vijeka.

Marija se uplašila na anđelove riječi i razmišljala, kakav bi to bio pozdrav. To pokazuje zamjernu poniznost Marijinu. Anđeo je smiruje: »Ne boj se, Marijo, jer si našla milost u Boga. Evo začet ćeš i rodit ćeš sina, i nadjeni mu ime Isus. On će biti velik i zvat će se Sin Svevišnjega« (Lk. 1, 30-32). Marija je ispravno shvatila anđela, da bi imala postati Majkom Sina Božjega. Ali se ona zavjetovala zavjetom vječnoga djevičanstva, pak ju je mučila misao: kako ide zajedno, kako je spojivo majčinstvo s djevičanstvom? Zato pita anđela: »Kako će to biti, kad ja ne znam muža?« (Lk. 1, 34). Anđeo joj otkriva tu tajnu riječima: »Duh će Sveti doći na tebe, i sila će te Svevišnjega osjeniti; zato će se i sveto, što će se roditi od tebe, zvati Sin Božji« (Lk. 1, 35). Anđeo je ovim riječima tješi i javlja, da će biti djevičanska mati. Sam Bog će sazdati u njezinom djevičanskom krilu tijelo Sinu svomu. Sad je Marija, puna strahopočitanja prema svetoj volji Božjoj, izjavila ponizno: »Evo službenice Gospodnje,

neka mi bude po riječi tvojoj« (Lk. 1, 38). U taj sveti čas zače Sina Božjega i postade Majka Božja.

B. vj.! Dvije su žene od presudnoga značenja u povijesti ljudskoga roda: Eva i Marija. Eva je bila neposlušna Bogu. Jela je u raju zemaljskom zabranjeno voće i zavela Adama, da je i on jeo. Time je počinjen istočni grijeh, koji od Adama i Eve prelazi rađanjem na sve njihove naravne potomke. Po istočnom grijehu svi mi ljudi postajemo neprijatelji Božji i gubimo pravo na nebo. Eva je, dakle, unesrećila ljudski rod. Po njoj je došla duduhovna smrt na svijet. Marija je bila poslušna Bogu. Spremno se odazvala odredbi Božjoj, da postane Majkom Božjom. Rodila je Sina Božjega, koji je za nas trpio i umro i tako nas izmirio s Bogom. Po Kristovim zaslugama mi postajemo opet prijatelji Božji, i djeca Božja; po Kristu smo opet dobili pravo na nebo. Radi toga, što je Marija rodila Sina Božjega i s Njime surađivala na našem spasenju, Ona je usrećiteljica naša i suspasiteljica naša.

B. vj.! Prođimo duhom kroz povijest čovječanstva. Što ćemo u njoj naći? Naći ćemo, da je Marija kroz sve vjekove kršćanske između svih ljudi najčasnija i najuzvišenija osoba. Njoj u čast posvećuje ljudski duh neprestano sve što najljepše znade i ima. Mariji su na čast već podignute bezbrojne crkve i kapele. Nju su pjesnici opjevali tako nježno i plemenito kao nikoga drugoga pod suncem. A kipovi i slike na čast Majci Božjoj? Kolike su i kolika je njihova umjetnička vrijednost! Sve se grane ljudskoga znanja i umijeća natječu, koja će bolje izraziti veličinu Marijinu i više je proslaviti.

Po Mariji dobivaju u kršćanstvu vrijednost sve žene, ženski spol uopće. Dok je u poganskom svijetu žena i danas robinja, u kršćanstvu je žena radi Marije časna osoba i jednakopravna mužu. Što ljudi više poštuju Mariju, to će više poštivati i ženu uopće. To potvrđuje povijest. A što će biti više u cijeni žena i majka u ljudskom društvu, to će biti veće blagostanje na zemlji.

Isus uzašao na nebo

Zemlja nije za čovjeka trajno boravište. Ljudi borave na zemlji samo neko vrijeme. Nakon toga putuju u drugi, prekogrobni život.

Isus je sašao s neba te poučio ljude u pravoj vjeri. Otkupio ih je svojim životom i smrću na križu. Osnovao je Crkvu, kraljevstvo svoje. Naložio je apostolima, da je prošire po svemu svijetu. Petra je postavio svojim namjesnikom. Zadaću je svoju izvršio na ovom svijetu. Sad će slavno uzaći na nebo.

Četrdeseti dan poslije Uskrsnuća pozove Isus apostole, da pođu s Njime na Maslinsku goru. Na podnožju su te gore apostoli vidjeli početak muke Isusove, a na vrhu će iste gore vidjeti i početak slave Njegove — uzašašće Njegovo. Kad su došli na vrh gore, reče Isus apostolima: »Idite po svemu svijetu i propovijedajte evanđelje svakomu stvorenju! Koji uzvjeruje i pokrsti se, spasit će se; a koji ne uzvjeruje, osudit će se« (Mk. 16, 15-16). Nakon toga podigne Isus ruke i blagoslovi apostole, kao što otac blagoslivlje svoju djecu, kad se od njih dijeli. Isus se poče dizati sa zemlje i dizao se sve više i više. Nije iznenada iščeznuo, već se pomalo udaljivao sa zemlje, da apostoli jasno vide, kako se vraća k Ocu svome na nebo. Učenici su raširenim očima pratili Spasitelja, dok Ga nije zasjenio svjetao oblak, koji ga ote ispred pogleda njihova.

I ovom je zgodom pokazao svemir, da priznaje Isusa svojim Spasiteljem. Kad se je Isus rodio, navijestila Ga je zvijezda. Kad je umirao, rastužilo se nad Njim sunce. Kad je uzlazio na nebo, zagrliše ga oblaci, koji će ga opet dopratiti na ovaj svijet na sudnji dan.

Već je Isus bio u nebu, a apostoli su jednako gledali u nebo, dok ih nije lecnuo nepoznat glas. Najedanput opaze kraj sebe dva čovjeka, koji im rekoše: »Ljudi Galilejci! Šta stojite gledajući na nebo? Ovaj Isus, koji se od vas uznio na nebo, tako će doći, kao što ste gledali, gdje ide na nebo« (Dj. Ap. 1, 11). Anđeli tumače učeni-

cima, da će Isus opet doći na zemlju, a to će biti na svršetku svijeta, kada će suditi svima živima i mrtvima.

Uzašavši na nebo, sjede Isus na desno Bogu Ocu. To znači: zajedno s Ocem vlada na nebu i na zemlji. Isusu kao drugoj božanskoj osobi pripada jednaka čast kao i Ocu od vijeka. Istu je čast dobio Isus nakon Uzašašća i za svoju ljudsku narav. Nakon Uzašašća treba da se svi stvorovi klanjaju Isusu i kao čovjeku jednako kako se klanjaju i Bogu Ocu.

B. vj.! Kako je časno Isus svršio svoj život na zemlji! Za trnovu je krunu dobio slavnu krunu na nebu. Za društvo razbojnika okružiše ga zborovi anđeoski. Za pogrde i psovke židovske pjevaju mu anđeli u čast i hvalu pjesme nebeske. Za kratko vrijeme, što je trpio na zemlji, uživa vječni mir, vječno veselje i vječnu slavu.

U slavi svojoj nije Isus zaboravio ni ovaj svijet. Moli se za nas Ocu svome i posreduje prikazujući Gospodinu Bogu naše molitve i svoje zasluge.

Slijedimo Isusa u Njegovoj nauci, radu i žrtvama, pa ćemo poput Njega slavno svršiti i s njime kraljevati.

Presveti oltarski sakramenat

Presveti oltarski sakramenat je pravo tijelo i prava krv Gospodina našega Isusa Krista, koji je pod prilikama kruha i vina za hranu duši našoj zbilja i bivstveno nazočan. Presveti je oltarski sakramenat naredio Isus Krist na Veliki četvrtak na Zadnjoj večeri uoči svoje gorke muke. Ugotovio ga je ovako: uze hljeb, blagoslovi ga, prelomi i dade učenicima svojim govoreći: »Uzmite i jedite, ovo je tijelo moje«. Zatim uze kalež s vinom, blagoslovi ga i dade učenicima svojim govoreći: »Pijte iz njega svi, jer je ovo krv. To činite na moj spomen.«

Riječima: To činite na moj spomen, dao je Isus vlast apostolima i njihovim zakonitim nasljednicima, da pretvaraju kruh i vino u tijelo i krv Kristovu. Ovom se vlašću služi sv. Otac papa, biskupi i mi svećenici pod sv. Misom. Tada pretvaramo s vlašću i riječima Kristovim kruh i vino u tijelo i krv Kristovu. Tako se ugotavlja presveti oltarski sakramenat od vremena Kristovih do danas; tako će se ugotavljati i u buduće dok će biti svijeta i vijeka.

Vi si, b. vj., sigurno u duši postavljate pitanje: kako je to moguće, da od kruha i vina postane tijelo i krv Kristova? Da se kruh i vino pretvara u tijelo i krv Kristovu, to je činjenica, za koju jamče: sam Isus Krist, apostoli, sv. oci i jednoglasna nauka sv. Crkve neprekidno kroz sva vremena. A način kako to biva, to je tajna, koju mi svojim umom ne možemo potpuno shvatiti. I u prirodi biva nešto slično. Čovjek uzima hranu i pilo. Hrana i pilo pretvara se u tijelo i krv čovječju. To je činjenica, koju svi znamo iz vlastitoga iskustva. Način ili proces, kojim se to zbiva, ne vidi čovjek ni u sebi ni u drugome, niti ga može potpuno shvatiti! Trs vuče hranu iz zemlje, blata. Vremenom se ta hrana, ta zemlja ili blato, pretvara u lijepo i slatko grožđe, a grožđe opet u krasno vino. Da je tako, to je činjenica, koju — hvala dragom Bogu — doživljujemo svake godine. A način, kako to biva, da iz

zemlje postaje grožđe, a od grožđa vino, to ostaje za nas prirodna tajna.

Spasitelj je naredio presveti oltarski sakramenat, da se u sv. Misi za nas žrtvuje i da se u sv. pričesti daje nama za hranu. Kao što tijelo treba tjelesne hrane, da može živjeti i napredovati, tako i duša treba duhovne hrane. A hrana za dušu našu je sv. pričest — tijelo i krv Kristova pod prilikama kruha i vina. »Tijelo je moje doista jelo, i krv moja doista pilo« (Iv. 6, 55). »Tko jede tijelo moje i pije krv moju, ostaje u meni i ja u njemu« (56). »Tko jede tijelo moje i pije krv moju, ima život vječni, i ja ću ga uskrsnuti na sudnji dan« (54).

Naša je sveta dužnost, da se klanjamo Kristu u presvetom oltarskom sakramentu, jer je u njemu Krist kano Bog i čovjek doista nazočan. Crkva nas majčinski zove, neka se često poklonimo Kristu u presvetom oltarskom sakramentu. To činimo, kad se pojedince ili u skupini navratimo u crkvu, gdje se čuva presveti oltarski sakramenat. Svečanija je zgoda, kad se drži blagoslov sa presvetim sakramentom. Još je svečanija zgoda, kad je u kojoj crkvi klečanje. Tada je Krist u presvetom sakramentu preko cijeloga dana izložen baš u svrhu klanjanja. A najsvečanija je zgoda današnji blagdan — Tijelovo. Tijelovo je blagdan tijela i krvi Gospodnje. Sv. je Crkva odredila, da se presveti oltarski sakramenat nosi javno po ulicama, da što više svijeta imao priliku javno i svečano pokloniti se svetotajstvenomu Isusu Kristu. Poklonimo se i mi Isusu u presvetom oltarskom sakramentu sa živom vjerom i žarkom ljubavlju.

BLAGDAN SV. APOSTOLA PETRA I PAVLA

Petrova vrhovna vlast u crkvi

Sv. Petar u ime svoje i u ime svojih drugova ispovijeda svečano o Isusu: »Ti si Krist, Sin Boga živoga« (Mt. 16, 16). Petar ispovijeda o Isusu, da je pravi, naravni Sin Božji. Isusu je draga Petrova ispovijest. Zato ga nagrađuje obećanjem, da će biti prvak apostolski i glava u Crkvi. Isus reče Petru: »Blago tebi, Šimune, sine Jonin! Jer tijelo i krv nije to tebi objavila, nego Otac moj, koji je na nebesima! I ja tebi kažem: Ti si Petar, i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju, i vrata je paklena ne će nadvladati. I tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskoga. Pa štogod svežeš na zemlji, bit će svezano i na nebesima; i štogod razriješiš na zemlji bit će razriješeno i na nebesima« (Mt. 16, 17-19).

Do ove spoznaje, da je Isus naravni Sin Božji, nije Petar sam došao, nego mu je to objavio Bog od koga je »svaki dobri dar i svaki savršeni poklon« (Jak. 1, 17). Blažen je Petar, što je u tolikoj milosti Božjoj, da je zavrijedio ovaku uzvišenu spoznaju.

Isus obećaje Petru vrhovnu vlast u Crkvi. U tu se svrhu služi trima poredbama. Petar će biti u Crkvi ono, što je u kući kameniti temelj. Kuća, koja počiva na kamenitoj pećini kao temelju, odolijeva svim vremenskim nepogodama. Tako će i Crkva Kristova biti jaka i odolijevati će svim životnim poteškoćama, jer počiva na nepogrešivom temelju Petru i njegovim nasljednicima. Crkva, kojoj će Petar biti glava, bit će tako moćna, da ju ni sva paklenska sila ne će moći svladati. Nečisti se duh u borbi protiv Crkve služi raznovrsnim sredstvima. On diže u Crkvi krivovjerja i raskole, koji su Crkvi nanijeli mnogo zla. Nečisti duh diže na zemlji od vremena do vremena vladare — silnike, koji progone i muče Crkvu. Nečisti se duh služi i svakojakim vremenitim bijedama i neprilikama samo da naškodi Crkvi. Međutim đavao ostaje bez uspjeha, jer je Crkva božansko djelo.

Petar će dobiti od Krista ključeve — duhovnu vlast. Tko imade ključeve od kuće, taj je gospodar kuće. Ulazi

u kuću i izlazi kad hoće. Raspolaže s imovinom kako hoće. I Petar će, vlašću dobivenom od Krista, upravljati Crkvom. On će biti vrhovni upravitelj u Crkvi, a nad sobom će imati samo nevidljivoga Gospodara Isusa Krista.

Petar će moći vezati i razvezivati u Crkvi. To znači: dobit će vlast da može donositi zakone. On će biti u Crkvi vrhovni zakonodavac. Zakonima će svojim jedno dopuštati, a drugo braniti, već prema tome, da li je neki ljudski čin u skladu s voljom Božjom i dovodi do Boga, ili je pak protiv volje Božje i od Boga odvodi. Njegovi će zakoni imati toliki ugled, da će ih usvajati i potvrđivati i samo nebo — sam Bog. Protiv Petrove presude nema priziva.

B. vj.! Isus je točno znao, da će ga Petar zatajiti, pa mu je ipak obećao, i kasnije dao vrhovnu vlast u Crkvi. Zašto je Isus dopustio, da Petar tako duboko padne? Padom je Isus poučio Petra, neka se ne pouzdaje u sebe, nego u milost Božju. Preuzetno pouzdanje u vlastite sile dovodi do pada, a na visini drži čovjeka samo milost Božja. Čovjek treba da govori s apostolom Pavlom: »Po milosti Božjoj jesam, što jesam«. »Ne ja, nego milost Božja, koja je sa mnom« (1 Kor. 15, 10). Pad je poučio Petra i to, da bude blag u prosuđivanju vjernika i njihovih slabosti. Kud god ljudi hodaju, tud nose sa sobom i slabosti svoje. Nema mjesta tako sveta, ni položaja tako visoka, koji zauzimaju ljudi, a da se ne bi kad tad ispoljila i koja njihova slabost. Kad je Isus oprostio Petru njegov pad, i Petar treba da spremno oprašta i rado zaboravlja slabosti svojih vjernika.

Uznesenje Blažene Djevice Marije na nebo

Velika Gospa, ili blagdan uznesenja Blažene Djevice Marije na nebo, izražava vjeru Katoličke Crkve, da je Bl. Dj. Marija nakon smrti dušom i tijelom uznesena na nebo. »Uzvišena je sveta Bogorodica nad korove anđeoske na nebu«. »Uznesena je Marija na nebo, raduju se anđeli, hvaleći blagoslovlju Gospoda.« »Danas je Marija Djevica uzašla na nebo, veselite se, jer s Kristom vlada uvijeke.« (Brev. Rim.). »Radujmo se svi u Gospodu, svetkujući blagdan u čast Blažene Marije Djevice, koje radi uznesenja raduju se anđeli i hvale Sina Božjega« (Misal).

Isus je, umirući na križu, ostavio svoju Majku najmiljenu učeniku, sv. Ivanu, da je dohrani do smrti. S križa je, pogledavši na Ivana, rekao Majci: »Ženo, evo ti Sina! Potom reče učeniku: Evo ti matere. I od onoga časa uze je učenik k sebi« (Iv. 19, 26-27). Divan primjer sinovima i kćerima svih vjekova, kako se trebaju skrbiti za stare i nemoćne roditelje!

Ivan je nakon smrti Isusove uzeo Majku Isusovu k sebi i brinuo se za Nju kao za svoju vlastitu majku. Mnogi sveti Oci kažu, da je Marija umrla u 72. godini. Umrla je bez boli. Umrla je ne shrvana bolešću i staračkom nemoći, nego jer je Bog tako htio, da nakon smrti uđe u slavu.

Smrt je posljedica i kazna istočnoga grijeha. Marija, koju je njezin Božanski Sin izuzeo i oslobodio od zakona grijeha, nije bila podložna ni zakonu smrti. Ona je ipak poput Sina i Spasitelja svoga umrla, ali je poput Njega i uskrsnula i uzašla na nebo, gdje sa Sinom svojim vlada kao kraljica neba i zemlje.

Sv. Ivan Damašćinin, u svoj propovijedi o smrti Majke Božje, veli, da je njezino mrtvo tijelo pokopano u vrtu Getsemanskom. Kod ukopa su bili nazočni svi apostoli osim Tome. Treći dan, kad je i Toma bio s apostolima, otvore apostoli grob Majke Božje, da se i Toma pokloni tijelu njezinu. Kad otvore grob, svetoga tijela Marijina više nije bilo u grobu, nego su u grobu našli samo povoje,

u koje je bilo zamotano. Po nadahnuću Božjem bilo im je jasno, da ju je Sin Božji, koji je od nje uzeo ljudsku narav i po njoj postao čovjekom, uzeo na nebo prije općega uskrsnuća, da joj iskaže počast i da ju nagradi.

Kad bogoslovi Kat. Crkve raspravljaju o uznesenju Majke Božje na nebo, oni navode i razloge, zašto je to tako trebalo biti. Kristovo je tijelo uzeto od Marijina tijela, pa je na neki način s Marijinim tijelom jedno tijelo. Kao što je dolikovalo, da Kristovo tijelo, jer je Božje tijelo, ostane neraspadljivo, tako je trebalo da i Marijino tijelo ostane neraspadljivo. Protivi se naime časti i dostojanstvu Božjem, da bi Bog dopustio, da tijelo Marijino, koje je dalo tijelo Sinu Božjemu i kroz 9 mjeseci bilo stan Sina Božjega, rastaču crvi, pa da se rastvori zemlju, kako to biva s običnim ljudskim tjelesima. Povrh toga, Majka Božja je bila čista djevica. Nikada nije počinila nikvakvoga, pa ni najmanjega grijeha. Zato je sasvim razumljivo, da nije trebala snositi ni posljedice grijeha kao što je rastvaranje mrtvoga tijela u zemlji. Najzad, kad je Bog Mariju sačuvao od istočnoga i svakoga osobnoga grijeha, kad ju je podigao na čast materinstva Božjega, dakle ju odlikovao povlasticama kao nikoga drugoga na zemlji, zašto je ne bi nakon smrti uzeo i s tijelom na nebo, kad je ta povlastica manja od onih, kojima ju je odlikovao za života. Mogao je Bog to učiniti, dolikovalo je da Bog to učini, pa je Bog to uistinu i učinio.

B. vj.! Stupanj slave na nebu odgovara stupnju milosti, na kom se čovjek nalazio na zemlji. Bl. Dj. Marija je u milosti nadvisivala sve ljude i anđele zajedno. Zato je i u slavi na nebu nad svim svecima i anđelima. S pravom dakle pjeva sv. Crkva: »Uzvišena je sveta Bogorodica nad korove anđeoske u nebu.« Radi toga je sv. Crkva i vjernici slave više nego svece i anđele i zovu je kraljicom neba i zemlje. »Zdravo kraljice, majko milosrđa, živote, slasti i ufanje naše! Odvjetnice naša, svrni svoje milostive oči na nas te nam poslije ovoga zemaljskoga progona pokaži Isusa i sebe u vječnoj slavi na nebu.

Od tebe je rođeno sunce pravde Krist Bog

Kod svetaca — ugodnika Božjih slavimo njihov smrtni dan. Danom smrti su časno završili svoj život na zemlji i rodili se nebu. Dan smrti je dan njihova triumfa. Nakon smrti prelaze iz zemaljskoga života borbe i napasti, tuge i plača u vječni život, gdje vlada mir bez straha i napasti, gdje vlada trajno veselje i svestrano zadovoljstvo.

Dan rođenja na ovaj svijet kod svetaca ne slavimo. Dijete dolazi na svijet okaljano istočnim grijehom. Ono je u nemilosti Božjoj. Nema prava na nebo. Jer nema prijateljske veze s Bogom, ne živi duhovnim životom; zato ni u duhovnom pogledu ne znači ništa. Kad se dijete pojavi na ovaj svijet, treba ga najprije pokrstiti, duhovno preporoditi. Krštenjem ili duhovnim preporodom tek postaje dijete djetetom Božjim i počne živjeti duhovnim, nadnaravnim životom. Što čovjek dulje živi i radi u milosti posvetnoj, to je pred Bogom veći. A svecem postane, kad u milosti Božjoj čini izvanredna ili herojska djela. Treba se dakle mnogo u životu boriti za Boga, da se steče svetačka pobjednička palma, da čovjek bude proglašen svetim i time stavljen živima za uzor.

Samo su tri ugodnika Božja, kod kojih slavimo i rođenje njihovo na zemlji. To je Spasitelj Isus Krist, sv. Ivan Krstitelj i Majka Božja. Isus Krist je Bog i čovjek. I kao čovjek je dionik slave i moći Božje, jer je nerazdruživo povezan sa božanskom naravi. Radi toga, jer je Bog i čovjek zajedno kroz čitav svoj život na zemlji, slavimo svečanim načinom i rođenje Njegovo, prvi nastup Njegov na zemlji. To činimo na Božić.

Sv. Ivan Krstitelj je začet u istočnom grijehu kao i sva druga djeca. Ali je očišćen od istočnoga grijeha, još u utrobi majke svoje, dakle prije rođenja. Kad je Marija Majka Isusova, došla u pohode trudnoj Elizabeti, majci Ivanovoj, veli Sv. Pismo, da je zaigralo dijete u utrobi Elizabetinoj i Elizabeta se napuni Duha Svetoga. Tada reče Mariji: »Jer gle, kad dođe glas pozdrava tvoga u

moje uši, zaigra dijete od radosti u mojoj utrobi« (Lk. 1, 44). Tako je sv. Ivan već rođen bez istočnoga grijeha. Već kod rođenja je bio u milosti Božjoj. Zato slavimo i njegov rođendan. Biva to 24. lipnja.

Majka Božja je ne samo rođena, nego je i začeta bez istočnoga grijeha. Već je u samom začeću bila narešena milošću posvetnom. Zato još opravdanije slavimo njezin rođendan nego kod sv. Ivana Krstitelja. Kod rođenja je došla na svijet kao malo dijete. S tim u vezi zovemo blagdan rođenja njezina Mala Gospa. Čitav je život u milosti Božjoj živjela i radila. Razvijala se tjelesno i duhovno. Umrla je odrasloj dobi. Nakon smrti je dušom i tijelom uznesena na nebo. Uznesenjem je u nebo doživjela vrhunac slave duševne i tjelesne. Zato i zovemo blagdan njezina uznesenja Velika Gospa.

B. vj.! Marija je sveto proživjela svoje djetinjstvo. Sveto je odgojila i svoje dijete Isusa. Uzor je dječji u svim krepostima dječjega života. Uzor je i majkama u odgoju djece.

BLAGDAN KRISTA KRALJA

Kraljevstvo Kristovo nije od ovoga svijeta

Katolička Crkva slavi blagdan Krista Kralja.

Poncije Pilat pita Isusa: »Ti si kralj židovski?« (Iv. 18, 33). Isus odgovara: »Kraljevstvo moje nije od ovoga svijeta« (Iv. 18, 36). Na to će Pilat: »Dakle si ti kralj?« Isus odgovori: »Ti govoriš pravo: ja sam kralj. Ja sam se zato rodio i došao na svijet, da svjedočim istinu; svaki, koji je od istine, sluša glas moj« (Iv. 18, 39).

Isus naglašuje dvije istine. Prva je, da je On kralj. Druga označuje bitnu vlastitost njegova kraljevstva; da ono nije »od ovoga svijeta«.

Isus Krist je, kao druga božanska osoba, kralj od vijeka, kralj čitavoga svemira. On je kralj, o kome govori Sv. Pismo: »Kralju vjekova, besmrtnomu, nevidljivomu, jedinomu Bogu, čast i slava u vijeke vjekova« (1 Tim. 1, 17).

Isus Krist je kralj i kao čovjek, a kraljevstvo je njegovo Crkva Njegova, koju je osnovao na zemlji, dok je boravio u ljudskom smrtnom tijelu na zemlji. Jer je Kristova ljudska narav nerazdruživo sjedinjena s drugom Božanskom osobom, to je On i kao čovjek kralj svemu, što je stvoreno. Pred kraljevskim se Kristovim imenom ima da »pokloni svako koljeno onih, koji su na nebu i na zemlji i pod zemljom« (Filip. 2, 10).

Isusu Kristu pripada kraljevska vlast u svemiru, jer je On Riječ Božja, po kojoj je »sve postalo, i bez nje ništa nije postalo, što je postalo« (Iv. 1, 3). A u Crkvi mu pripada kraljevska vlast i stoga naslova, što je svojom mukom i smrću otkupio sav svijet. »Ponizio je sam sebe postavši poslušan do smrti, do smrti na križu. A zato ga i Bog uzvisi i darova mu ime, koje je nad svako ime« (Filip. 2, 8—9).

Kraljevstvo Kristovo nije »od ovoga svijeta« — nije kao druga, zemaljska kraljevstva. Zemaljska se kraljevstva brinu za potrebe tijela, a Kristovo je kraljevstvo, Crkva Njegova, duhovno kraljevstvo i brine se za potrebe duše. Zemaljska kraljevstva počinju i svršavaju na

zemlji. Crkva, duhovno kraljevstvo, počinje i razvija se na zemlji, a svršava i savršenstvo svoje postizava na nebu. Zemaljski kraljevi vladaju vojskom i silom, a Krist vlada ljubavlju. Nitko ne mora u Kristovo kraljevstvo doći, niti u njemu boraviti. U Kristovo se kraljevstvo dolazi i u njemu se boravi slobodnom voljom. »Ako tko hoće za mnom da ide, neka se odreče samoga sebe, neka uzme križ svoj i neka slijedi mene« (Mt. 16, 24). »Ako hoćeš biti savršen, idi prodaj svoju imovinu i podaj siromasima, i imat ćeš blago na nebu, i dođi i idi za mnom« (Mt. 19, 21).

U Kristovo kraljevstvo ulazi čovjek po sv. krštenju. Napreduje to više, što više čini dobra, a čuva se zla. Postaje to bolji, što pobožnije prima sv. sakramente. Po sv. sakramentima primamo milost Božju, a po milosti dolazimo do sjedinjenja s Bogom.

Dok je Isus boravio na zemlji, On je sam u Crkvi donosio zakone i po njima sudio. Danas to čine u Crkvi zamjenici Kristovi: sv. Oci Pape i biskupi. Konačni će sud nad svima živima i mrtvima na svršetku svijeta — na sudnjem danu i opet izreći sam Isus Krist.

B. vj.! I mi smo podanici duhovnoga Kristova kraljevstva — Crkve Kristove. Podanici smo od svoje dobre i slobodne volje. Nastojmo da budemo što vredniji i što časniji podanici. Predajmo život svoj sasvim na raspolaganje kralju našemu Isusu Kristu. On neka nadahnjuje misli naše. On neka bdije nad riječima našima. On neka upravlja djelima našima. On neka vlada i kraljuje čitavim životom našim tako, da živimo samo za njega, da vršimo samo Njegovu sv. volju. Život naš neka bude tako proniknut mislima i osjećajima Kristovim, da možemo i mi reći sa sv. Pavlom apostolom: »A ja više ne živim, nego živi u meni Krist« (Galać. 2, 20).

Poštujte Gospoda svi sveti njegovi

Na blagdan Sviju Svetih slavi Katolička Crkva sve nebeske stanovnike zajedno.

U nebu su anđeli. Anđeli su čisti duhovi. Imaju razum i slobodnu volju, a nemaju tijela. Oni su vjesnici volje Božje. Njih šalje Gospod Bog k nama ljudima na zemlju, kad nam hoće nešto poručiti. Bog je često objavljivao svoju volju ljudima preko anđela. O tome na nebrojeno mjesta svjedoči Sv. Pismo Staroga i Novoga Zavjeta. Nauka je Crkve, da svaki čovjek ima svoga anđela čuvara. Anđeo nas čuvar odvraća od zla i puti na dobro. Anđeli su — kako svjedoči Objava — podijeljeni u 9 zborova, a broj im silan.

U nebu su patrijarhe i proroci. To su ugledni muževi Staroga Zavjeta — iz doba prije Krista, koji su svijetu tumačili Božji nauk i naviještali po nadahnuću Božjem istinito i sa sigurnošću buduće događaje.

Među nebeskim stanovnicima vidno mjesto zauzimaju apostoli. Oni su bili prvi i najbliži suradnici Isusovi na zemlji. Oni su stupovi Crkve. Svi su osim sv. Ivana poginuli mučeničkom smrću. Jedini je sv. Ivan umro prirodnom smrću.

Gore su mučenici. Oni su ukras neba poput biserja što krasi kraljevsku krunu. Nebeski mučenici potječu iz oba spola. Iz svakoga staleža. I iz svake dobi. Veličina je njihova u tome, što su toliko ljubili Boga, da su i sam život dali za Boga. »Od ove ljubavi nitko veće nema, da tko položi život svoj za svoje prijatelje« (Iv. 15, 13).

Tamo su sv. ispovjednici. To su one časne osobe, koje su nekada na zemlji ispovijedale Boga riječima i djelima — čitavim svojim životom. Među njima se ističu osobito oni ispovjednici, koji su nekada u Crkvi svršili veliku svećeničku službu: pape i biskupi.

Na nebu se posebno ističu i djevice. To su oni vanredni muževi i žene, koji su se dragovoljno, Bogu za ljubav, odrekli ženidbe i svakoga ljubavnoga uživanja. Što čo-

vjek čistije živi, to je sličniji Bogu. A što je čovjek u životu sličniji Bogu, to će i na nebu imati veću nagradu.

Tamo su gore bezbrojne osobe, koje nijesu bile ni djevice ni mučenici, nego su živjele u bračnom staležu. U bračnom su zvanju vršile spremno, rado i veselo prirodni i Božji zakon i tako postigle svetost. Nebeski su stanovnici mnogobrojna djeca, koja su pomrla u cvijetu mladosti »da zloba ne pokvari um njihov« (Mudr. 4, 11).

Među nebrojenim ugodnicima Božjim ima ih veliki broj, koje je Crkva i službeno proglasila svetima. Tima svetima smijemo u čast podizati crkve i kapele. Te smijemo javno štovati i javno ih u pomoć zazivati.

No svi su sveci bez razlike prijatelji Božji i prijatelji naši, pa nas svojim zagovorom pomažu kod Boga.

Sveci su nekada boravili na zemlji kao i mi. I slabosti imali kao i mi. Svetima su postali, jer su se borili protiv zlih sklonosti svoje vlastite naravi. Jer su odbijali zao utjecaj svijeta. Jer su se postojano borili s đavlom i sa svom njegovom zlobom. Jer su svuda rado i veselo vršili zakon Božji, a osobito gojili ljubav, koja je kraljica svih kreposti.

Reći ćete — b. vj.! — to je teško. To stoji. Ali se sjetite, da se ni u našem običnom životu ništa ne postizava bez borbe, bez napora i bez žrtava. Tako je u gospodarstvu. Tako u nauci. Tako u umjetnosti. Tako u odgoju. Što je neko dobro veće, to ono traži i više truda i žrtava.

Kad vam bude borba za spas duše teška, pomislite i na to, da samo Sv. Pismo svjedoči »da stradanja sadanšjega vremena nisu ništa prema slavi, koja se ima otkriti na nama« (Rim. 8, 18). Imajmo pred očima opomenu sv. Augustina samomu sebi: Kad su mogli toliki, zašto ne bi mogao i ti, Augustine?

No nadasve je jasno upozorenje sv. Pavla apostola: »Što oko ne vidje, i uho neču, i u srce čovječje ne uđe, ono pripravi Bog onima, koji ga ljube« (1 Kor. 2, 9). Drugim riječima: čovjek nije kadar sa svim svojim sposobnostima ovdje na zemlji ni zamisliti veličinu slave, kojom će ga Bog nagraditi na nebu.

Sva si lijepa, o Marijo, i ljage istočne nema na Tebi

Bezgrešno je Začeće Majke Božje jedna od najljepših njezinih svetkovina. Blažena je Djevica Marija od prvoga časa života svoga po posebnoj povlastici Božjoj radi zasluga Isusa Krista Otkupitelja sačuvana čista od istočnoga grijeha. Što to znači?

Bog je stvorio prve ljude izravno. Povrh naravnih darova duše i tijela, dao im je milost posvećujuću. Ona je nadnaravni dar. Po njoj su postali prvi ljudi prijatelji Božji. Posinjena djeca Božja. I dobili su pravo na nebo. S milošću su posvećujućom dobili i taj dar, da su bili čisti od putene požude. Nijesu trebali umrijeti, nego bi ih Bog nakon određene dobi žive uzeo k sebi na nebo. Imali su veliko znanje. I druge im je Bog prilike uredio tako, da su živjeli na zemlji sretno.

I milost posvećujuću i sve druge nadnaravne darove, koji su povezani s milošću posvećujućom, dao je Gospod Bog Adamu kao predstavniku i glavi cijeloga ljudskoga roda. Ali pod uvjetom: »Od drveta znanja dobra i zla, koje je u sredini raja, da nisi jeo. I u koji god dan budeš jeo, smrću ćeš umrijeti« (1 Mojs. 2, 17; 3, 3). Da se je Adam čuvao zabranjenoga drveta, bio bi naravnim rađanjem prenosio na sve svoje potomke narav ukrašenu milošću posvećujućom i ostalim nadnaravnim darovima, koje je primio kao glava ljudskoga roda. Međutim je Adam, zaveden od žene, jeo zabranjeno voće. Time je sagriješio i izgubio milost posvećujuću, i druge nadnaravne darove i za sebe i za cijelo svoje potomstvo. Prema tome je bit ili narav istočnoga grijeha u lišenju milosti posvećujuće, koju je Adam izgubio za sebe i za cijelo potomstvo. Svi se mi, naravni Adamovi potomci, rađamo u istočnom grijehu, znači: Svi mi primamo od Adama narav lišenu milosti posvećujuće i ostalih nadnaravnih darova.

I na Blaženu je Djevicu Mariju trebao prijeći istočni grijeh, jer je i Ona naravni potomak Adamov. No kod Nje je Bog učinio izuzetak. Ona je već u prvom času svoga začeća ukrasena milošću posvećujućom. To je Bog učinio radi njezinoga majčinskoga dostojanstva. Ne dolikuje naime svetosti Božjoj, da Majka Sina Božjega bude ma i samo jedan čas okaljana bilo kakvim grijehom, pa ni istočnim. Zato je Bog posebnom povlasticom očuvao Mariju od istočnoga grijeha!

Odakle to znademo? Iz Svetoga Pisma, koje sv. Oci jednodušno tako tumače. Kad su prvi ljudi sagriješili, Bog ih je istjerao iz raja zemaljskoga. A zmiji je, u kojoj je bio đavao, rekao: »Neprijateljstvo ću metnuti između tebe i žene, i sjemena tvoga i sjemena njezina; ona će satrti glavu tvoju, a ti ćeš vrebati na petu njezinu« (1 Mojs. 3, 15). Ova je uzvišena žena, po tumačenju svetih Otaca, Blažena Djevica Marija. Između Nje i đavla traje neprestano neprijateljstvo. Ona će satrti đavlu glavu, jer ne će ni jedan čas biti u njegovoj vlasti, bilo po kakvom grijehu. Satrti će glavu đavlu, jer će uvijek, pa i u samom času začeća, biti u posvećujućoj milosti.

Anđeo Gabrijel pozdravlja Mariju: »Zdravo, milosti puna, Gospodin s tobom, blagoslovljena ti među ženama!« (Lk. 1, 28). Kad bi Marija bila i samo jedan čas u bilo kakvom griehu, već ne bi bila milosti puna. Zato »milosti puna« isključuje svaki grijeh, i kroz cijeli život, a uključuje sve milosti i kroz cijeli život, pa i u samom začeću.

B. vj.! Čestitajmo Mariji na ovom visokom odlikovanju! Jedina je od svih ljudi sačuvana od istočnoga grijeha. Crkva primjenjuje na Mariju riječ iz Pjesme nad pjesmama: »Kao ljiljan među trnjem, tako je prijateljica moja među kćerima« (2, 2). Crkva joj pjeva divan hvalospjev: »Sva si lijepa, o Marijo, i ljage istočne nema na Tebi« (Brev. Rom., Ant. 1 ad Laudes).

Slava Bogu i mir ljudima

Božić je radostan blagdan, jer slavimo rođendan Sina Božjega, Spasitelja i Otkupitelja našega Isusa Krista.

Rimski je car August izdao nalog, da se prebroji sav svijet u rimskom carstvu. I Palestina u to vrijeme spada pod rimsko carstvo. I tamo se imao obavati popis pučanstva. U Palestini se popis vršio na taj način, da je svaki građanin morao ići u mjesto, odakle su potjecali pređi njegovi.

Blažena Djevica Marija i sv. Josip su po predima potjecali iz kraljevske obitelji Davidove, a David je živio u Betlehemu. Radi toga su i oni morali u Betlehem. I pošli su u Betlehem da izvrše nalog zakonite vlasti. U Betlehemu je već bilo sve puno stranaca. U ljudskim prostorijama nigdje nije bilo mjesta. Da ne ostanu bez krova nad glavom, sklonu se izvan grada i to u jednu štalu, kamo se sklanjalo blago ispred zime i nevremena. I dođe vrijeme Majci Božjoj da rodi.

Majka Božja je rodila Isusa bez porođajnih trudova i bolova. Ova je pojava, da se majke muče kod poroda, posljedica istočnoga grijeha. Bl. Dj. Marija je začeta i rođena bez istočnoga grijeha. Zato, kao što nije snosila tolikih drugih posljedica istočnoga grijeha, nije poznala ni porođajnih trudova. Rastala se u porodu s malim Isusom lako, kao što se lako i bez poteškoće zrela jabuka otkida od svoga stabla. Sama ga povila u pelenice. Nakupila malo slame po štali. Slamu stavila u jasle. A povita Isusa položila na slamu u jasle. Jasle su i slama prvi ležaj Sina neizmjernoga Boga!

Marija se prva poklonila svome porodu. Poklonila mu se s dubokim počitanjem. Znala je iz Objave, da je njezino drago dijete pravi i naravni Sin Božji, s Ocem i Duhom Svetim iste naravi — s Ocem i Duhom Svetim jedan Bog. Iza Marije se poklonio božanskom Djetetu sv. Josip, poočim i hranitelj Isusov, koga naziva sv. Pismo radi kreposna, a naročito radi čista života, pravednim mužem.

U blizini su Betlehema siromašni pastiri čuvali svoja stada. Najednom se pojavi među njima anđeo. Pastiri su se prepali od straha. Anđeo ih je mirio govoreći: »Ne bojte se, jer gle javljam vam veliku radost, koja će biti svemu narodu; jer vam se danas rodi Spasitelj, koji je Krist Gospodin, u gradu Davidovu. I evo vam znaka: Naći ćete djetešce povito u pelenice gdje leži u jaslama« (Lk. 2, 10-12).

K ovomu se anđelu pridružilo toliko drugova, te se činilo, da je na zemlju pala sva vojska nebeska. Sav je taj divni anđeoski zbor pjevao zanosno: »Slava Bogu na visini, i na zemlji mir ljudima dobre volje« (Lk. 2, 14). U anđeoskoj je pjesmi označen program života i rada Isusova. Isus je došao na zemlju da proslavi Boga. A proslavit će Boga time, što će spasiti ljudski rod. I mir je donio na svijet. Mir će posjedovati svi, koji su dobre volje i vjeruju Isusa. Svi će ti imati mirnu savjest. Mir s ljudima oko sebe. I mir s Bogom. A mir je na zemlji najveće dobro.

B. vj.! Sretan Božić vama, koji ste se potrudili ovamo, u ovaj veličanstveni hram Božji, da ovdje, na svetom mjestu, iskažete čast i poštovanje dobromu malomu Isusu. Sretan Božić vama, dragi radio-slušači, koji ste u duhu s nama ovdje u crkvi i veselite se radosnom doživljaju — rođenju Novoga Kralja Isusa Krista. Sretan Božić svima ljudima dobre volje diljem domovine i diljem čitavoga svijeta, koji umom ispovijedaju vjeru u Isusa i srcem osjećaju za Isusa. Sretan Božić naročito maloj i nedužnoj djeci, koja su radi nevinosti svoje Isusu najbliža. Svima nam neka dobri Isus udijeli svoj nebeski mir, koji je bio uvijek, a posebno je u ovo burno ratno vrijeme, predragocjeni dar.

Ljubav prema neprijatelju

Katolička je Crkva kroz svu svoju povijest pokazivala mnogo brige i skrbi za uboge i bijedne. To je jedna od bitnih njezinih značajka. Tako je bilo već u samim počecima kršćanstva — već u samo apostolsko doba.

No javljale su se i poteškoće kod diobe pomoći. U apostolsko su doba mrmljali Grci na Židove, da židovske udovice dobivaju više kod dijeljenja milostinje. »Tada apostoli dozvaše mnoštvo učenika i rekoše: Nije pravo, da mi ostavimo riječ Božju, pa da služimo oko stolova. Ogledajte se, dakle, braćo, među sobom za sedam prokušanih muževa, punih Duha Svetoga i mudrosti, koje ćemo postaviti nad ovim poslom. A mi ćemo se starati za molitvu i službu propovijedanja« (Dj. Ap. 6, 2—3). Na poticaj je apostolski prva kršćanska općina izabrala sedam vrijednih muževa i postavila ih pred apostole. Apostoli su molili nad njima i stavili na njih ruke. Tako su ih zaredili. To su prvi đakoni. Jedan je od njih i današnji svečar, Sv. Stjepan.

Prvotna je đakonska služba bila u tome, da poslužuju siromahe kod stola i da pravedno dijele sabranu milostinju. Sv. Stjepan nije ostao samo kod ove službe. On je i propovijedao. A propovijedao je zanosno i s velikim uspjehom. Sv. Pismo veli za nj: »A Stjepan je pun milosti i jakosti činio velika čudesa i znake u narodu« (Dj. Ap. 6, 8). Događalo se je, da su i iz samih židovskih zbornica dolazili neki članovi »i prepirahu se sa Stjepanom, ali nisu mogli odoljeti mudrosti i Duhu, kojim je govorio« (Dj. Ap. 6, 9-10). Stjepan je korio Židove radi nevjere. »Tvrdovrati i neobrezanih srdaca i ušiju! Vi se jednako protivite Duhu Svetomu, kako oči vaši, tako i vi« (Dj. Ap. 7, 51).

Između sv. Stjepana i njegovih neprijatelja bivalo je sve napetije. Oni su već i zubima škripali na sv. Stjepana. Sv. Stjepan pogleda na nebo i reče: »Evo vidim nebesa otvorena i Sina čovječjega gdje stoji s desne Bogu« (Dj. Ap. 7, 56). Neprijatelji jednodušno navale

na njega, izvuku ga izvan grada i kamenuju. Sv. Stjepan je kod kamenovanja zazivao pomoć Božju govoreći: »Gospodine Isuse, primi duh moj!« Za one, koji su ga kamenovali, molio je Boga: »Gospodine, ne primi im ovo za grijeh« (Dj. Ap. 7, 59 i 60). S tim riječima je umro.

B. vj.! Sv. Stjepan je prvi crveni cvijet u perivoju kršćanske vjere, prvi mučenički plod, kojim je urodilo kršćanstvo. On je uzor vjerna učenika i dosljedna pristaše Isusova. Isusa slijedi u ljubavi prema siromasima. Isusa slijedi u oduševljenom i neumornom propovijedanju nauke Božje. Za Isusom ide i u ljubavi prema neprijatelju. Isus Krist je učio: »Ljubite neprijatelje svoje, činite dobro onima, koji na vas mrze, i molite se za one, koji vas progone i kleveću, da budete sinovi oca svoga nebeskoga, koji čini, da sunce njegovo izlazi nad zlima i dobrima, i daje kišu pravednima i nepravednima« (Mt. 5, 44-45). Isus je molio za svoje neprijatelje: »Oče, oprosti im, jer ne znadu, što čine« (Lk. 23, 34). I sv. Stjepan moli za svoje: »Gospodine, ne primi im ovo za grijeh.«

Ljubav postoji na zemlji otkada postoje i ljudi. Ali ljubav prema neprijatelju postoji tek od Isusa Krista. Kršćanstvo je rodilo ljubav prema neprijatelju. Kršćanstvo je razvilo ljubav prema neprijatelju do vrhunca. Kršćanstvo je dalo nenatkriljive uzore ljubavi prema neprijatelju, a to su: Isus i kršćanski sveci.

SADRŽAJ

Predgovor. Strana

A) NEDJELJE

NEDJELJA PRESV. IMENA ISUSOVA: Moć imena Isusova 5

NEDJELJE PO BOGOJAVLJENJU:

1. Sveta Obitelj — uzor svima obiteljima . . 7
2. Ženidba ustanova Božja 9
3. Satnikova živa vjera 11
4. Oluja na moru 13
5. Sijači dobroga sjemena 15
6. Zrno gorušično i kvasac 17

NEDJELJE PRIJE KORIZME:

Sedamdesetnica: Suradnja s milošću . . . 19
Šezdesetnica: Plodovi dobroga sjemena zaslužna djela 21
Pedesetnica: Vjera se temelji na ugledu Božjem . 23

NEDJELJE U KORIZMI:

1. Post i nemrs 25
2. Sveta ispovijed 27
3. Grijesi jezikom 29
4. Čudesno umnažanje kruha 31
5. Boli Isusove 33
6. Isus svečano ulazi u Jeruzalem 35

USKRSNA NEDJELJA: Krist uskrsnuvši od mrtvih više ne umire 37

USKRSNI PONEDJELJAK: Ostani s nama, jer je blizu večer 39

Strana

NEDJELJE PO USKRSU:

1. Tomina nevjera 41
2. Dobri pastir 43
3. Borba je ljudski život na zemlji 45
4. Isus će poslati Duha Svetoga 47
5. Svojstva uspješne molitve 49
6. Duh je Sveti učitelj istine i tješitelj . . . 51

DUHOVSKA NEDJELJA: Dolazak Duha Svetoga 53

DUHOVSKI PONEDJELJAK: Darovi Duha Svetoga 55

NEDJELJE PO DUHOVIMA:

1. Veličina kršćanskoga milosrđa 57
   Blagdan Presv. Trojstva: U Bogu su tri osobe 59
2. Zapreke spasenja 61
3. Izgubljena ovca 63
4. Odsada ćeš loviti ljude 65
5. Pravednost farizejska i evanđeoska . . . 67
6. Žao mi je naroda 69
7. Po rodovima njihovim ćete ih upoznati . . 71
8. Nepravedni upravitelj 73
9. Isus proriče propast Jeruzalema . . . 75
10. Molitva za žive i mrtve 77
11. Sluh i govor 80
12. Ljubav 82
13. Zahvalnost 85
14. Bogatstvo 87
15. Crkva oplakuje grešnike 89
16. Bolesne ambicije 91
17. Najveća zapovijed 93
18. Uzeti čovjek 95
19. Svadbeno ruho 97
20. Svrha čudesa 99
21. Milosrđe Božje 101
22. Vlast u društvu 103
23. Veličina uskrsnuća 105
24. Svršetak svijeta — sudnji dan 107

NEDJELJE DOŠAŠĆA:

1. Dođi da nas spasiš, Gospode Bože naš . . 109
2. Ivanovi učenici kod Isusa 111
3. Značaj sv. Ivana Krstitelja 113
4. Putovi koji vode k Bogu 115

NEDJELJA U OSMINI BOŽIĆA: Ovaj je postavljen na propast i uskrsnuće mnogima . 117

Strana

B) BLAGDANI

Obrezovanje Gospodinovo: Nova godina — novo pregaranje za Boga i bližnjega 119
Bogojavljenje: Značenje darova Sv. triju kralja . 121
Svijećnica: Brojna su djeca blagoslov Božji . . 123
Blagdan sv. Josipa: Djevičanstvo je nad ženidbom 125
Blagovijest: Marija — djevica i majka . . . 127
Spasovo: Isus uzašao na nebo 129
Tijelovo: Presveti oltarski sakramenat . . . 131
Blagdan Sv. Apostola Petra i Pavla: Petrova vrhovna vlast u Crkvi 133
Velika Gospa: Uznesenje Bl. Djev. Marije na nebo 135
Mala Gospa: Od tebe je rođeno sunce pravde Krist Bog 137
Blagdan Krista Kralja: Kraljevstvo Kristovo nije od ovoga svijeta 139
Blagdan Svju Svetih: Poštujte Gospoda svi sveti njegovi 141
Bezgrešno Začeće: Sva si lijepa, o Marijo . . 143
Božić: Slava Bogu i mir ljudima 145
Blagdan sv. Stjepana: Ljubav prema neprijatelju 147